

ความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง:
กรณีศึกษาประชาชนในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

โดย

นางสาวอัจฉราพร ปะที

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง:
กรณีศึกษาประชาชนในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

โดย

นางสาวอัจฉราพร ปะที

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

KNOWLEDGE, UNDERSTANDING AND OPINIONS OF LOCAL PEOPLE
TOWARDS HOMELESS PEOPLE PROTECTION: A CASE STUDY OF
PEOPLE IN PHA SING SUB-DISTRICT, MUEANG DISTRICT,
NAN PROVINCE

BY

MISS ASCHARAPORN PATI

A MINOR THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF MASTER OF
SOCIAL WORK IN SOCIAL WELFARE ADMINISTRATION AND POLICY
DEPARTMENT OF SOCIAL WORK
FACULTY OF SOCIAL ADMINISTRATION
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2016
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวอัจฉราพร ปะที

เรื่อง

ความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน
ต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง: กรณีศึกษาประชาชนในชุมชน
ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2560

ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร. สุขุม อรุณจิต)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ กิตติยา นรามาศ)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร. โกวิท พวงงาม)

หัวข้อสารนิพนธ์	ความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง: กรณีศึกษาประชาชนในชุมชนตำบลผาสิ่งห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน
ชื่อผู้เขียน	นางสาวอัจฉราพร ปะทิ
ชื่อปริญญา	สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม)
สาขาวิชา/คณะ/	การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม สังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	รองศาสตราจารย์ กิตติยา นรามาศ
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์เรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจและความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง: กรณีศึกษาประชาชนในตำบลผาสิ่งห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง วิธีการวิจัยสถิติ เชิงพรรณนา มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ตำบลผาสิ่งห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน จำนวนทั้งหมด 120 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง โดยรวมมีระดับความรู้ ความเข้าใจในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เห็นได้ว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ ในด้านการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ความหมายของคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 87.5, 75.0, 50.0 ยกเว้นด้านกฎหมายคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน ซึ่งประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง อยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 100 ตามลำดับ

และประชาชนมีความคิดเห็นว่า ความเหมาะสม ความจำเป็นที่ต้องการมีการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง คือ การให้ความช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่งควรสร้างอาชีพมากกว่าการให้เงิน รูปแบบการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า มีการจัดตั้งศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในพื้นที่ที่อาศัยอยู่

สำหรับบริการที่จัดให้แก่คนไร้ที่พึ่ง มีความคิดเห็นว่า การฝึกอาชีพให้กับคนไร้ที่พึ่งทำให้เขาสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง มีความคิดเห็นว่า มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่ากัน

ผลการทดสอบ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิลำเนาเดิมและระยะเวลา ที่แตกต่างกันส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา ควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย คนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน แก่ประชาชนและชุมชน เพราะจะได้ทราบการคุ้มครอง ได้เข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ได้มีความรู้ ได้ให้มีการช่วยเหลือตนเอง เป็นการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และสามารถนำไปปรับใช้กรณีที่เกิดปัญหาขึ้น และควรเน้นให้ชุมชนดูแลคนไร้ที่พึ่ง มากกว่าการส่งคนไร้ที่พึ่งเข้ารับการดูแลในสถานสงเคราะห์ เพราะจะได้ไม่ถูกทอดทิ้ง ลดภาระของ ภาครัฐ ชุมชนจะได้ช่วยเหลือกัน และศูนย์คนไร้ที่พึ่งต้องช่วยเหลือเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งในการแก้ไขปัญหาบางคน มีญาติพี่น้องอยู่

คำสำคัญ: ความรู้ความเข้าใจ, ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

Minor Thesis Title	KNOWLEDGE, UNDERSTANDING AND OPINIONS OF LOCAL PEOPLE TOWARDS HOMELESS PEOPLE PROTECTION: A CASE STUDY OF PEOPLE IN PHA SING SUB-DISTRICT, MUEANG DISTRICT, NAN PROVINCE
Author	Miss Ascharaporn Pati
Degree	Master of Social Work (Social Welfare Administration and Policy)
Major Field/Faculty/University	(Social Welfare Administration and Policy) Social Administration Thammasat University
Minor Thesis Advisor	Associate Professor Kittiya Naramas
Academic Years	2016

ABSTRACT

The Thesis on “Knowledge, Understanding and Opinions of Local People towards Homeless People Protection: A Case Study of People in Pha Sing Sub-district, Mueang District, Nan Province” aims to study knowledge, understanding and opinions of local people towards homeless people protection. In this descriptive research, the data was collected from 120 informants, who were local people living in Pha Sing Sub-district, Mueang District, Nan Province. The statistics for data analysis included percentage and standard deviation. The data analysis tool was Statistical Package for the Social Sciences. The study results were summarized as followed.

From the study, it was found that overall knowledge and understanding of local people towards homeless people protection were at the high level. After considering each aspect, it was found that knowledge and understanding of local people towards homeless people protection, definition of homeless people and beggars, and Homeless People Protection Center were at the high level (87.5%, 75.0% and 50.0%, respectively). However, knowledge and understanding of local

people towards laws related to homeless people protection at the low level (100.00%).

Appropriateness and necessity of homeless people protection were occupation assistance rather than cash donation. A protection form was establishment of Homeless People Protection Center. Promotion of community participation in homeless people protection was equal human dignity.

From the test, it was found that personal factors i.e. sex, status, educational level, occupation, income, domicile and period had no effect on knowledge, understanding and opinions of local people towards homeless people protection.

The recommendations from the study are that local people should be educated in term of homeless people protection. They would acknowledge protection, understand laws, take care of themselves, participate in problem solving and adapt to actual cases. To prevent neglect and public burden, community care for homeless people should be emphasized rather than taking care by public homes. This will enhance community strength in problem solving.

Keywords: Knowledge and Understanding, Opinions of Local People towards Homeless People Protection

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จในการศึกษาระดับมหาบัณฑิตครั้งนี้ ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่เปิดโอกาสให้เข้ามาศึกษาในรั้วเหลืองแดงแห่งนี้ ตลอดจนคณาจารย์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่างๆ ให้แก่ศิษย์

สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ กิตติยา นารามาศ ที่มีความอดทนและความเมตตากับข้าพเจ้าเสมอมา ให้ทั้งกำลังใจ คอยสนับสนุน และให้คำปรึกษาที่ดีตลอดระยะเวลาในการทำสารนิพนธ์ ขอขอบคุณพระคุณอาจารย์ ดร. สุขุม อรุณจิต ประธานกรรมการสารนิพนธ์ ที่คอยอบรมสั่งสอนและให้กำลังใจข้าพเจ้าด้วยดีเสมอมา และขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในตลอดชีวิตของข้าพเจ้าที่คอยอบรมสั่งสอนจนทำให้ข้าพเจ้า ประสบความสำเร็จทุกวันนี้

ขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้ของข้าพเจ้าสมบูรณ์ รวมถึงขอขอบคุณเพื่อนๆ บส.3 (มธ.ศูนย์ลำปาง) ทุกคนที่ร่วมทุกข์ร่วมสุขตลอดระยะเวลาในการเรียนปริญญาโท และเพื่อนที่ไม่เคยทิ้งกัน ทั้งยามทุกข์และยามสุข เป็นกำลังใจที่ดีและคอยช่วยเหลือกันเสมอมา และขอขอบคุณเพื่อนร่วมทางทุกคนที่คอยให้คำแนะนำ ปรึกษาและให้กำลังใจข้าพเจ้า เสมอมา

สุดท้ายที่ข้าพเจ้าอยากจะขอกราบขอบพระคุณ คือ คุณพ่อและคุณแม่ และญาติพี่น้องของข้าพเจ้า ที่คอยสนับสนุนให้ข้าพเจ้ามีทุกวันนี้ ถึงแม้คุณแม่จะไม่ได้อยู่กำลังลูกในวันนี้ แต่พ่อก็เป็นแรงบันดาลใจให้ลูกหมั่นเพียรพยายามศึกษาให้สำเร็จอย่างที่ได้รับปากกับคุณแม่ไว้ พ่อคงมองลูกลงมาจากฟ้าในความสำเร็จของลูกในครั้งนี้ และเป็นกำลังใจที่ดีให้กับลูกคนนี้มี ความอดทนและพยายามทำสำเร็จ และสร้างความภูมิใจให้กับพวกท่านได้

นางสาวอัจฉราพร ปะที

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1
1.2 มูลเหตุจูงใจในการศึกษา	8
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	9
1.4 ขอบเขตในการศึกษา	9
1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่	9
1.4.2 ขอบเขตประชากร	9
1.4.3 ขอบเขตของเนื้อหา	10
1.5 นิยามศัพท์	10
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	8
บทที่ 2 แนวคิดและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	12
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ	12
2.1.1 ความหมายของความรู้ความเข้าใจ	12
2.1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้	13
2.1.2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล	13

2.1.2.2	ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	13
2.1.3	ระดับความรู้ ความเข้าใจ	14
2.2	แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	16
2.2.1	ทัศนคติและฐานคติของคนไทยต่อการขอทาน	19
2.2.2	การป้องกันและแก้ไขปัญหาขอทานจากภาครัฐ	22
2.2.3	กฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน	22
2.2.3.1	พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พุทธศักราช 2557	22
2.2.3.2	พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช 2559	23
	(1) บทกำหนดโทษของผู้ทำการขอทาน	24
	(2) การเข้ารับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิต	24
2.2.3.3	พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พุทธศักราช 2551	24
2.3	แนวคิดการจัดสวัสดิการสำหรับคนไร้ที่พึ่งในประเทศไทย	26
2.3.1	ความหมายของสวัสดิการสังคม	26
2.3.2	จุดมุ่งหมายของงานสวัสดิการสังคม	27
2.3.3	ฐานคิดของการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในประเทศไทย	28
2.4	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
2.4.1	ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็นเกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่ง	29
2.4.2	ระบบการจัดบริการสำหรับคนไร้บ้าน คนไร้ที่พึ่ง	30
2.4.3	งานวิจัยเกี่ยวกับกฎหมายการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	32
2.5	กรอบแนวคิดในการศึกษา	33
บทที่ 3	ระเบียบวิธีการศึกษา	34
3.1	วิธีการศึกษา	34
3.2	ประชากรที่ใช้ในการศึกษา	34
3.3	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	35
3.4	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	36
3.5	การตรวจสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม	38
3.6	การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
3.7	การวิเคราะห์ข้อมูล	39
3.8	การนำเสนอข้อมูล	39

บทที่ 4 ผลการศึกษาและอภิปรายผล	40
4.1 ผลการศึกษา	40
4.1.1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่อาศัยอยู่ใน ตำบลผาสิ่งห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน	40
4.1.1.1 จำแนกตามเพศ อายุ	40
4.1.1.2 จำแนกตามสถานภาพ ระดับการศึกษา	41
4.1.1.3 จำแนกตามอาชีพและรายได้	42
4.1.1.4 จำแนกตามภูมิลำเนาเดิมและระยะเวลาที่อาศัยอยู่	43
4.1.2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	44
4.1.2.1 ความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งโดยรวม	44
4.1.2.2 ความรู้ ความเข้าใจต่อความหมายของคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน	45
4.1.2.3 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน	46
4.1.2.4 ความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	48
4.1.2.5 ความรู้ ความเข้าใจต่อศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	49
4.1.3 วิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	51
4.1.3.1 ความคิดเห็นต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในภาพรวม	51
4.1.3.2 ความเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งด้านต่างๆ	52
4.1.4 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความรู้ ความเข้าใจและ ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	57
4.1.4.1 การเปรียบเทียบเพศที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง	57
4.1.4.2 การเปรียบเทียบอายุที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง	57
4.1.4.3 การเปรียบเทียบสถานภาพที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	58
4.1.4.4 การเปรียบเทียบระดับการศึกษาที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	59
4.1.4.5 การเปรียบเทียบอาชีพที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง	59
4.1.4.6 การเปรียบเทียบรายได้ที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง	60

4.1.4.7 การเปรียบเทียบภูมิลำเนาเดิมที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	61
4.1.4.8 การเปรียบเทียบระยะเวลาที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	61
4.1.4.9 การเปรียบเทียบเพศที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	62
4.1.4.10 การเปรียบเทียบอายุที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	63
4.1.4.11 การเปรียบเทียบสถานภาพที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชน ต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	63
4.1.4.12 การเปรียบเทียบระดับการศึกษาที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	64
4.1.4.13 การเปรียบเทียบอาชีพที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	65
4.1.4.14 การเปรียบเทียบรายได้ที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	65
4.1.4.15 การเปรียบเทียบภูมิลำเนาเดิมที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชน ต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	66
4.1.4.16 การเปรียบเทียบระยะเวลาที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	67
4.1.5 ความคิดเห็นต่อแนวทางการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	68
4.2 อภิปรายผลการศึกษา	69
4.2.1 ด้านความรู้ ความเข้าใจของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	69
4.2.2 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	70
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	73
5.1 สรุปผลการศึกษา	73
5.1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	73
5.1.2 ความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	74
5.1.3 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	75

5.1.4 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจและ ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ท้องถิ่นในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546	76
5.2 ข้อเสนอแนะ	76
5.2.1 ข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	76
5.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้	77
5.2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป	77
รายการอ้างอิง	78
ภาคผนวก	82
ประวัติผู้เขียน	90

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	สถิติผู้รับบริการของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง 11 แห่ง ตั้งแต่เดือนมกราคม 2558 ถึงมกราคม 2559	5
3.1	ข้อมูลประชากร ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน วันที่ 16 มิถุนายน 2558	35
4.1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ	41
4.2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ ระดับการศึกษา	42
4.3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ รายได้	43
4.4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิลำเนาเดิม ระยะเวลาที่อยู่ ในชุมชน	44
4.5	ความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง โดยรวม	45
4.6	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างด้านความรู้ความเข้าใจต่อความหมายของ คนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน	46
4.7	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย คนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน	47
4.8	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	49
4.9	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างความรู้ ความเข้าใจต่อศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	50
4.10	ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง โดยรวม	51
4.11	ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	53
4.12	ผลการเปรียบเทียบเพศที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	57
4.13	ผลการเปรียบเทียบอายุที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	58
4.14	ผลการเปรียบเทียบสถานภาพที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง	58
4.15	ผลการเปรียบเทียบระดับการศึกษาที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง	59
4.16	ผลการเปรียบเทียบอาชีพที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	60
4.17	ผลการเปรียบเทียบรายได้ที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง	60

4.18	ผลการเปรียบเทียบภูมิลำเนาเดิมที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง	61
4.19	ผลการเปรียบเทียบระยะเวลาที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง	62
4.20	ผลการเปรียบเทียบเพศที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง	62
4.21	ผลการเปรียบเทียบอายุที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง	63
4.22	ผลการเปรียบเทียบสถานภาพที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	64
4.23	ผลการเปรียบเทียบระดับการศึกษาที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	64
4.24	ผลการเปรียบเทียบอาชีพที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง	65
4.25	ผลการเปรียบเทียบรายได้ที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง	66
4.26	ผลการเปรียบเทียบภูมิลำเนาเดิมที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	66
4.27	ผลการเปรียบเทียบระยะเวลาที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง	67
4.28	สรุปผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	67

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

จากความสำเร็จของการพัฒนาของประเทศไทยในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจไทยกำลังเจริญเติบโตพัฒนาเรื่อยมา ครั้นพอถึง ปี พ.ศ. 2540 เศรษฐกิจไทยเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก (ภาวะฟองสบู่แตก) ผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจโดยรวม เศรษฐกิจประเทศเกิดอยู่ในภาวะตกต่ำ มีจำนวน คนว่างงานเพิ่มขึ้น รายได้ต่อหัวลดลง การพัฒนาของประเทศช้ากว่าที่เคยคาดการณ์ไว้ และสวัสดิการทางสังคมน้อยลง ส่งผลกระทบในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ บริษัทต่างๆ ไม่ว่าจะป็นขนาดใหญ่ ขนาดกลาง หรือขนาดเล็ก ได้รับผลกระทบโดยถ้วนหน้า จากสาเหตุอำนาจซื้อที่ลดลงของประชาชน และด้วยสาเหตุนี้เอง ที่ส่งผลกระทบต่อการผลิตและการซื้อที่ลดลงอย่างต่อเนื่องอัตโนมัติ แม้ว่าวิกฤตครั้งนี้จะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในภาพรวม แต่ผลเสียหายที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศมากที่สุด คือ ผลกระทบกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งเป็นภาคการผลิตที่เป็นแกนและหัวใจหลักของขบวนการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจให้มีการเจริญเติบโตจากภายใน อันจะส่งผลต่อเนื่องสู่การเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน นอกจากปัญหาการล้มละลายหรือการปิดกิจการของภาคธุรกิจทุกขนาดแล้ว ปัญหาหนึ่งที่ได้เห็นได้ชัดมากจาก วิกฤตเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 คือ ปัญหาการว่างงาน ทั้งจากสาเหตุ การถูกปลดออกจากการทำงานบริษัท และปัญหาการไม่มีตลาดแรงงานรองรับนักเรียนนักศึกษาจบใหม่ และด้านสังคมเป็นที่ทราบกันดีว่าหลังจากเกิดปัญหาวิกฤต ปี พ.ศ. 2540 คนไทยโดยเฉพาะระดับกลางและระดับล่างมีคุณภาพชีวิตที่ลดลงเป็นอย่างมาก เกิดภาวะข้าวยาก หมาแกง จำนวนคนจนมีสูงขึ้น ความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้มีมากขึ้น ตลอดจนปัญหาด้านการศึกษาและปัญหาด้านสาธารณสุขก็ได้มีมากขึ้น อีกทั้งสิ่งที่ควบคู่ มากับความยากกลับกลายเป็นปัญหาที่สะสมพอกพูนตามมาและเพิ่มมากยิ่งขึ้น และกลายเป็นปัญหาอันใหญ่หลวงของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ คือ ปัญหาสังคมยังมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจให้มีความเจริญก้าวหน้ามากเท่าใด และมีความเจริญด้านวัตถุมากเท่าใดสภาพจิตใจของคนยิ่งเสื่อมลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อประชากรทุกระดับชั้น ทำให้สภาพปัญหาสังคมที่มีอยู่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น สภาพครอบครัวไทยในปัจจุบัน ขนาดครอบครัวเล็กลง ความสัมพันธ์ในครอบครัวเปราะบาง การหย่าร้างสูง ปัญหาเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบให้ครอบครัวยากจนมีหนี้สินมาก ต้องไปประกอบอาชีพไกลจากภูมิลำเนาเดิม ต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตเพื่อให้อยู่รอด จนสภาพครอบครัวอยู่ในภาวะอ่อนแอ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้ครอบครัวขาดพลังเพียงพอที่จะรับภาระในการดูแล สมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้พิการทางจิตซึ่งไม่สามารถ

จะเป็นกำลังการผลิตของครอบครัวแต่กลายเป็นภาระของครอบครัว จนกลายเป็นคนที่ถูกทอดทิ้งไว้ผู้อุปการะ ปล่อยให้อยู่คนเดียว ไม่มีการดูแล ควบคุมพฤติกรรม ซึ่งบางครั้งอาจทำลายทรัพย์สิน ทำร้ายผู้คน หรืออาจหนีหายออกจากบ้าน ซึ่งกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสเหล่านี้เข้าสู่กระบวนการเป็นคนไร้ที่พึ่งและคนขอทานในที่สุด

สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นสาเหตุทำให้ครอบครัวส่วนใหญ่ประสบปัญหามีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายของครอบครัว จนทำให้ต้องอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาแสวงหางานทำจากชนบทเข้าสู่เมือง ทั้งในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลรวมทั้งเมืองใหญ่อื่นๆ ตามภูมิภาคต่างๆ ซึ่งการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานในชุมชนเมืองของประชาชนในชนบทมีเพิ่มมากขึ้นแต่เนื่องจากไม่มีความรู้และไม่มีฝีมือ จึงไม่มีงานทำ ขาดรายได้ ไม่มีเงินพอที่จะเช่าที่พักอาศัย จึงต้องเร่ร่อนและไปพักอยู่ตามที่สาธารณะต่างๆ ทำให้บางส่วนตัดสินใจไปประกอบอาชีพขอทาน และบุคคลเหล่านี้ ยังเข้าไม่ถึงบริการทางด้านสาธารณสุข การศึกษา เป็นต้น ไม่ใช่เพียงแต่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชนบทเท่านั้นที่ได้รับผลกระทบจากสภาพระบบเศรษฐกิจตกต่ำ แต่ประชาชนในเขตชุมชนเมืองก็ได้รับผลกระทบนี้เช่นกัน ค่าครองชีพสูงขึ้นและมีการเลิกจ้างแรงงานเพื่อลดรายจ่ายของโรงงานต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมและปัญหาอื่นๆ ตามมา อาทิ เกิดปัญหาคนขอทาน คนเร่ร่อน และคนไร้ที่พึ่ง ไม่มีที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น และถึงแม้อาชีพขอทานจะเป็นอาชีพที่ต้องเผชิญกับภาวะความเสี่ยงในหลายประการแต่ก็ไม่ทำให้การประกอบอาชีพขอทานลดลงไป ในทางตรงกันข้ามอาชีพการขอทานกลับกลายเป็นธุรกิจที่ทำรายได้สูงให้กับผู้ประกอบอาชีพขอทาน จนได้มีการพัฒนาเป็นธุรกิจเร่ร่อนขอทาน ประชาชนในชนบทจึงได้มีการอพยพเข้ามาเพื่อประกอบอาชีพเร่ร่อนขอทาน หลังจากการว่างเว้นจากฤดูการเก็บเกี่ยวหรือ ฤดูการทำกรเกษตรอีกทางหนึ่ง

จากนิยามของ สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้ด้อยโอกาส (สทอ.) สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ (สท.) (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559) ได้อธิบายเกี่ยวกับบุคคลเร่ร่อน และคนไร้บ้านว่า บุคคลเร่ร่อน หมายถึง

ผู้ที่ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง กินอยู่หลับนอนในที่สาธารณะ ซึ่งมักมีความหมายครอบคลุมถึงคนไร้ที่พึ่ง คนขอทาน คนไร้บ้าน คนจำนวนไม่น้อยมักนิยามคนเร่ร่อนควบคู่ไปกับคนไร้บ้าน เพราะส่วนใหญ่ของคนเร่ร่อนมักไร้บ้าน และเช่นเดียวกัน คนไร้บ้านมักเร่ร่อนและไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง อย่างไรก็ตาม ในหลายกรณี พบว่า บุคคลเร่ร่อนบางคนมีบ้านเป็นหลักแหล่ง แต่เลือกที่ไม่อยู่บ้านและมาอาศัยอยู่ตามพื้นที่สาธารณะหรือ มีกลุ่มคนเร่ร่อนรวมตัวกันเช่าห้องพักหรืออาศัยอยู่ในบ้านร้างหรือพื้นที่รกร้างว่างเปล่าที่ไม่มีผู้ดูแลโดยมิได้หลับนอนในพื้นที่สาธารณะ

“บุคคลเร่ร่อน” เป็นกลุ่มคนด้อยโอกาสประเภทหนึ่ง ท่ามกลางกลุ่มคนด้อยโอกาสทั้งหมด 6 กลุ่ม ได้แก่ คนยากจน บุคคลเร่ร่อน บุคคลที่มีปัญหาทางสถานะทางกฎหมายทั้งผู้ที่ไร้สัญชาติและผู้ที่ไม่มีเอกสารแสดงตน ผู้ได้รับผลกระทบจากเอดส์และครอบครัว ผู้พันโทษ และกลุ่มอื่นๆ ได้แก่ ผู้ที่อยู่ในธุรกิจบริการทางเพศหรือหญิงไทยที่นิยมสามีต่างชาติ เป็นต้น แต่ในความจริงแล้ว กลุ่มคนไร้บ้านหรือที่ถูกเรียกว่าบุคคลเร่ร่อน นั้น มีปัญหาซ้ำซ้อนที่คล้ายคลึงกับกลุ่มคนด้อยโอกาสอื่นๆ ด้วย เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาสถานภาพบุคคล ได้รับผลกระทบจากเอดส์และครอบครัว เป็นต้น

สำนักคุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นิยามว่า

คนเร่ร่อน ไร้บ้าน หมายถึง 1. บุคคลที่ขาดผู้อุปการะ ไม่มีที่อยู่อาศัย พักหลับนอนในที่สาธารณะ อาจมีสภาพร่างกายจิตใจ ปกติหรือไม่ปกติ ไม่ได้ประกอบอาชีพ หรือไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ไม่มีเครื่องมือในการขอทาน และ 2. บุคคลเร่ร่อนเนื่องจากอพยพเข้าไปประกอบอาชีพในเมือง กลายเป็นบุคคลเร่ร่อนชั่วคราวพักหลับนอนในพื้นที่สาธารณะ เป็นคนเร่ร่อนไร้บ้านเพื่อการประกอบอาชีพหารายได้ แต่เร่ร่อนเนื่องจากไม่มีที่พักอาศัยและไม่ได้เป็นขอทาน (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, 2559)

มูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัยได้มีการประมวลปัญหาของคนที่ไร้บ้านและจัดหมวดหมู่ออกเป็น 6 กลุ่มปัญหาหลัก โดยมองผ่านมิติของการไร้ที่อยู่อาศัย จึงนำไปสู่การเกิดปัญหาต่างๆ ดังนี้ 1) การไม่มีบ้านทำให้เกิดความยากลำบากในการดำรงชีวิต เนื่องจากการไม่มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงปลอดภัย เป็นปัญหาเบื้องต้นของคนไร้บ้านมีร่วมกัน หลายคนมีถิ่นฐานภูมิลำเนาเดิมอยู่ในชนบท แต่เลือกที่จะไม่กลับบ้านด้วยเหตุผลต่างๆ และในขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งอยู่ในภาวะบ้านแตกสาแหรกขาดและไม่มีบ้านให้กลับ เมื่อคนเหล่านี้มีปัญหา คือ ไม่สามารถเข้าถึงที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมเนื่องจากมีรายได้ต่ำ จึงทำให้ต้องหลับนอนตามพื้นที่สาธารณะต่างๆ ซึ่งการพักอาศัยในสถานที่ที่ไม่เหมาะสมทำให้คนไร้บ้านมีปัญหาด้านความปลอดภัย ด้านคุณภาพชีวิตและโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ 2) การเข้าถึงไม่ถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน บริการและสวัสดิการของรัฐ ซึ่งการไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นที่มาของปัญหาอื่นๆ มากมายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขาดหลักฐานในการแสดงสถานภาพบุคคล (บัตรประจำตัวประชาชน และทะเบียนบ้าน) ซึ่งเกี่ยวพันกับการมีที่อยู่อาศัยอย่างเป็นทางการคนไร้บ้าน ขาดการติดต่อกับบ้านนานพอๆ กับที่ขาดการติดต่อกับหน่วยงานราชการ จึงทำให้ถูกคัดออกจากระบบทะเบียนราษฎร์ของทางการ ทำให้คนไร้บ้านเข้าถึงไม่ถึงสิทธิและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่รัฐจัดให้แก่ประชาชน อาทิ สิทธิทางการศึกษา สิทธิในการรักษาพยาบาล สิทธิในการรับเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ ฯลฯ 3) การถูกละเมิดสิทธิ ถูกคุกคาม ทำร้าย เมื่อเปรียบเทียบกับประชาชนทั่วไปในสังคม คนไร้บ้านมีความเสี่ยงที่จะถูกละเมิดสิทธิและถูกคุกคามทำร้ายมากกว่าคนทั่วไป เนื่องจากต้องใช้ชีวิตอยู่ใน

พื้นที่สาธารณะ มีผู้คนมากหน้าหลายตาอาศัยอยู่ปะปนกัน มีทั้งผู้หญิง เด็กและคนแก่มีความเสี่ยงมากกว่าคนไร่ที่เพศชายวัยรุ่นและวัยกลางคน และด้วยลักษณะภายนอกที่ดูไม่สะอาดเรียบร้อย จึงทำให้สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมดูต่ำต้อย และคนไร่บ้านมักถูกคนในสังคมดูถูกดูแคลนและเอารัดเอาเปรียบ 4) การขาดโอกาสทางสังคม การสูญเสียทุนทางสังคมเป็นเงื่อนไขสำคัญของการกลายมาเป็นคนไร่บ้าน ทำให้คนไร่บ้านไม่ได้รับโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ด้วยอุปสรรคภายนอกที่ดูสกปรก ทำให้คนไร่บ้านถูกรังเกียจ ไม่มีผู้ต้องการเข้ารับทำงาน หรือถูกขับไล่ออกจากพื้นที่สาธารณะต่างๆ โดยไม่ได้รับการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และหน่วยงานภาครัฐมักมองคนไร่บ้านว่าเป็นกลุ่มคนที่มีความด้อย หรือเป็นปัญหา จึงมักคิดค้นแนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมหรืออบรมปมนิสัย มากกว่าจะสร้างโอกาสและมีกลไก มาตรการทางสังคมรองรับเพื่อให้คนไร่บ้านสามารถใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นปกติสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ 5) ปัญหาด้านอาชีพ คนไร่บ้านส่วนใหญ่มีอาชีพไม่มั่นคง เป็นอาชีพมีรายได้ต่ำและไม่แน่นอน และเป็นอาชีพที่คนในสังคมไม่ได้ให้คุณค่าและความสำคัญ และมีคนไร่บ้านจำนวนไม่น้อยที่ถูกหลอกให้ไปทำงานที่ยากลำบาก เสี่ยงภัยอันตรายโดยไม่ได้รับค่าจ้างที่ไม่เป็นธรรม 6) การขาดนโยบาย กฎหมาย และกลไกทางสังคมในการรองรับและแก้ไขปัญหานั้น ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าปัญหาคนไร่บ้าน เป็นปัญหาสำคัญ และทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ในสังคม ถึงแม้ว่าหน่วยงานภาครัฐจะเริ่มตระหนักถึงการมีอยู่ของคนไร่บ้าน มองเห็นปัญหาของพวกเขา และพยายามหาแนวทางในการแก้ไข แต่ก็ยังไม่มียุทธศาสตร์และมาตรการที่จะใช้เป็นกลไกในการรองรับและแก้ไขปัญหาคนไร่บ้านโดยตรงและเป็นการเฉพาะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านการจัดการที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมแก่คนไร่บ้าน กฎหมายต่างๆ ที่มีอยู่ในขณะนี้ เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่มีนโยบายว่าด้วยการจัดการที่อยู่อาศัยโดยตรง แม้จะมีโครงการบ้านมั่นคง โดยการกำกับดูแลของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ซึ่งเป็นโครงการที่ตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาที่อยู่อาศัยของคนในชุมชนแออัด แต่กลุ่มคนไร่บ้านก็ไม่ได้อยู่ในเป้าหมายหรือเงื่อนไขของการแก้ปัญหา เพราะคนไร่บ้านมีรายได้ และอาชีพที่ไม่มั่นคงและ ไม่สามารถเข้าถึงความมั่นคงในที่อยู่อาศัยตามกลไกที่มีอยู่ สาเหตุทั้ง 6 ประการข้างต้น เป็นสาเหตุเฉพาะที่สะท้อนแต่ละคน หากแต่สาเหตุเหล่านี้สามารถเชื่อมโยงไปสู่การวิเคราะห์ที่กว้างขึ้น กล่าวคือ คนไร่บ้านส่วนใหญ่จะไม่มีเครือข่ายทางสังคมในการให้ความช่วยเหลือ เช่น ไม่มีญาติพี่น้องที่จะพึ่งพาพอให้ตั้งตัวได้ ไม่มีฐานรองรับทางชนบทที่จะกลับไปประกอบอาชีพ เนื่องจาก การล่มสลายทางสภาพเศรษฐกิจ และระบบสวัสดิการของรัฐที่ไม่ครอบคลุม เป็นผลให้บุคคลเหล่านี้ต้องออกมาดิ้นรนใช้ชีวิตอยู่นอกระบบ ไม่มีรายได้ที่จะเช่าที่พักอาศัยราคาถูกได้ และในแต่ละปีมีจำนวนคนไร่บ้าน คนเร่ร่อน คนไร่ที่พึ่ง และคนขอทาน เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาทางครอบครัว มีการหย่าร้างสูง และคนในครอบครัวไม่สามารถอาศัยอยู่ร่วมกันได้ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและความต้องการที่จะอยู่เพียงลำพังเนื่องจากการรักอิสระ เป็นต้น ปัจจุบันจาก

การสำรวจข้อมูลคนไร้บ้าน คนไร้ที่พึ่ง คนขอทาน ของกองคุ้มครองสวัสดิภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีสถิติดังนี้

ตารางที่ 1.1

สถิติผู้รับบริการของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง 11 แห่ง ตั้งแต่เดือนมกราคม 2558 ถึงมกราคม 2559

ลำดับ	หน่วยงาน	คนไร้ที่พึ่ง (จำนวนคน)	คนขอทาน (จำนวนคน)
1.	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งชายธัญบุรี	6,584	1,215
2.	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหญิงธัญบุรี	5,467	928
3.	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งนนทบุรี	5,206	1,045
4.	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งทับทิม	4,114	266
5.	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งกุ่มสะแก	3,825	227
6.	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งประจวบคีรีขันธ์	4,010	226
7.	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งปรีอใหญ่	3,200	250
8.	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งบ้านเมตตา	6,376	81
9.	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งภาคใต้	4,895	281
10.	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งวังทอง	5,687	426
11.	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งสันมหาพน	2,539	118
	รวม	51,903	5,063

หมายเหตุ. จาก รายงานสถิติผู้รับบริการของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง 11 แห่ง ประจำปี 2558, โดย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กองคุ้มครองสวัสดิภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต.

จากตารางที่ 1.1 เห็นได้ว่า จำนวนคนไร้ที่พึ่ง คนขอทาน ที่ถูกนำตัวส่งสถานสงเคราะห์ ทั้ง 11 แห่ง ทั่วประเทศนั้น แสดงว่า มีคนไร้ที่พึ่ง คนขอทาน จำนวนหนึ่งที่ต้องการรับการคุ้มครองสวัสดิภาพจากสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จากปัญหานี้เองหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาคนไร้ที่พึ่ง และคนขอทาน ว่าเป็นบุคคลที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองและครอบครัวได้ เป็นปัญหาสำคัญจึงได้มีมาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาคอนขอทาน และคนไร้ที่พึ่ง ให้หมดไปจากสังคมไทย ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติ

ควบคุมการขอทาน พุทธศักราช 2484 มีวัตถุประสงค์เพื่อห้ามมิให้บุคคลใด ยกเว้นการปฏิบัติอันเป็นกิจวัตรตามลัทธิศาสนา เมื่อปรากฏการสอบสวนว่าผู้ที่ทำการขอทานนั้นเป็นคนชราภาพ วิกัลจริต พิการ หรือเป็นโรคซึ่งไม่สามารถประกอบอาชีพอย่างใด และไม่มีทางเลือกอื่นใด รวมทั้งไม่มีญาติมิตรอุปการะเลี้ยงดู ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งตัวไปยังสถานสงเคราะห์ และมีสาระมุ่งเน้นการใช้กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านการแพทย์ การศึกษา สังคมและอาชีพ เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนขอทานเหล่านี้ให้มีความรู้ความสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป โดยไม่หันกลับมาขอทานอีก และมีการประมวลกฎหมายเพื่อลงโทษสำหรับผู้ถือประโยชน์จากคนขอทาน ในกรณีที่คนขอทานถูกบังคับให้กระทำการขอทาน และพระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พุทธศักราช 2557 มีมาตรฐานการทำงานด้านการคุ้มครองดูแลคนไร้ที่พึ่งอย่างยั่งยืน ภายใต้เจตนารมณ์ “มีที่พึ่ง พึ่งตนเองได้ เป็นที่พึ่งของผู้อื่น” มีวัตถุประสงค์ โดยที่คนไร้ที่พึ่งเป็นบุคคลที่ประสบปัญหาในสังคม ขาดความมั่นคงในการดำรงชีวิตได้อย่างปกติ ไม่มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม ไม่สามารถหารายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ซึ่งบุคคลเหล่านี้อยู่ในฐานะที่ไม่อาจช่วยเหลือตนเองได้และไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้ ทำให้มีชีวิตอยู่อย่างยากลำบาก มีมาตรฐานการดำรงชีพที่ต่ำกว่ามาตรฐานความเป็นอยู่ของบุคคลทั่วไป สมควรต้องคุ้มครองให้คนไร้ที่พึ่งสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต และมีสภาพร่างกายและจิตใจ เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป โดยกำหนดวิธีการคุ้มครองไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสม โดยทั้งพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับนี้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีการดำเนินการดังนี้

1. การสงเคราะห์ในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จำนวน 11 แห่งทั่วประเทศ โดยรับอุปการะคนไร้ที่พึ่ง 3 ประเภท คือ คนเร่ร่อนที่ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง คนไร้ที่พึ่งที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม และคนขอทาน ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจนำส่งเนื่องจากกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2484 โดยจัดบริการด้านปัจจัย 4 สังคมสงเคราะห์ นันทนาการ กิจกรรมบำบัด การอบรมด้านศีลธรรม ฌาปนกิจสงเคราะห์ และฝึกอาชีพ เป็นต้น สำหรับการฝึกอาชีพในสถานสงเคราะห์ เป็นการฝึกระเบียบวินัยสร้างทักษะการทำงานให้ผู้รับบริการสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ดังนี้

- การจัดหางานให้ผู้รับบริการสงเคราะห์ทำภายนอก เพื่อให้ผู้รับบริการสงเคราะห์ได้เรียนรู้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมภายนอกเหมือนเช่นบุคคลทั่วไป และฝึกทักษะในการประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง เช่น การคัดแยะขยะ ขายอาหาร

- การรับงานภายนอกให้ผู้รับบริการสงเคราะห์ทำภายในสงเคราะห์เป็นการฝึกงานอาชีพบำบัด ช่วยให้ผู้รับบริการสงเคราะห์เพลิดเพลิน มีเพื่อน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และมีรายได้เป็นของตนเอง

2. การดำเนินการกับคนเร่ร่อน โดยจัดส่งนักสังคมสงเคราะห์ออกเยี่ยมเยียน สอบข้อเท็จจริงบุคคลเร่ร่อนตามแหล่งสาธารณะต่างๆ เพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม โดยจัดให้มีบริการได้แก่ ให้คำปรึกษาแนะนำแหล่งบริการของรัฐ ช่วยเหลือในรูปแบบเงินช่วยเหลือผู้ติดเชื้อ HIV ส่งเสริมการฝึกอาชีพเพื่อให้มีความรู้ ทักษะ สามารถออกมาประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ และรับเข้าสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง กรณีคนเร่ร่อนนั้นไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เพื่อเข้ารับการคุ้มครองสวัสดิภาพ นอกจากนี้ยังมีบริการอื่นๆ ตามความเหมาะสม อาทิ การช่วยเหลือส่งกลับภูมิลำเนา จัดหาที่พักคนเดินทางในกรุงเทพมหานคร ประสานส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับความช่วยเหลือตามความเหมาะสม เช่น โรงพยาบาล จัดหางาน เป็นต้น

และหลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2557 มีผลให้พระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลบังคับใช้ในวันที่ 24 ธันวาคม 2557 เพื่อให้การทำงานด้านการคุ้มครอง ดูแล คนไร้ที่พึ่งอย่างยั่งยืน ภายใต้เจตนารมณ์ “มีที่พึ่ง พึ่งตนเองได้ เป็นที่พึ่งของผู้อื่น” กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงในเรื่องของการสร้างระบบสวัสดิการของประเทศ จึงมีรูปแบบการดำเนินงานในระบบสวัสดิการที่หลากหลาย ต้องเข้ามามีส่วนในมาตรการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งมากขึ้น โดยลดการทำงานเชิงสงเคราะห์ลง แต่เน้นการทำงานส่งเสริมการเข้าถึงสวัสดิการต่างๆ ที่มีอยู่ของรัฐให้มากขึ้น โดยการทำงานอาจจะต้องเน้นการทำงานเชิงรุก โดยมีหน่วยงานนวัตกรรมของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อย่างบ้านมิตรไมตรี เป็นหน่วยงานในการออกไปทำงานกับกลุ่มเป้าหมายตาม พ.ร.บ. ที่เกี่ยวข้อง และให้สถานแรกรับสถานสงเคราะห์ และสถานคุ้มครอง เป็นหน่วยงานสนับสนุนและหน่วยงานส่งต่อ เพื่อรับการคุ้มครองฟื้นฟู และพัฒนาตามลำดับ ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 14) พุทธศักราช 2558 กำหนดให้มีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการขึ้นเป็นส่วนราชการในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อให้การปฏิบัติราชการในกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อาศัยอำนาจมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2545 จึงมีคำสั่งให้จัดตั้งศูนย์พัฒนาสังคม ศูนย์พัฒนาชาวเขา และนิคมสร้างตนเองขึ้น และตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ลงวันที่ 23 เมษายน 2558 กำหนดหน่วยงานของ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เพื่อให้การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล อาศัยอำนาจตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พุทธศักราช 2557 จึงกำหนดให้ศูนย์พัฒนาสังคม บ้านมิตรไมตรี นิคมสร้างตนเอง และศูนย์พัฒนาชาวเขา ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จำนวน 77 แห่ง ทั่วประเทศ

1.2 มุมเหตุจูงใจในการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง: กรณีศึกษาประชาชนในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน” นั้นสืบเนื่องมาจากผู้ศึกษา ปฏิบัติงานในตำแหน่ง นักสังคมสงเคราะห์ ทำงานเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งคนขอทาน สังกัดศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดน่าน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีการตั้งหน่วยงานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ครอบคลุมทั้ง 77 แห่งทั่วประเทศ ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่เกิดขึ้นโดยผลของกฎหมาย ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ศูนย์พัฒนาสังคมประจำจังหวัด หรือส่วนราชการอื่นที่ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด (ม.18) โดยศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง มีอำนาจหน้าที่สำรวจ ติดตามสภาพและปัญหาที่เกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่ง สืบเสาะข้อมูลและให้การคุ้มครองเบื้องต้น ประสานเพื่อจัดส่งคนไร้ที่พึ่งไปยังสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง หรือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อาจพิจารณาให้การสนับสนุนด้านการเงินหรือด้านอื่น แก่หน่วยงานของรัฐ องค์การสาธารณประโยชน์ องค์การสวัสดิการชุมชน องค์การภาคเอกชน สถาบันศาสนา กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง หรือกลุ่มบุคคลที่จัดให้มีการดำเนินการในลักษณะเดียวกับศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเป็นหน่วยงานที่มีบทบาท ภารกิจหน้าที่ การปฏิบัติงานภายใต้กรอบกฎหมาย แห่งพระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พุทธศักราช 2557 และพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช 2559 จะเห็นได้ว่า ปัญหาคนไร้ที่พึ่ง คนเร่ร่อน คนขอทาน เป็นปัญหาที่มีมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ให้ความช่วยเหลือบุคคลกลุ่มนี้ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งในหลายสมัยของรัฐบาลได้เกิดรูปแบบการเปลี่ยนแปลง ที่ต่างกันไปในด้านการบริการสวัสดิการ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมตามแต่ละช่วงเวลา แต่ผลทางสถิติก็สามารถยืนยันได้ว่าจำนวนคนไร้ที่พึ่ง คนเร่ร่อน คนขอทานมีจำนวนมากขึ้นในแต่ละปี ซึ่งวัฒนธรรมการให้ทานของคนไทยอาจเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ให้จำนวนคนเร่ร่อน คนขอทานมีเพิ่มมากขึ้น และปัจจุบันมีมาตรการการแก้ไขปัญหาลักษณะที่เกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่ง คนเร่ร่อน และคนขอทาน เหตุผลที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พุทธศักราช 2557 ขึ้น เนื่องจากคนไร้ที่พึ่งเป็นบุคคลที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนในสังคมขาดความมั่นคงในการดำรงชีวิตได้อย่างปกติ ไม่มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม ไม่สามารถหารายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ซึ่งบุคคลเหล่านี้อยู่ในฐานะที่ไม่อาจช่วยเหลือตนเองได้และไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้ ทำให้มีชีวิตรอยู่อย่างยากลำบาก มีมาตรฐานการดำรงชีพที่ต่ำกว่ามาตรฐานความเป็นอยู่ของบุคคลทั่วไป สมควรต้องคุ้มครองให้คนไร้ที่พึ่งสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต และมีสภาพร่างกายและจิตใจ เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป โดยกำหนดวิธีการคุ้มครอง

ไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสม (ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 131 ตอนที่ 83 ก. 23 ธันวาคม 2557 หน้า 9) และพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช 2484 ปรับปรุงล่าสุดเป็นพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช 2559 เนื่องจากกฎหมายฉบับเดิม ได้บังคับใช้มานานแล้ว บทบัญญัติไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันจึงได้มีการจัดระเบียบเกี่ยวกับการสงเคราะห์และการควบคุมการขอทานให้ชัดเจนและเหมาะสม รวมทั้งกำหนดให้บุคคลซึ่งกระทำการใดๆ ให้ผู้อื่นกระทำการขอทานตามสถานที่ต่างๆ ได้รับโทษทางอาญาเพื่อเป็นการคุ้มครองสวัสดิภาพของบุคคล มิให้ตกเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์จากผู้อื่น (ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 133 ตอนที่ 38 ก. 29 เมษายน 2559 หน้า 1)

เนื่องจากพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับ เป็นพระราชบัญญัติที่ตราขึ้นใหม่ และศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายกับประชาชนในชุมชน ผู้ศึกษาจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มากำหนดเป็นแนวทางในการทำงานเกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่ง คนเร่ร่อน คนขอทานของหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

1.4 ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง: กรณีศึกษาประชาชนในชุมชน ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน” ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชน ที่อาศัยอยู่ในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

1.4.2 ขอบเขตประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน จำนวน 120 คน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

- 2.1 เป็นบุคคลในครอบครัว 1 คน ต่อ 1 ครัวเรือน
- 2.2 เป็นผู้มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป
- 2.3 ยินดีและให้ความร่วมมือในการศึกษา

1.4.3 ขอบเขตของเนื้อหา คือ ศึกษาความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในชุมชน

1.5 นิยามศัพท์

ประชาชนในชุมชน หมายถึง ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในชุมชนพื้นที่ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ความรู้ ความเข้าใจ หมายถึง การรับรู้ การรับรู้ข้อมูลที่เคยมีประสบการณ์หรือเคยพบเจอ และสามารถอธิบายได้ เปรียบเทียบในเรื่องนั้น ได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล และสามารถนำความรู้ความเข้าใจนั้น ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

ความคิดเห็น หมายถึง ความคิด ความเชื่อของแต่ละบุคคลที่มีต่อคนไร้ที่พึ่ง และแสดงออกโดยการพูด การเขียน โดยอาศัยพื้นฐานจากประสบการณ์ที่ได้รับ หรือการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งอาจจะถูกต้องหรือไม่ก็ได้

การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ตามพระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พุทธศักราช 2557 หมายถึง การจัดสวัสดิการสังคม การเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ การส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างโอกาสในสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิต การสนับสนุนให้คนไร้ที่พึ่งมีงานทำและมีที่พักอาศัยและการป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อคนไร้ที่พึ่ง

คนไร้ที่พึ่ง หมายถึง บุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบากและไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้เป็นคนไร้ที่พึ่ง ได้แก่

1) บุคคลที่ประสบความเดือดร้อน หมายถึง บุคคลสัญชาติไทยที่มีความยากลำบากในการดำรงชีพ เนื่องจากเหตุหัวหน้าครอบครัวหรือบุคคลที่เป็นหลักในครอบครัว (ก) ตาย (ข) ทอดทิ้ง สาบสูญหรือต้องโทษจำคุก (ค) ประสบอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยร้ายแรงไม่สามารถประกอบอาชีพได้ (ง) ไม่สามารถดูแลครอบครัวได้ด้วยเหตุอื่นใด

2) คนเร่ร่อน หมายถึง บุคคลสัญชาติไทยที่ออกมาจากที่พักอาศัยเดิม ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดๆ ก็ตาม มาอยู่ในที่สาธารณะ หรือบุคคลที่ออกมาจากที่พักอาศัยเดิมมาตั้งครอบครัวหรือมาใช้ชีวิตแบบครอบครัวใหม่ในที่สาธารณะ และทั้งสองกลุ่มอาจจะย้ายที่พักไปเรื่อยๆ หรืออาศัยอยู่ที่ใดที่หนึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อดำรงชีวิตประจำวันในที่สาธารณะนั้นๆ

3) บุคคลซึ่งอาศัยที่สาธารณะเป็นที่พักนอนชั่วคราว หมายถึง บุคคลสัญชาติไทยที่มาทำภารกิจบางอย่างและไม่มีที่พักอาศัย ไม่มีเงินเช่าที่พัก

4) บุคคลที่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรแต่ยังไร้สัญชาติ หมายถึง บุคคลที่ถูกบันทึกทางทะเบียนราษฎรของรัฐใดรัฐหนึ่ง แต่ไม่ได้รับการรับรองในสถานะคนสัญชาติโดยรัฐนั้นหรือรัฐอื่นใดที่ประสบปัญหาการดำรงชีพ

5) บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร หมายถึง คนไร้รัฐซึ่งอาจจะเป็นคนที่เกิดในประเทศไทยหรือนอกประเทศก็ได้ แต่มีเหตุทำให้ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร ทั้งของประเทศต้นทางและของประเทศที่ประสบปัญหาการดำรงชีพ

คนขอทาน หมายถึง บุคคลที่ทำการขอเงินหรือทรัพย์สินจากผู้อื่นทั้งการขอด้วยวาจา ข้อความหรือการกระทำใดๆ ที่ทำให้ผู้อื่นเกิดความสงสาร เช่น การแสวงเป็นคนพิการ การแสดงให้ผู้อื่นเห็นถึงความพิการ ความเจ็บป่วย มีบาดแผลหรือโรคเรื้อรัง

บทที่ 2

แนวคิดและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง: กรณีศึกษาประชาชนในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ผู้ศึกษาขอเสนอแนวความคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง
- 2.3 แนวคิดการจัดสวัสดิการสำหรับคนไร้ที่พึ่งในประเทศไทย
- 2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 กรอบแนวคิดในการศึกษา

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ

2.1.1 ความหมายของความรู้ความเข้าใจ

ความรู้ ความเข้าใจ คือสิ่งที่เกิดมาจากการสั่งสมจากการศึกษา การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมถึงความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากการประสบการณ์ ทั้งการได้ยิน การฟัง การคิด หรือการปฏิบัติองค์วิชาในแต่ละสาขาตามที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546) ได้ให้ความหมายไว้ และ บลูม (Bloom, 1980 อ้างถึงใน ศิพล รื่นใจชน, 2549, น. 10) ได้จำแนกความหมายระหว่างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อประโยชน์ในการสื่อความหมาย ไว้ดังนี้

ความรู้ หมายถึง พฤติกรรมและสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งเน้นการจำเป็นหลัก ทั้งการระลึกถึง สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นที่สืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากการรวบรวมสารต่างๆ จนกระทั่งพัฒนาไปสู่ขั้นที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นไป โดยความรู้อาจแยกออกจากความรู้เฉพาะสิ่ง และความรู้เรื่องสากล

ความเข้าใจ เป็นขั้นตอนสำคัญของการสื่อความหมาย โดยอาศัยความสามารถทางสมองและทักษะ อาจจะทำได้โดยการใช้ปากเปล่า ภาษา ข้อเขียน หรือสัญลักษณ์ต่างๆ การทำความเข้าใจ อาจไม่มีผลสมบูรณ์เสมอไป สำหรับพฤติกรรมความเข้าใจแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การแปลความ การตีความ และการสรุปอ้างอิง ซึ่งมีความสอดคล้องกันกับที่ ศิพล รื่นใจชน (2549) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความรู้ ตามพจนานุกรมทางการศึกษา ของ กูด (Good, 1973) ว่าเป็นข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์และรายละเอียดต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับและเก็บสะสมไว้ ซึ่งมีความคล้ายกับ

ความหมายตามพจนานุกรม (The Lixicon Webster Dictionary) (The Lixion Webster, 1997) ได้ให้คำจำกัดความของความรู้ ว่าเป็นความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์โครงสร้างที่เกิดจากการศึกษา ค้นหาค้นหา หรือเป็นความรู้เกี่ยวกับสถานที่ สิ่งของหรือบุคคลที่ได้จากการสังเกตประสบการณ์หรือรายงาน การรับรู้ข้อเท็จจริงต้องชัดเจนและต้องอาศัยเวลา และใกล้เคียงกับความหมายที่ Bloom (Bloom, 1980, อ้างถึงใน แสงจันทร์ โสภาคาล, 2550, น. 15-16) ได้ให้ความหมายว่า ความรู้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการระลึกถึงเฉพาะเรื่อง ระลึกถึงวิธีการ กระบวนการหรือสภาพการณ์ต่างๆ โดยเน้นการจำ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520, อ้างถึงใน ศรีวรรณ จิงสวัสดิ์, 2548, น. 4) ได้ให้ความสำคัญต่อพฤติกรรมมนุษย์ในด้านที่เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจถึงข้อเท็จจริงต่างๆ รวมถึงศึกษาถึงการพัฒนาความสามารถด้านทักษะทางสติปัญญา และการใช้วิจารณ์ญาณในการประกอบการตัดสินใจ

และจากแนวคิดต่างๆ ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมาย ดังนี้ ความรู้และความเข้าใจเป็นกระบวนการรับรู้เรื่องราวต่างๆ อย่างเป็นระบบ และสามารถรวบรวมหรือแยกแยะในประเด็นต่างๆ ได้อย่างละเอียดและสามารถลำดับขั้นตอนได้อย่างชัดเจน

2.1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้

บุคคลแต่ละคนต่างมีความรู้ ความเข้าใจ ในสิ่งต่างๆ ไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของแต่ละสถานการณ์และแต่ละบุคคล ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อความรู้ ความเข้าใจที่สำคัญซึ่ง สรรพวุฒิ พิพัฒพันธ์ (2538, น. 13, อ้างถึงใน ศยามล สืบเนื่อง, 2557, น. 23) ได้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นซึ่งมีความสัมพันธ์กับความรู้ไว้ 2 ปัจจัย ที่มีลักษณะคล้ายกัน ดังนี้

2.1.2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย

- 1) ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลต่อการแสดงออก เพราะจะทำให้บุคคลมีความรู้และมีความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุและมีผล
- 2) ความเชื่อ หมายถึง ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคล ในการยอมรับต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งอาจแตกต่างกันออกไป
- 3) สถานภาพทางสังคม หมายถึง สิทธิและหน้าที่ที่มีต่อผู้อื่น และสังคม
- 4) ประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและส่งผลต่อความคิดเห็น

2.1.2.2 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

- 1) ครอบครัว หมายถึง การสะสมความรู้โดยตรง หรือทางอ้อมจากระเบียบ วิธีปฏิบัติ กฎเกณฑ์ และค่านิยมต่างๆ ที่กลุ่มได้กำหนดไว้เป็นระเบียบของความประพฤติ และความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมนั้น

2) กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลต่อบุคคลอย่างมาก เพราะเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มหรือสังคมใดต้องยอมรับ และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มและสังคมนั้น

3) สื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของบุคคล

สำหรับปัจจัยและแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ความรู้ ความเข้าใจ แต่ละบุคคลจะมากหรือน้อยอยู่ที่ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคมครอบครัวและการจูงใจ

2.1.3 ระดับความรู้ ความเข้าใจ

ระดับความรู้ ความเข้าใจ ของแต่ละบุคคลจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องและแนวทางในการลำดับความสำคัญซึ่ง บลูม (Bloom, 1980, อ้างถึงใน แสงจันทร์ โสภากาล, 2550, น. 15-16) ได้แบ่งระดับความรู้ความสามารถทางด้านสติปัญญา (Cognitive Domain) ออกเป็น 6 ระดับ ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) เป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสามารถในการจดจำ อาจจะมีการนึกได้ มองเห็น ได้ยิน หรือได้ฟัง ความรู้ในขั้นนี้ ประกอบด้วย คำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา มาตรฐาน เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า ความรู้นี้เป็นเรื่องราวของการจดจำได้หรือระลึกได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อนและไม่ต้องใช้สมองมากนัก ดังนั้นการจำได้หรือระลึกได้จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญทางจิตวิทยาและเป็นขั้นตอนที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ ในการวิเคราะห์การสังเคราะห์และการประเมินผล ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ได้ความคิดและความสามารถด้านสมองเพิ่มมากขึ้น

2. ความเข้าใจ (Comprehensive) เป็นพฤติกรรมขั้นต่อมาจากความรู้ ขั้นตอนนี้จะต้องใช้ความสามารถทางสมองและทักษะในขั้นสูงจนถึงระดับของ “การสื่อความหมาย” ซึ่งอาจทำได้ทั้งที่เป็นการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือการใช้สัญลักษณ์ มักเกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้รับทราบข่าวสารต่างๆ แล้ว โดยการฟัง เห็น อ่าน หรือเขียน ความเข้าใจนี้อาจแสดงออกในรูปของการใช้ทักษะหรือการแปลความหมายต่างๆ เช่น การบรรยายข่าวสาร โดยใช้คำพูดของตนเองหรือการแปลความหมายจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง โดยคงความหมายเดิมไว้ หรืออาจเป็นการแสดงความคิดหรือใช้ข้อสรุปหรือการคาดคะเนได้เช่นกัน

3. การนำความรู้ไปใช้ (Application) ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้นี้เป็นพฤติกรรมขั้นที่สาม ซึ่งจะต้องอาศัยความสามารถหรือทักษะทางด้านความเข้าใจดังกล่าวมาแล้ว การนำความรู้ไปใช้นี้กล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ การแก้ปัญหานั้นเอง ซึ่งมีอยู่ 6 ขั้นตอน และเมื่อนำมาพิจารณาจะเห็นว่าความเข้าใจในหลักทฤษฎีวิธีการต่างๆ จะถูกนำมาใช้ในการแก้ปัญหา

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการช่วยแยกภาพรวม ออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น อาจแบ่งเป็นชั้นย่อยๆ ได้ 3 ชั้น ด้วยกัน 1) ความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาออกเป็นส่วนๆ 2) ความสามารถในการเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ และ 3) ความสามารถในการมองเห็นหลักของการผสมผสานปัญหาที่มีองค์ประกอบย่อยมากมาย

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) คือ ความสามารถในการนำเอาส่วนประกอบย่อยหลายๆ ส่วนมารวมกันเข้าเป็นกรอบโครงสร้างที่แน่ชัด โดยทั่วไปแล้วการนำเอาประสบการณ์ในอดีตมาร่วมกันกับประสบการณ์ในปัจจุบัน และนำมาสร้างเป็นกรอบที่มีระเบียบแบบแผนเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์หรือความคิดริเริ่ม จึงต้องมีความเข้าใจในการนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์มาประกอบ

6. การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับการให้ค่าต่อความรู้หรือข้อเท็จจริงต่างๆ ซึ่งต้องใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นส่วนประกอบในการประเมินผลมาตรฐานนี้อาจจะอยู่ในทุกขั้นตอนของความสามารถหรือทักษะต่างๆ

ดังนั้นความหมายของความรู้และความเข้าใจในข้างต้น ได้กล่าวถึง กระบวนการเกิดความรู้นำไปสู่ความเข้าใจและนำไปใช้ โดยผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน โดยชี้ให้เห็นว่าความรู้เป็นขั้นตอนแรกในการที่สมองรับเอาข้อมูลเข้ามาเก็บไว้ในระบบความจำ จากนั้นขั้นตอนที่สอง จึงเป็นเรื่องราวของความเข้าใจในความหมายของข้อมูลจากความรู้นั้นๆ จนถึงขั้นถ่ายทอดหรือสื่อความหมายออกมาให้ผู้อื่นรับรู้ต่อไปได้ แล้วจึงมาถึงขั้นนำความรู้ไปใช้จากความเข้าใจด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลต่อไป จึงไม่สามารถแยกอธิบายเรื่องความรู้และความเข้าใจก่อนที่จะรู้ ระดับความรู้ ความเข้าใจของแต่ละบุคคลจะต้องทำการวัดความรู้ ซึ่ง สมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ (ม.ป.ป., อ้างถึงใน แสงจันทร์ โสภากาล, 2550, น. 15-16) ได้เสนอแนวคิดในด้านวิธีการวัดความรู้ที่เป็นที่นิยมไว้ว่า วิธีการวัดผลความรู้ กระทำได้หลายวิธี ที่นิยมปฏิบัติกันโดยทั่วไป คือ การวัดโดยใช้แบบทดสอบ และเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice Tests) เป็นส่วนใหญ่เพราะเป็นแบบทดสอบที่วัดได้รอบด้าน สามารถวัดผลของการเรียนรู้ได้หลายอย่าง ตั้งแต่กระบวนการทางสติปัญญาขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าตลอดจนถึงการจดจำเบื้องต้น

กล่าวโดยสรุป ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง การเข้าใจถึงเรื่องราว ข้อเท็จจริง รายละเอียดต่างๆ ที่เคยมีประสบการณ์หรือพบเจอ และความสามารถในการนำความรู้ที่เก็บรวบรวมมาใช้ดัดแปลง อธิบาย เปรียบเทียบในเรื่องนั้นๆ ได้อย่างมีเหตุผล ความรู้ความเข้าใจเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรง รวมถึงการนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ตามขั้นตอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ที่จะนำมาใช้ หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในชุมชน เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางเพื่อวางแผนระบบการทำงานการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งต่อไป

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ตามพระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พุทธศักราช 2559 ได้ให้ความหมายของ “คนไร้ที่พึ่ง” หมายความว่า บุคคลซึ่งไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และให้รวมถึงบุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบากและไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 133 ตอนพิเศษ 38 ง. 9 กุมภาพันธ์ 2559) ลักษณะของบุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบากและไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้ ดังนี้

1) บุคคลที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน หมายถึง บุคคลสัญชาติไทยที่มีความยากลำบากในการดำรงชีพเนื่องจากเหตุหัวหน้าครอบครัวหรือบุคคลที่เป็นหลักในครอบครัว (ก) ตาย (ข) ทอดทิ้ง สาบสูญหรือต้องโทษจำคุก (ค) ประสบอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยร้ายแรงจนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ (ง) ไม่สามารถดูแลครอบครัวได้ด้วยเหตุอื่นใด

2) คนเร่ร่อน หมายถึง บุคคลสัญชาติไทยที่ออกมาจากที่พักอาศัยเดิม ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดๆ ก็ตามมาอยู่ในที่สาธารณะ หรือบุคคลที่ออกมาจากที่พักอาศัยเดิมมาตั้งครอบครัวหรือมาใช้ชีวิตแบบครอบครัวใหม่ในที่สาธารณะ และทั้งสองกลุ่มอาจจะย้ายที่พักไปเรื่อยๆ หรืออาศัยอยู่ที่ใดที่หนึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อดำรงชีวิตประจำวันในที่สาธารณะนั้นๆ

3) บุคคลซึ่งอาศัยที่สาธารณะเป็นที่พักนอนชั่วคราว หมายถึง บุคคลสัญชาติไทยที่มาทำภารกิจบางอย่างและไม่มีที่พักอาศัย ไม่เงินเช่าที่พัก

4) บุคคลที่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรแต่ยังไร้สัญชาติ หมายถึง บุคคลที่ถูกบันทึกทางทะเบียนราษฎรของรัฐใดรัฐหนึ่ง แต่ไม่ได้รับการรับรองในสถานะคนสัญชาติโดยรัฐนั้นหรือรัฐอื่นใดที่ประสบปัญหาการดำรงชีพ

5) บุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร หมายถึง คนไร้รัฐซึ่งอาจจะเป็นคนที่เกิดในประเทศไทยหรือนอกประเทศไทยก็ได้ แต่มีเหตุทำให้ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร ทั้งของประเทศต้นทางและของประเทศไทยที่ประสบปัญหาการดำรงชีพ

“การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง” หมายความว่า การจัดสวัสดิการสังคม การจัดให้มีบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนาและส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนอง ความจำเป็นขั้นพื้นฐานของคนไร้ที่พึ่งให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งพาตนเองได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การจัดสวัสดิการสังคม ต้องคำนึงถึง

ลักษณะหรือรูปแบบและวิธีการในการดำเนินการตามความเหมาะสม ของสภาพปัญหาความต้องการ ของคนไร้ที่พึ่งที่ควรได้รับการป้องกันแก้ไข ทั้งในระยะเร่งด่วนและระยะยาว รวมทั้งส่งเสริมและ สนับสนุนให้คนไร้ที่พึ่งสามารถเข้าถึงปัจจัยสี่ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และสนับสนุนให้หน่วยงาน ของรัฐและเอกชนมีส่วนร่วมเป็นผู้ดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมแก่คนไร้ที่พึ่ง การเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ จัดให้มีการประเมินทางด้านร่างกาย จิตใจของ คนไร้ที่พึ่งรวมถึงการประเมินครอบครัว จัดให้มีบริการคัดกรองและคัดแยกคนไร้ที่พึ่งที่มีอาการป่วย ทางกายและจิต จัดให้มีกิจกรรมการเสริมสร้าง พื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ การรักษาพยาบาล จัดให้คนไร้ที่พึ่งได้รับการดูแลหรือรักษาพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเจ็บป่วยหรือ ส่งสถานพยาบาลตามสภาพความเจ็บป่วย เพื่อให้คนไร้ที่พึ่งเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขตาม หลักประกันสุขภาพที่มีการส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ จัดให้คนไร้ที่พึ่งได้รับการศึกษาและข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต และมีการส่งเสริมสนับสนุน การประกอบอาชีพหรือ ฝึกอาชีพที่เหมาะสมสำหรับคนไร้ที่พึ่ง การส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างโอกาสในสังคม ส่งเสริมให้ คนไร้ที่พึ่งได้รับโอกาสเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ ในสังคมทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เสริมสร้าง ความเข้มแข็งให้กับคนไร้ที่พึ่งรวมทั้งการรวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมใดๆ การแสดงออก การแสดง ความคิดเห็น โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนตามความเหมาะสม ส่งเสริม และสนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างโอกาสให้แก่คนไร้ที่พึ่ง รวมถึง สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรสวัสดิการชุมชน องค์กร ภาคเอกชนอื่น สถาบันศาสนา องค์กรธุรกิจหรือกลุ่มคนไร้ที่พึ่ง มีส่วนร่วมในการสร้างโอกาสในสังคม ให้แก่คนไร้ที่พึ่ง การพัฒนาคุณภาพชีวิตส่งเสริมให้คนไร้ที่พึ่งสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่าง ปกติสุข มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ได้รับการยอมรับจากครอบครัว ชุมชน และสังคม การสนับสนุนให้คนไร้ที่พึ่งมีงานทำ จัดให้มีข้อมูลตำแหน่งที่เหมาะสมสำหรับคนไร้ที่พึ่ง และสนับสนุน ให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนมีส่วนร่วมเป็นผู้ดำเนินการจัดหางานที่เหมาะสมให้แก่คนไร้ที่พึ่ง การสนับสนุนให้คนไร้ที่พึ่งมีที่พักอาศัย สนับสนุนให้เกิดการรวมตัวกันเพื่อนำไปสู่การมีที่อยู่อาศัยเป็น ของตนเอง จัดที่พักอาศัยชั่วคราวให้คนไร้ที่พึ่งในระหว่างการหาที่พักอาศัยเป็นของตนเอง ทั้งนี้ ตามที่ สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือองค์กรอื่นที่มีการดำเนินการในลักษณะ เดียวกันกับสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งกำหนด และการป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อ คนไร้ที่พึ่ง

การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง กำหนดให้คนไร้ที่พึ่งมีสิทธิขอรับการคุ้มครองจากสถานคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และขอคำปรึกษา และความช่วยเหลือตลอดจนได้รับความช่วยเหลือตามความเหมาะสมของสภาพและปัญหาของคนไร้ที่พึ่ง (พระราชบัญญัติการคุ้มครอง

คนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 ม.3 มาตรา 19, 20) อำนาจหน้าที่สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 131 ตอนที่ 38 ก. 23 ธันวาคม 2557 หมวด 2 หน้า 5) มีการดำเนินการดังนี้

1. รับตัวคนไร้ที่พึ่งไว้
 2. สอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น และประเมินสภาพปัญหา ดำเนินการช่วยเหลือเบื้องต้น หากมี ภาวะวิกฤตหรือเร่งด่วน
 3. สืบเสาะข้อมูลและจัดทำทะเบียนประวัติรวมถึงรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่ง เพื่อนำมาวิเคราะห์ วินิจฉัยหาสาเหตุของปัญหา รวมถึงแนวทางการคุ้มครองที่เหมาะสม หากพิจารณาแล้ว พบว่า คนไร้ที่พึ่งนั้นมีกฎหมายเฉพาะให้การคุ้มครอง
 4. กรณีคนไร้ที่พึ่งไม่มีหลักฐานประจำตัว และทำการสืบเสาะข้อมูลแล้วไม่สามารถ สืบค้นทางทะเบียนราษฎรได้ ให้ดำเนินการใดๆ เพื่อให้คนไร้ที่พึ่งได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานตาม ความจำเป็นเหมาะสม
 5. จัดให้มีการตรวจสุขภาพกายและสุขภาพจิต หากคนไร้ที่พึ่งจำเป็นต้องได้รับการ ตรวจรักษาให้จัดให้คนไร้ที่พึ่งได้รับการตรวจรักษาต่อไป
 6. จัดให้มีอาหารและเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ
 7. ฝึกอบรมและฝึกอาชีพรวมทั้งหาอาชีพให้แก่คนไร้ที่พึ่ง
 8. ให้การบำบัดฟื้นฟู โดยให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่งใน ด้าน การดำรงชีวิต ด้านกฎหมายหรือด้านอื่น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป
 9. ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง
- ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งดำเนินการให้การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งและทำหน้าที่เป็น เครือข่ายให้สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในเขตพื้นที่ หรือสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งอื่น ศูนย์คุ้มครอง คนไร้ที่พึ่งของหน่วยงานรัฐ ต้องจัดให้มีการเข้าถึงการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งทั้งในเวลาราชการและนอกเวลา ราชการ และให้ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งได้รับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจากคนไร้ที่พึ่งตามมาตรา 19 หรือ รับคนไร้ที่พึ่งที่ถูกส่งตัวมายังศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งตามมาตรา 20 หรือมาตรา 22 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 131 ตอนที่ 38 ก. 23 ธันวาคม 2557 หมวด 2 หน้า 6) ดำเนินการดังต่อไปนี้
1. สสำรวจ ติดตามสภาพปัญหาของคนไร้ที่พึ่งในพื้นที่รับผิดชอบ
 2. รับตัวคนไร้ที่พึ่งไว้
 3. สืบเสาะข้อมูลและจัดทำบันทึกประวัติรวมถึงรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่ง เพื่อนำมาวิเคราะห์ วินิจฉัยหาสาเหตุของปัญหา รวมถึงแนวทางการคุ้มครองที่เหมาะสมในเบื้องต้น
 4. ประสานงานเพื่อจัดส่งคนไร้ที่พึ่ง พร้อมข้อมูลประวัติรวมถึงรายละเอียดตาม (3) ไปยังสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

5. ให้การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งตามที่สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งมอบหมายหรือตามที่ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเห็นสมควร

การฟื้นฟูสภาพจากการคุ้มครองจากสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง หรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งแล้วแต่กรณี ในกรณีดังต่อไปนี้

- 1) ตาย
 - 2) หลบหนีออกจากสถานที่ซึ่งสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจัดให้
 - 3) สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นรับตัวไปเพื่อพิจารณาดำเนินคดีต่อไป
 - 4) สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจัดส่งตัวไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ ตามกฎหมายเฉพาะ แล้วแต่กรณี
 - 5) พ้นจากสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง กรณีเห็นว่าคนไร้ที่พึ่งสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข เช่นเดียวกับ บุคคลทั่วไป มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต และมีสภาพร่างกายและจิตใจเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป หรือเมื่อปรากฏบิดา มารดา ผู้ปกครอง ญาติ หรือผู้ใด ซึ่งมีหลักฐานน่าเชื่อถือ และจัดทำหนังสือขอรับตัวคนไร้ที่พึ่งโดยรับรองว่าจะให้การปกครองดูแลคนไร้ที่พึ่งขอรับตัวไปโดยใกล้ชิด
 - 6) ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจัดส่งตัวไปยังสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง
 - 7) กระทำผิดอาญา และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องขอรับตัวไปควบคุมเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย
- การสิ้นสุดการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ในกรณีดังต่อไปนี้
- 1) ตาย
 - 2) สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตและสามารถพึ่งตนเองได้
 - 3) สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยความเห็นชอบของอธิบดีเห็นว่าไม่ควรเป็นคนไร้ที่พึ่งตามมาตรา 3 และมาตรา 9(3)

2.2.1 ทศนคติและฐานคติของคนไทยต่อการขอทาน

ทศนะของคนในสังคมในการมอง “คนขอทาน” โดยตรงนั้น นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2541, อ้างถึงใน ธนอร จันทรอนุ, 2552, น. 15) ได้อธิบายว่า สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

1. การยอมรับอาชีพขอทาน เพราะขอทานเป็นประจักษ์พยานว่าคนในสังคมนั้นยังมีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีมนุษยธรรมแก่ผู้ที่เดือดร้อน ช่วยลดความเห็นแก่ตัว ความละโมภของมนุษย์ คนจึงสามารถให้ทานจนเลี้ยงดูขอทานได้มากมาย ซึ่งอาชีพขอทานสามารถเป็นหลักประกันความอิ่มให้แก่ทุกคนในสังคมได้เป็นอย่างดี ประกอบกับ หลักธรรมทางศาสนาที่ช่วยสนับสนุนให้คนทำทานกับผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก เพราะถือว่าได้กุศล ตัวอย่างเช่น ประเทศอินเดียที่มีขอทานอยู่เป็นจำนวนมากสามารถพบเห็นได้ทุกหัวระแหง เป็นต้น

2. การไม่ยอมรับอาชีพขอทาน กล่าวคือ ถูกเหยียดหยามคนขอทานว่าไร้ศักดิ์ศรี ขี้เกียจ และเห็นแก่ตัว ไม่ยอมทำมาหากิน เอาไรต์เอาเปรียบ เป็นการเรียกร้องที่ไม่ยุติธรรมแก่สังคม เพราะในยุคโรมันยุคกลาง การขอทานกับการลักเล็กขโมยน้อยเป็นเรื่องเดียวกัน หมายความว่า คนขอทานเป็นคนยากจนขัดสน ก็อาจทำการลักขโมยทรัพย์สินของผู้อื่นแล้วแต่โอกาสเอื้ออำนวย และลัทธิทุนนิยมโปรเตสแตนต์ ที่มีสมมติฐานว่า ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในสังคม ดังนั้น จึงควรชวนช่วยแข่งกันทำมาหากินเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีในสังคม มิใช่จะมานั่งรอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ทำให้ไม่รู้จักรักช่วยเหลือตนเอง

จากความคิดเห็นบางส่วน ทำให้เห็นภาพว่า ทศนคติการมองเรื่องการขอทานของคนไทยส่วนใหญ่ เป็นการมองในเชิงปัจเจกบุคคลเช่นเดียวกับภาครัฐ ที่มองว่า ปัญหาการขอทานเป็นปัญหาในเชิงปัจเจกบุคคลและเป็นปัญหาที่นำพาความเสื่อมเสียมาสู่ประเทศในหลายๆ ด้าน หรือถ้าเทียบตามทัศนะของ อ.นิธิ เอียวศรีวงศ์ ก็จะทำให้เห็นว่า ทศนคติการมองขอทานมี 2 กลุ่ม คือ ยอมรับและไม่ยอมรับ จะเป็นไปในทางใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับรากฐานความคิด ความเชื่อของสังคมที่จะปลูกฝังแนวคิดเรื่องการขอทาน

ศักยภาพของผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นขอทานที่มีอยู่ในปัจจุบัน อันได้สะท้อนมาจากภาพการทำงานของรัฐกับกลุ่มคนเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้ง “สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง” ขึ้นเพื่อนำกลุ่มคนที่ดำรงชีวิตด้วยการขอทานไปอยู่รวมกัน ทั้งคนที่มีร่างกายแข็งแรง ตาดี ตาบอด คนพิการ หรือแม้แต่ผู้ที่มีปัญหาทางจิต ซึ่งเป็นความเชื่อของรัฐที่ว่าคนเหล่านี้ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ต้องมีผู้จัดการสิ่งต่างๆ ให้ จึงจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคม

โดยการที่จะนำความคิด “ไม่มีความยากจน ในหมู่คนขยัน” ไปตัดสินหรือประเมินความเป็นขอทานจึงเป็นความคิดที่ผิวเผิน การที่หน่วยงานของรัฐยังใช้วิธีจับแบบโยนๆ คนเหล่านี้ เพื่อเอาไปไว้ในที่ๆ จัดไว้นั้น จึงไม่บังเกิดผล เพราะเป็นการทำงานที่ไม่ได้คำนึงถึงสภาพความเป็นจริง ความเป็นจริงที่พวกเขาเหล่านี้ ยังต้องเลี้ยงดูครอบครัวและตัวเขาเองก็พร้อมที่จะหลุดพ้นจากอาชีพนี้ ขอเพียงรัฐเปิดโอกาสและทางเลือกให้เขาได้รับสวัสดิการและมีรายได้ที่เพียงพอที่จะเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้

ขอทานจำนวนมากเป็นประจักษ์พยานว่า คนไทยในสังคมนั้นยังมีความเมตตา กรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักให้ทานจึงสามารถเลี้ยงขอทานได้มากมาย แสดงว่า เมื่อนั้น พัฒนาแล้วจริงๆ คือ ผู้คนพากันบรรลุดังสภาพจิตใจมนุษยธรรม ทศนคติเกี่ยวกับการขอทาน ของคนในปัจจุบันแตกต่างจากวัฒนธรรมการให้ทานในอดีต เพราะคนไทยเริ่มที่จะซึมซับรับเอา ทศนคติ การขอทานจากต่างประเทศมากขึ้น อาทิ การไม่ยอมให้เงินขอทานเพราะคิดว่าเขาเหล่านั้น เกียจคร้าน จากสมมุติฐานของระบบทุนนิยมเสรีของต่างประเทศ เชื่อว่า ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน สามารถหาเลี้ยงตนเองได้ ไม่ควรที่จะไปเบียดเบียนคนอื่น แต่ในความเป็นจริงแล้ว ทุกคนไม่ได้มี โอกาสเท่าเทียมกันเช่นนั้น โดยส่วนใหญ่ของคนขอทานจะประสบปัญหาความเดือดร้อนที่ไม่สามารถ หาเงินได้ตามปกติ โดยสิ่งเหล่านี้มาจากความจริงที่ว่า ทุกคนไม่ได้มีโอกาสดูแลตัวเองในสังคม (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2541, น. 47, อ้างถึงใน ธนอร จันทรอนุ, 2552, น. 15) เช่น จากรายงานการวิจัย ของ จอมขวัญ ขวัญยืน และ จุฑามาศ ชาญเจริญลาภ (2546, น. 31) เรื่อง “ความลำบากในโลกมีด: กรณีศึกษาวิถีชีวิตของผู้พิการทางสายตาที่ประกอบอาชีพผัดผักรับและขอทาน” พบว่า เส้นทางเข้าสู่ อาชีพนี้ไม่ถนัดอย่างที่หลายคนเข้าใจ การที่คนๆ หนึ่งตัดสินใจที่จะมายืนถือขันหรือแก้วน้ำนั้น ไม่ว่าจะ มีการแลกเปลี่ยนด้วยเสียงดนตรีหรือไม่ก็ตาม นั้นหมายถึง คนนั้นกำลังต่อสู้กับตนเองอยู่ ต่อสู้กับ ความรู้สึกที่ว่าตนเองเป็นคนไร้ศักดิ์ศรี เป็นคนไร้ความสามารถ ด้วยตราประทับของสังคมที่บอกว่า เป็น “คนขอทาน” ทำให้ต้องปกปิดตัวเองด้วยความกลัวว่าจะมีคนรู้ ถ้าเกิดกับตัวเองก็ยิ่งอาจที่จะ ได้รับผลนั้น แต่หากเกิดกับครอบครัวโดยเฉพาะกับลูกของตนนั้น ความทุกข์ก็จะยิ่งเพิ่มเป็นทวีคูณ และยังไม่ต้องพูดถึงความหวาดกลัวว่า เจ้าหน้าที่รัฐอาจจะมาจับโยนขึ้นรถไปในวันใดวันหนึ่ง ซึ่งจะ ทำให้ไม่มีคนดูแลครอบครัว นอกจากนี้ สิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าพวกเขาเหล่านี้พยายามอย่างยิ่ง ที่จะทำ คือ การสร้าง “สิ่งแลกเปลี่ยน” ขึ้นมาไม่ว่าจะเป็นการร้องเพลง การเล่นดนตรี หรือแม้แต่ การให้ “พรสวรรค์” หรือการอวยพรแก่ผู้ที่ให้เงินแก่ตนเองนั้น คือ การลดช่องว่างระหว่างคำว่า ให้ กับ รับ ลง เพื่อสร้างความรู้สึกที่ดี เหมือนกับเป็นการปลอบประโลมตนเองว่า อย่างน้อยที่สุดพวกเขา ก็มีอะไรแลกเปลี่ยนกับเงินตราที่ได้รับมา และจากรายงานการวิจัยของ ศศิธร ไชยประสิทธิ์ (2546, น. 232-233) เรื่อง “ขอทานข้าว: วัฒนธรรมการสงเคราะห์แก่คนยากไร้ในชนบทภาคเหนือ” พบว่า แม่อยู่ที้ออกไปเร่ร่อน ขอทานหรือออกไปขอข้าวจากหมู่บ้านใกล้เคียงมักได้รับการดูแลดูแคลน ว่าเป็น พวกเกียจคร้าน ถึงแม้ว่าจะรู้สึกอับอายแต่แม่อยู่ก็ยังคงขอทานข้าวต่อไป เป็นเพราะความยากจน บังคับ นอกจากนี้ ระบบสวัสดิการที่รัฐส่งมาให้ไม่ได้ค้ำนึ่งหรือครอบคลุมคนยากจนที่สุดในหมู่บ้าน ในทางตรงกันข้ามระบบสวัสดิการเหล่านี้ กลับเป็นการสร้างภาระให้กับคนจนที่สุดให้ไปอยู่ชายขอบ ของคนจนมากยิ่งขึ้น สุดท้ายคนขอทานก็ยังตกอยู่วังวนความยากจนเช่นเดิม

2.2.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาคอทานจากภาครัฐ

การป้องกันและแก้ไขปัญหาคอทานและการป้องกันแก้ไขมิให้บุคคลมาเป็นคอทานและผู้ถือประโยชน์จากคอทาน เป็นเรื่องอำนาจหน้าที่ของรัฐตามหลักกฎหมายปกครองที่มีต่อประชาชนทั้งในด้านการป้องกันรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และในด้านการทำนุบำรุงส่งเสริมฐานะความเป็นอยู่ของประชาชน ตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนรวมในด้านเศรษฐกิจต่างๆ เป็นต้น (ประยูร กาญจนดุล, 2538, น. 41) เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิต และมีให้ขาดสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต ซึ่งหน้าที่ทั้ง 2 ประการ ดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และในบางกรณีก็ไม่อาจแยกจากกันอย่างเด็ดขาดได้ เช่น การสังคมสงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน ซึ่งจะช่วยป้องกันปัญหาอาชญากรรมได้ เป็นต้น ทั้งนี้หน้าที่สำคัญของรัฐข้างต้นนี้ได้ถูกบรรจุอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 5 เรื่อง แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มีใจความสรุปได้ว่า รัฐต้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จัดการศึกษา การสาธารณสุข การจัดการงานและคุ้มครองแรงงาน รวมทั้งการประกันสังคม การสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือ ผู้ทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาสอื่นๆ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม ตลอดจนส่งเสริมความเป็นบึกแผ่นมั่นคงของสถาบันครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนคอทานอันเป็นบุคคลผู้ประสบปัญหาความทุกข์ยากในการดำรงชีวิตสมควรได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน เพื่อให้เขาสามารถพ้นวิกฤตของชีวิตไปได้ (วรรณภา อรัญกุล, 2543, น. 23)

2.2.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งและคอทาน

การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง คนเร่ร่อน คอทาน มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

2.2.3.1 พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พุทธศักราช 2557

(ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 131 ตอนที่ 38 ก. 23 ธันวาคม 2557 หมวด 2 หน้า 9) พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พุทธศักราช 2557 เป็นกฎหมายที่ประกาศใช้เพื่อให้การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเป็นบุคคลที่ประสบปัญหาในสังคม ขาดความมั่นคงในการดำรงชีวิตได้อย่างปกติ ไม่มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม ไม่สามารถหารายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ไม่อยู่ในฐานะที่ไม่อาจช่วยเหลือตัวเองได้ และไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้ ทำให้มีชีวิตอยู่อย่างยากลำบาก มีมาตรการดำรงชีพที่ต่ำกว่ามาตรฐานความเป็นอยู่ของบุคคลทั่วไป สมควรต้องคุ้มครองให้คนไร้ที่พึ่งสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติสุข มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต และมีสภาพร่างกายและจิตใจเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป โดยกำหนดวิธีการคุ้มครองไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสม

ขั้นตอนและอำนาจหน้าที่ของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งและสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ซึ่งมีหน้าที่ในความรับผิดชอบ ดังนี้

1. สํารวจและติดตามสภาพปัญหาเกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่ง และให้การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง รวมถึงการรับตัวไว้
2. จัดให้มีที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ รวมถึงการจัดให้มีการตรวจสุขภาพกายและสุขภาพจิต ฝึกอบรม ฝึกอาชีพ รวมทั้งหาอาชีพให้แก่คนไร้ที่พึ่ง
3. ประสานงานเพื่อจัดส่งคนไร้ที่พึ่งไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งประเภทนั้นๆ
4. ให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่งในด้านการดำรงชีวิต กฎหมาย หรือด้านอื่นๆ เพื่อให้เขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป
5. ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง คนไร้ที่พึ่งที่มีสิทธิในการขอรับการคุ้มครองสวัสดิภาพจากสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือ ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งได้

2.2.3.2 พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช 2559

(ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 133 ตอนที่ 38 ก. 29 เมษายน 2559)

พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช 2559 เป็นกฎหมายที่มุ่งควบคุมการขอทาน ซึ่งมีลักษณะของการแสวงหาผลประโยชน์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จากผู้ซึ่งอาศัยความอ่อนด้อยทางร่างกาย สติปัญญา ความสามารถ หรือสภาพจิตใจของบุคคลอื่น อันส่งผลให้เกิดความเสียหายและความสงบเรียบร้อยของประเทศ โดยตามพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 นอกจากจะมีบัญญัติให้มีการสงเคราะห์ผู้ทำการขอทานแล้ว ยังสมควรให้มีการจัดระเบียบเกี่ยวกับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ทำการขอทาน การควบคุมการขอทาน และแยกผู้แสดงความสามารถออกจากการเป็นผู้ทำการขอทาน เพื่อเป็นการแก้ปัญหาสังคมและคุ้มครองสวัสดิภาพของบุคคลให้เหมาะสมยิ่งขึ้น อีกทั้งยังกำหนดความผิดทางอาญาแก่ผู้ซึ่งหาประโยชน์จากความไม่สมประกอบทางร่างกาย ความอ่อนด้อยทางสติปัญญาหรือสภาพจิตใจของบุคคลอื่น

ขั้นตอนและวิธีการในการคัดกรองผู้กระทำการขอทาน เมื่อได้รับแจ้งหรือพบเห็นเป็นที่ประจักษ์ให้ถ่ายภาพ เป็นหลักฐานและให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนี้

1. พิจารณาเบื้องต้นว่า เป็นผู้กระทำการขอทานตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่
2. นำผู้กระทำผิดตาม พ.ร.บ. ควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 ไปยังสถานคุ้มครองฯ เพื่อคัดกรอง โดยในการสอบข้อเท็จจริงต้องมีการถ่ายรูป ตรวจสอบทรัพย์สิน ตรวจร่างกายและสภาพจิตใจ และส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. หากพบว่าเป็นผู้กระทำการขอทาน ให้นำส่งตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่บัญญัติใน พ.ร.บ. ควบคุมการขอทานฯ

บุคคลที่เข้าข่ายว่าเป็นผู้กระทำการขอทาน ได้แก่ บุคคลที่ขอเงินหรือทรัพย์สินจากผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการขอด้วยวาจา ข้อความ หรือแสดงกริยาใดๆ เพื่อให้ผู้อื่นเกิดความสงสารและส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินให้ เช่น การแสดงให้เห็นถึงความพิการ มีบาดแผลหรือเป็นโรคเรื้อรัง หรือการนำเด็ก สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้มีบาดแผล คนเจ็บป่วย หรือผู้ป่วยโรคเรื้อรัง มาใช้เป็นเครื่องมือในการทำให้ผู้อื่นสงสาร แต่หากเป็นการขอเงินหรือทรัพย์สินจากญาติมิตร ไม่ถือว่าเป็นขอทาน ส่วนการเล่นดนตรีหรือแสดงอื่นใดเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากผู้ชม ไม่ถือว่าเป็นขอทาน แต่ถือว่าเป็นผู้แสดงความสามารถ

(1) บทกำหนดโทษของผู้ทำการขอทาน

1. มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีผู้ทำการขอทานยอมปฏิบัติตามการดำเนินของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะ หรือยอมอยู่ในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ให้ผู้ทำการขอทานนั้น พ้นผิด
2. ผู้แสวงหาประโยชน์ โดยใช้การจ้าง วาน สนับสนุน ยุยง ส่งเสริมหรือกระทำด้วยวิธีการอื่นใดให้ผู้อื่นทำการขอทาน มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 30,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือเป็นการกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือให้คำปรึกษา มีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(2) การเข้ารับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิต

1. ผู้ทำการไม่ยอมรับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิต และได้ออกจากสถานคุ้มครองฯ โดยไม่ได้รับอนุญาต ให้มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
2. ผู้กระทำด้วยประการใด อันเป็นการช่วยเหลือหรือสนับสนุนให้ผู้ทำการขอทานมีการฝ่าฝืน ไม่ยอมรับการคุ้มครอง ให้มีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
3. หากได้โดยการประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังทำร้ายหรือโดยมีหรือใช้อาวุธ ให้มีโทษจำคุก ไม่เกิน 4 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2.2.3.3 พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พุทธศักราช 2551

สืบเนื่องมาจากคนไร้ที่พึ่ง คนขอทาน ส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางจิต ผู้ป่วยจิตเวช ไม่สามารถสื่อสารรู้ความหมายได้ เกิดอาการหลงลืม ไม่สามารถจดจำเรื่องราวต่างๆ ได้ จนในที่สุดก็กลายเป็นคนเร่ร่อน คนไร้ที่พึ่ง อีกทั้งอาจถูกชักจูงตกเป็นเหยื่อการขอทานจากผู้แสวงหาผลประโยชน์ ดังนั้นพระราชบัญญัติสุขภาพจิต จึงเป็นอีกหนึ่งกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับ

การดำเนินการที่จะให้ความคุ้มครองบุคคลกลุ่มนี้ ซึ่งพระราชบัญญัติสุขภาพจิต เป็นกฎหมายที่กำหนดกระบวนการในการบำบัดรักษาบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิต อันเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยของบุคคลนั้น และสังคม รวมทั้งกำหนดกระบวนการในการบำบัดรักษาบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิต ซึ่งอยู่ระหว่างการสอบสวนการไต่สวนมูลฟ้องหรือการพิจารณา หรือภายหลังศาลมีคำพิพากษาในคดีอาญา

พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความหมาย

“ความผิดปกติทางจิต” หมายความว่า อาการผิดปกติของจิตใจที่แสดงออกมาทางพฤติกรรม อารมณ์ ความคิด ความจำ สติปัญญา ประสาทการรับรู้ หรือการรู้เวลา สถานที่ หรือบุคคล รวมทั้งอาการผิดปกติของจิตใจที่เกิดจากสุราหรือสารอื่นที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

“ผู้ป่วย” หมายความว่า บุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตซึ่งควรได้รับการบำบัดรักษา

“ภาวะอันตราย” หมายความว่า พฤติกรรมที่บุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตแสดงออกโดยประการที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรงต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของตนเองหรือผู้อื่น

“ความจำเป็นต้องได้รับการบำบัดรักษา” หมายความว่า สภาวะของผู้ป่วยซึ่งขาดความสามารถในการตัดสินใจให้ความยินยอมรับการบำบัดรักษาและต้องได้รับการบำบัดรักษาโดยเร็วเพื่อป้องกันหรือบรรเทาให้มีความผิดปกติทางจิตที่ความรุนแรงหรือเพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับผู้ป่วยหรือบุคคลอื่น

“การบำบัดรักษา” หมายความว่า การดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยทางการแพทย์และทางสังคม

มาตรา 21 การบำบัดรักษาจะกระทำได้ต่อเมื่อผู้ป่วยได้รับการอธิบายเหตุผลความจำเป็นในการบำบัดรักษา รายละเอียดและประโยชน์ของการบำบัดรักษาและได้รับความยินยอมจากผู้ป่วย เว้นแต่เป็นผู้ป่วย ตามมาตรา 22

สิทธิของผู้ป่วยที่จะได้รับ

1. ได้รับการบำบัดรักษาตามมาตรฐานทางการแพทย์ โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
2. ได้รับการปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยและการบำบัด รักษาไว้เป็นความลับ เว้นแต่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้เปิดเผยได้
3. ได้รับการคุ้มครองในระบบประกันสุขภาพและประกันสังคม และระบบอื่นๆ ของรัฐอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

2.3 แนวคิดการจัดสวัสดิการสำหรับคนไร้ที่พึ่งในประเทศไทย

2.3.1 ความหมายของสวัสดิการสังคม

Friedlander (1963, p. 16) กล่าวถึง สวัสดิการสังคม หมายถึง นโยบาย ผลประโยชน์และบริการ ซึ่งจะทำให้การจัดบริการต่างๆ ดำเนินไปอย่างแน่นอน เพื่อให้ตรงหรือ สอดคล้องกับความต้องการของสังคม เป็นบริการพื้นฐานในการจัดสวัสดิการสังคม

Encyclopedia of Social Work (1971, p. 1446, อ้างถึงใน วันทนี วาสิกะสิน, สุรางค์รัตน์ วศินารมณ และ กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์, 2547, น. 1) ให้นิยามว่า “สวัสดิการสังคม” หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานทั้งของรัฐบาลและอาสาสมัคร เพื่อมุ่งป้องกันและ ขจัดปัญหาสังคม หรือปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล กลุ่ม และชุมชน กิจกรรมดังกล่าวนี้ ใช้บุคลากรนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องอย่างมากมาย อาทิ แพทย์ พยาบาล นักกฎหมาย นักการศึกษา วิศวกร นักบริหาร นักสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนผู้ช่วยนักวิชาชีพในสาขาต่างๆ (Paraprofessional)

จอห์น เทอร์เนอร์ (Turner, 1974, p. 19, อ้างถึงใน วันทนี วาสิกะสิน, สุรางค์รัตน์ วศินารมณ และ กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์, 2547, น. 1) ให้นิยามคำว่า “สวัสดิการ สังคม” ว่าเป็นความพยายามส่งเสริมให้ประชาชนมีมาตรฐานความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานที่มั่นคง โดยครอบคลุมการบริการกับบุคคลและชุมชนในลักษณะการพัฒนาสังคม และการเสริมสร้างให้บุคคล สามารถเผชิญกับสภาพปัญหาทางร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการพยายามขจัด สภาวะที่พึ่งตนเองไม่ได้ของประชาชนให้หมดไป

Friedlander and Apte, (1980, p. 4, อ้างถึงใน วันทนี วาสิกะสิน, สุรางค์รัตน์ วศินารมณ และ กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์, 2547, น. 1) อธิบายว่า “สวัสดิการสังคม” เป็นระเบียบ นโยบายผลประโยชน์ และบริการ ซึ่งจะทำให้การดำเนินการจัดบริการต่างๆ เป็นไป โดยสอดคล้องกับความต้องการของสังคม เป็นที่ยอมรับกันว่า สวัสดิการสังคมเป็นบริการพื้นฐาน ที่มีความสำคัญ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและถาวร เปลี่ยนแปลงจากสภาวะที่เคย ยากลำบากไปสู่สิ่งที่คาดหวังว่าดีกว่ารวมไปถึงความอุดมสมบูรณ์ในที่สุด

กรมประชาสงเคราะห์ กองวิชาการ (2538, น. 40, อ้างถึงใน ชูรินทร์ ขวัญทอง, 2545) ได้อธิบายเกี่ยวกับ สวัสดิการสังคมว่า หมายถึง กิจกรรมที่จัดไว้อย่างเป็นระเบียบในอันที่จะ ช่วยเหลือเจือจุนบุคคลและสภาวะแวดล้อมของเขาโดยใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ เข้าช่วยให้บุคคล กลุ่ม และชุมชน บรรลุความต้องการ สามารถแก้ปัญหาปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ตลอดจนปฏิบัติการกิจต่างๆ จนทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้นกว่าเดิม สวัสดิการสังคมเป็น ความช่วยเหลือที่เอื้อให้ผู้อ่อนแอหรือด้อยโอกาสทางสังคมช่วยเหลือตนเองได้ งานสวัสดิการสังคม เป็นภารกิจที่มุ่งสนองความต้องการประเภทต่างๆ ประกอบด้วย ความต้องการของบุคคลธรรมดา

ความต้องการของบุคคลที่มีปัญหา ขอบเขตการบริการตามหลักการสวัสดิการสังคมสากล บุคคลที่ถือว่าเป็นผู้รับบริการมีหลายประเภท ได้แก่ เด็ก สตรี หัวหน้าครอบครัว คนชราไร้ญาติขาดมิตร คนพิการทั้งร่างกายและจิตใจทุกประเภท ผู้ประสบภัยพิบัติ ผู้พ้นโทษไร้ญาติ ผู้ที่เคยป่วยเป็นโรคเรื้อรังและหายแล้ว แต่สังคมรังเกียจ ครอบครัว ผู้ถูกต้องโทษ ผู้มีความคับแค้นทางอารมณ์ที่ฆ่าตัวตายแต่ยังไม่ตาย ผู้ที่ติดยาเสพติดเกือบทั้งครอบครัว ผู้ที่ไม่มีที่อยู่อาศัยหรืออยู่อย่างขัดสน เช่น แหล่งเสื่อมโทรม ชนกลุ่มน้อย ผู้อพยพมาจากประเทศอื่น ผู้ลี้ภัย ลักษณะของบริการเป็นการช่วยเหลือจนเจือทางสังคม โปรแกรมสุขภาพอนามัยต่างๆ รวมไปถึงโปรแกรมทุกประเภทที่ไม่ใช่บริการทางการแพทย์ของเอกชน การให้บริการการศึกษาของภาครัฐ กิจกรรมด้านอาคารสงเคราะห์ของรัฐทุกประเภท เป็นต้น

จากความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่า สวัสดิการสังคมเป็นกิจกรรมที่จัดไว้ อย่างเป็นระเบียบในอันที่จะช่วยเหลือจนเจือบุคคลและสภาวะแวดล้อมของเขาโดยใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ เข้าช่วยให้บุคคล กลุ่ม และชุมชน บรรลุความต้องการ สามารถแก้ไขปัญหา ปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ตลอดจนปฏิบัติภารกิจต่างๆ จนทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้นกว่าเดิม

2.3.2 จุดมุ่งหมายของงานสวัสดิการสังคม

งานสวัสดิการสังคมเป็นภารกิจที่มุ่งสนองความต้องการประเภทต่างๆ ดังนี้

1) ความต้องการของบุคคลธรรมดา ประกอบด้วย ความต้องการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ตามที่ Maslow (1954, pp. 81-82, อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2539, น. 104) กล่าวว่า พื้นฐานความต้องการของมนุษย์ คือความต้องการด้านร่างกาย อันได้แก่ ปัจจัยสี่ คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรัก หรือการได้รับการยกย่องนับถือ และความต้องการที่จะเป็นทุกอย่างตามที่บุคคลจะทำได้ เป็นการใช้พลังความสามารถของเขาอย่างเต็มที่

2) ความต้องการของมนุษย์ที่มีปัญหา ได้แก่

2.1 บุคคลที่ไร้ความสามารถ ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เช่น คนพิการด้านร่างกายและจิตใจ เป็นต้น

2.2 บุคคลที่ขาดการเตรียมตัวหรือโอกาสทางสังคม คือ ผู้ที่มีความสามารถ แต่ไม่มีการเตรียมตัว เช่น ผู้ไม่รู้หนังสือ ไม่มีการศึกษา ขาดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคม และการดำรงชีวิตในสังคม ความต้องการเช่นนี้ เกิดจากการปรับตัวไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

2.3 บุคคลที่เป็นเหยื่อภัยพิบัติต่างๆ ได้แก่ บุคคลธรรมดาที่ประสบภัยพิบัติ หรืออยู่ในภาวะฉุกเฉิน เช่น ภัยธรรมชาติ เป็นต้น

2.4 บุคคลที่ประสบภาวะวิกฤตในชีวิตที่เกิดจากระบบโครงสร้างของสังคม ได้แก่ การขาดแคลนที่อยู่อาศัย การแบ่งแยกเชื้อชาติและความแตกต่างระหว่างชนชั้น เป็นต้น

2.3.3 ฐานคิดของการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในประเทศไทย

นโยบายการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ผ่านมา รวมถึง พ.ร.บ. การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พุทธศักราช ๒๕๓๖ ให้ความสำคัญกับคนไร้ที่พึ่งที่อยู่ใน 3 ลักษณะ คือ “มีที่พึ่ง พึ่งตนเองได้ เป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้” คือ ระบบการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ต้องช่วยให้คนไร้ที่พึ่งมีที่พึ่ง ได้รับการบริการและสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่เหมาะสม และช่วยให้เขาสามารถพึ่งพาตนเองได้ อีกทั้งได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาจนกลายเป็นคนปกติที่สามารถเป็นที่พึ่งให้ผู้อื่นได้ด้วย

การที่ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง มุ่งไปที่ ตัวบุคคล ทำให้มีข้อดี คือ ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานทราบว่าตนต้องปฏิบัติงานกับคนในกลุ่มใดบ้าง เป็นการให้ความเคารพต่อบุคคลเหล่านั้น ในฐานะที่เป็นมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรีและคุณค่าในตัวเอง แต่อย่างไรก็ตาม ในการปฏิบัติงานกับบุคคลที่มีปัญหาความเดือดร้อนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายคนไร้ที่พึ่ง สิ่งสำหรับผู้ปฏิบัติตระหนักอยู่เสมอ คือ การให้ความสำคัญกับคุณค่าภายในของบุคคลนั้น คือ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

นอกจากนี้ ฐานคิดการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งของประเทศไทยยังเน้นที่ตัวระบบ คือ สามารถทำอะไรก็ได้ เช่น การจัดสวัสดิการสังคม สามารถจัดในรูปแบบใดก็ได้ เป็นต้น และงานคนไร้ที่พึ่งเป็นงานที่มีขอบเขตกว้างสามารถทำงานได้ทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลากหลายทั้งทางตรงและทางอ้อมที่คอยสนับสนุน ดังนั้นสิ่งที่สำคัญ คือ การออกแบบกระบวนการในการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการ เพื่อช่วยเหลือคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งให้เขากลายเป็นผู้ที่มีที่พึ่ง และสามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาว

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีการให้บริการแก่คนขอทานและคนไร้ที่พึ่งใน 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ให้การอุปการะในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งทั้ง 11 แห่ง ใน 8 จังหวัด คือ จังหวัดปทุมธานี พิษณุโลก เพชรบุรี นครราชสีมา สระบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ศรีสะเกษ นครศรีธรรมราช นนทบุรี และเชียงใหม่

2. ให้คำแนะนำด้านบริการ และการช่วยเหลือจากหน่วยสำรวจและช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่ง

การให้ความช่วยเหลือในลักษณะดังกล่าว เป็นการให้ความช่วยเหลือเพียงเพื่อบรรเทาปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น รัฐและสังคมยังขาดมาตรการรองรับและติดตามผลในระยะยาว เป็นผลให้บุคคลเร่ร่อนไร้ที่พึ่งเหล่านี้ ง่ายที่จะกลับไปสู่วงจรเดิมเมื่อการได้รับการบริการช่วยเหลือจากรัฐสิ้นสุดลง และที่ผ่านมาเรายังไม่มีการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจถึงชีวิตของคนเร่ร่อนไร้ที่พึ่งอย่างจริงจังและสมบูรณ์มาก่อน การขาดการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจชีวิตของบุคคลเหล่านี้ อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้สังคมมีภาพประทับใจที่มองว่ากลุ่มบุคคลเหล่านี้ เป็นสิ่งแปลกปลอมของสังคม นำมาหาความระแวง และสมควรจะถูกกำจัดให้หมดไปจากสังคม ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วสาเหตุหลัก

ที่ผลักดันให้บุคคลเหล่านี้ต้องกลายสภาพมาเป็นคนไร้ที่พึ่ง ล้วนเป็นผลสืบเนื่องมาจากความเปราะบางของสถาบันครอบครัว การขาดการสนับสนุนจากเครือญาติ ปัญหากระทบจากภาวะสังคมและเศรษฐกิจรอบตัว การประสบกับปัญหาภาวะวิกฤติในชีวิต เช่นการต้องเป็นผู้ตกงานเรื้อรัง การเป็นผู้พ้นโทษจากการกระทำความผิด หรือแม้แต่การสมัครใจที่จะเป็นคนเร่ร่อน ไร้ที่พึ่งเอง ฯลฯ สาเหตุเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่เป็นเหตุผลักดันให้บุคคลปกติต้องกลายสภาพเป็นคนไร้ที่พึ่งในที่สุด

นอกจากนี้แล้วในสภาพความเป็นจริง คนเร่ร่อนบางส่วนนั้นมิได้พอใจในการบริการสวัสดิการของรัฐ โดยอ้างว่า การจัดการในสถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่งไม่ได้จูงใจให้พวกเขาอยากพักอาศัยในสถานที่ดังกล่าว ทำให้เขากลับออกมาข้างนอก หรือกลับไปอยู่ที่ย่านสลัมตามเดิม (ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์ และคณะ, 2550, น. 45)

ปัจจุบันคนเร่ร่อน ขอดานและคนไร้ที่พึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น บางคนไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมภายนอกเนื่องจากปัญหาบางประการ เช่น ขาดญาติพี่น้องที่จะอุปการะเลี้ยงดู ความพิการทุพพลภาพ มีปัญหาทางจิต เจ็บป่วยเรื้อรัง ขราภาพ ฯลฯ จำเป็นต้องเข้ารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์ จึงต้องสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน และบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ตลอดจนอยู่บนพื้นฐานแห่งศักดิ์ศรี และคุณค่าความเป็นมนุษย์เพื่อให้คนเร่ร่อน ขอดานและคนไร้ที่พึ่งได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษารวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ในเรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง: กรณีศึกษาประชาชนในชุมชนบ้านตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน” รวมถึงระบบการจัดการบริการสำหรับคนไร้บ้าน คนไร้ที่พึ่ง ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้อ้างอิงและเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยในการศึกษา ซึ่งสามารถสรุปเป็นประเด็น ได้ดังนี้

2.4.1 ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็นเกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่ง

ในการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องของผู้ปฏิบัติงาน จากการศึกษาวิจัยของธนอร จันทรอนุ (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “ความรู้ ความคิดเห็นและการบริหารจัดการบริการแก่คนไร้ที่พึ่ง สถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ” ผลการศึกษา พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจมีความรู้ความเข้าใจในความหมายของคนไร้ที่พึ่ง และมีเป้าหมายการทำงานที่ต้องการจะช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่งเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้และมีความเชื่อว่าการให้บริการสวัสดิการคนไร้ที่พึ่งสามารถ

วัดความสำเร็จได้จริงและเป็นงานที่ทำให้สังคมน่าอยู่มากขึ้น และเจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นด้วยกับการให้บริการทางด้านปัจจัยสี่ต่อผู้รับบริการในสถานสงเคราะห์มากที่สุด อีกทั้งยังเห็นว่าเมื่อผู้รับบริการบางรายที่ไม่มีหลักฐานประจำตัวควรมีการจัดทำทะเบียนประวัติไว้เป็นหลักฐาน และผู้ศึกษายังมีข้อเสนอแนะเพื่อการให้บริการแก่คนไร้ที่พึ่ง ว่ากรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการควรมีการจัดเพิ่มบุคลากรเฉพาะด้านเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการให้บริการแก่คนไร้ที่พึ่ง และสถานสงเคราะห์ควรเปิดโครงการนำร่องให้สมาชิกในชุมชนใกล้เคียงให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น และในการให้บริการแก่คนไร้ที่พึ่งบุคลากรควรมีการปรับทัศนคติในการให้บริการ เพื่อเป็นการให้บริการที่ส่งมอบความพึงพอใจต่อผู้รับบริการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อุทัยวรรณ สถานานนท์ (2539) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่เอื้อต่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของบุคคลไร้ที่พึ่งในหน่วยงานด้านสวัสดิการคนไร้ที่พึ่ง กรมประชาสงเคราะห์” ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ ควรจะประกอบด้วย บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพและมีสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานที่ดี ส่วนในเรื่องทัศนคติประชากรมีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพและหน่วยงานด้านสวัสดิการคนไร้ที่พึ่งแต่มีทัศนคติไม่ดีต่อคนไร้ที่พึ่ง

2.4.2 ระบบการจัดบริการสำหรับคนไร้บ้าน คนไร้ที่พึ่ง

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการจัดบริการสำหรับคนไร้บ้าน คนไร้ที่พึ่ง ธนกร ยุทธพลนาวิ (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “การพัฒนาระบบบริการสำหรับคนไร้บ้าน: ศึกษากรณีกาให้บริการของมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย พบว่า คนไร้บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย โดยสาเหตุที่ออกจากบ้านส่วนใหญ่ คือ ออกมาเพื่อทำงาน และคนไร้บ้านส่วนใหญ่มีความต้องการด้านอุปโภคบริโภคมากที่สุด จะเห็นได้ว่าคนไร้บ้านคำนึงถึงเรื่องของอาหารและน้ำดื่มมาก และมีการความต้องการด้านการพัฒนาศักยภาพด้านการงานอาชีพน้อยที่สุด เพราะคนไร้บ้านส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เขาสามารถหารายได้จากอาชีพที่เขาประกอบได้อยู่แล้ว เช่น การเก็บของเก่า รับจ้างก่อสร้าง เป็นต้น และยังได้ทำการศึกษาการดำเนินงานในการให้บริการแก่คนไร้บ้าน ที่อาศัยอยู่ในศูนย์และภายนอกศูนย์ โดยพบว่า การให้บริการคนไร้ที่บ้านที่เข้ามาพักอาศัยอยู่ในศูนย์จะเป็นการเน้นเรื่องการพัฒนาศักยภาพตนเองเพื่อให้เขาเหล่านั้น สามารถกลับไปใช้ชีวิตได้เหมือนคนปกติทั่วไป และได้ฝึกให้คนไร้บ้านได้ฝึกในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งการบริการภายในศูนย์ประกอบด้วย 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไร้บ้าน การบริการปัจจัย 4 บริการฝึกอาชีพ จัดหางาน การให้คำปรึกษา การเสริมพลัง ซึ่งการจัดบริการเหล่านี้เพื่อเป็นการฟื้นฟูศักยภาพคนไร้บ้านให้สามารถพึ่งพาตนเอง และสามารถกลับคืนสู่ครอบครัวและชุมชน ได้ 2) การพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพ 3) การพัฒนาพื้นที่พักอาศัย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่พักอาศัยในระยะยาว โดยการให้บริการภายในศูนย์ พบว่า

คนไร้บ้านมีความกระตือรือร้นที่จะดูแลตนเองมากขึ้น และการดำเนินการให้บริการนอกศูนย์ เป็นการพัฒนาศักยภาพของคนไร้บ้านเพื่อให้วิถีชีวิตของเขาดีขึ้น โดยการบริการภายนอกศูนย์ มี

- 1) ออกสำรวจ เพื่อให้คนไร้บ้านรู้จักศูนย์และเข้าถึงบริการได้มากขึ้น
- 2) จัดงานพบปะคนไร้บ้าน เพื่อสำรวจเก็บข้อมูลและสร้างความสัมพันธ์กับคนไร้บ้าน ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฐาปนีย์ ศิริสมบุรณ์ (2552) ได้ทำการศึกษา เรื่อง “การปรับองค์กรเพื่อมุ่งสู่มาตรฐานการจัดบริการสำหรับคนไร้ที่พึ่ง” สามารถสรุปผลแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ พบว่า องค์กรยังขาดความชัดเจนด้านวิสัยทัศน์ เนื่องจากสถานสงเคราะห์ไม่มีวิสัยทัศน์เป็นของตนเองยังต้องใช้ของส่วนกลาง ซึ่งสถานสงเคราะห์ควรจะกำหนดวิสัยทัศน์ของตนเองที่มีความชัดเจนและง่ายต่อความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ทุกระดับ 2) ด้านโครงสร้างการบริหาร มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานไม่ตรงตามสายงาน การปฏิบัติงานไม่ตรงกับตำแหน่ง และผู้ปฏิบัติงานต้องปฏิบัติงานหลายด้าน ทำให้การบริหารงานยังขาดความเป็นระบบ 3) ด้านบุคลากร จำนวนบุคลากรในสถานสงเคราะห์ไม่เพียงพอต่อการให้บริการ โดยเฉพาะบุคลากรวิชาชีพ เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา พยาบาล นักกายภาพบำบัด ครูฝึกอาชีพ เป็นต้น ซึ่งควรมีการจัดสรรบุคลากรที่ขาดแคลนเพิ่ม 4) ด้านงบประมาณ ทั้งด้านการจัดบริการสำหรับผู้ใช้บริการและการบริหารจัดการสถานสงเคราะห์ยังไม่มีควมเพียงพอ อีกทั้งได้ศึกษาผลงานวิจัย จากการศึกษาของ บุญเลิศ วิเศษปรีชา (2546) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “เปิดพรมแดน โลกของคนไร้บ้าน” ซึ่งผลงานวิจัยเป็นการสะท้อนชีวิตของคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่มีบ้าน เร่ร่อนตามข้างถนน พวกคนเหล่านี้มีวิถีชีวิตและความเป็นอยู่อย่างไร และเป็นการเปิดโลกแห่งใหม่ให้ผู้อ่านได้รู้จักและเข้าใจชีวิตของคนไร้บ้านที่เราไม่รู้จักและเพราะความไม่รู้จักไม่เข้าใจจึงรังเกียจและหวาดกลัว เรียกพวกเขาว่า คนเร่ร่อน คนจรจัด ไม่มีหัวนอนปลายเท้าและหวาดระแวงไม่อยากเข้าใกล้ เพราะเกรงว่าคนเหล่านี้จะทำอันตราย และสังคมไทยต้องยอมรับเนื่องจากคนไร้บ้านไม่มีโอกาสเข้าถึงสวัสดิการสังคมจากรัฐ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลงานการศึกษาของ ชัชวาล มณฑาทิพย์กุล (2556) เรื่อง “โครงการศูนย์ช่วยเหลือคนไร้บ้าน” เป็นโครงการที่ทำหน้าที่ระหว่งการทำงานของรัฐบาลและคนไร้ที่บ้าน ในการให้ความช่วยเหลือคนไร้บ้าน โดยส่งเสริมทางด้านสวัสดิการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ ด้านอาหาร สุขภาพอนามัย รวมไปถึงที่พักอาศัย และสนับสนุนการสร้างอาชีพของคนไร้ที่บ้าน โดยวัตถุประสงค์ของโครงการ คือ สนับสนุนให้กลุ่มคนไร้ที่บ้าน ที่เข้ารับบริการในโครงการ สามารถกลับไปใช้ชีวิตปกติในสังคมได้ โดยโครงการเป็นเสมือนพื้นที่ในการสร้างโอกาสให้คำแนะนำ บำบัดจิตใจและพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราลี ธัมวิสุทธีวรากร (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศูนย์พัฒนาอาชีพสำหรับคนไร้บ้าน” ผลการศึกษา พบว่า การแก้ปัญหาให้คนเร่ร่อน ทั้งด้านความเป็นอยู่ โดยการสร้างโครงการลักษณะส่งเสริมการฝึกอาชีพ ตามหลักสูตรที่รองรับของรัฐบาล เพื่อให้เกิดการหารายได้พอที่จะเลี้ยงตนเองอยู่ได้และด้านการออกแบบเพื่อให้เข้ากับลักษณะการอยู่อาศัยที่มีลักษณะความเป็นชั่วคราว ไม่ให้ผู้ใช้โครงการยึดติดกับพื้นที่ เพื่อตอบสนองความเป็นอยู่ชั่วคราว

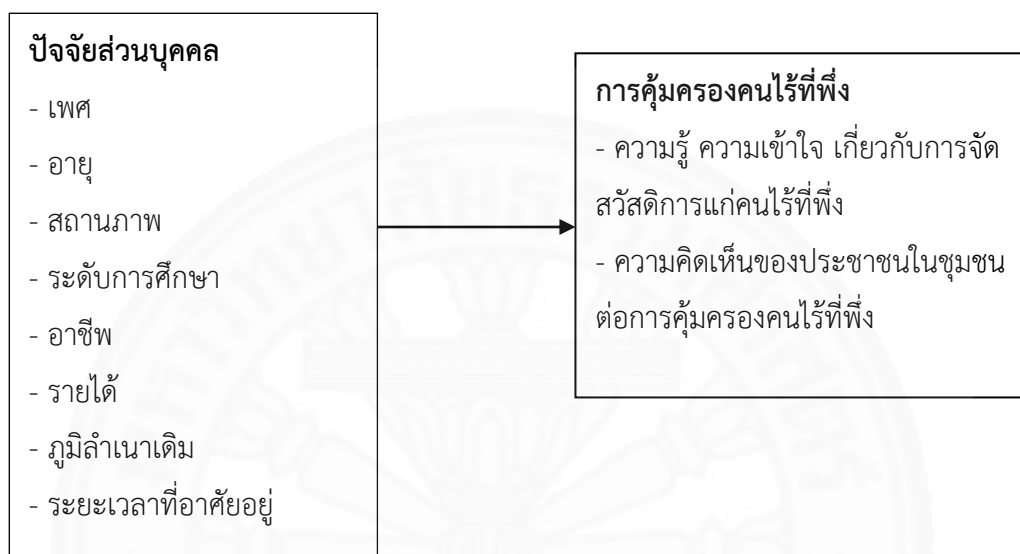
2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับกฎหมายการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

การศึกษาเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ได้ทำการศึกษาผลงานวิจัยของ เหมพรรณช บุญย้อยหยัด และ เพิ่มศักดิ์ มกราริรมย์ (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “สิทธิมนุษยชนกับกระบวนการต่อสู้ของคนไร้บ้านในเขตพระนคร” จากการศึกษากระบวนการต่อสู้ของคนไร้บ้านสามารถสะท้อนถึงความหลากหลายของมนุษย์ทั้งด้านครอบครัว ชุมชน สิ่งแวดล้อมและการดำเนินชีวิตของคนไร้บ้าน และสิ่งที่ต้องคำนึงถึงสิทธิของความเป็นพลเมืองของคนไร้บ้านที่เสมอภาคกับพลเมืองอื่นๆ โดยมอบสิทธิขั้นพื้นฐานและสิทธิทางการเมือง โดยต้องมีการแก้ปัญหา ส่งเสริมและพัฒนาสิทธิด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมในขั้นต้น เนื่องจากพวกเขาเหล่านี้ขาดโอกาสที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ และการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีการส่งเสริมสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแก่คนไร้บ้านให้พวกเขาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชีวิตอย่างตรงความต้องการมากกว่า การช่วยเหลือจากรัฐ เพื่อการแก้ปัญหาให้จุดสมดุลระหว่างปัจเจกบุคคลและส่วนรวม เพื่อรักษาสิทธิของกันและกันอย่างสันติสุข ควรให้ความสำคัญกับศักดิ์ความเป็นมนุษย์และการมีศักยภาพเท่าเทียมกันของทุกคน และปรับเปลี่ยนค่านิยมที่ลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ เพื่อเพิ่มโอกาสและพื้นที่ทางสังคมแก่กลุ่มคนไร้บ้าน ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นาวิก ตะนะคี (2557) เรื่อง “ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2484” พบว่า การจัดการแก้ไขปัญหาคนขอทานในประเทศไทย ควรมุ่งเน้นมาตรการสงเคราะห์คนขอทาน ตั้งแต่กระบวนการพิจารณา รับคนขอทานเข้ารับการสงเคราะห์ควรได้รับการตรวจสอบวินิจฉัยโดยคณะกรรมการ ที่ประกอบด้วย บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องและชำนาญในด้านต่างๆ ได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่จาก สถานสงเคราะห์ สถานฝึกอาชีพ หรือสถานบำบัด แพทย์กรณีที่คนขอทานประสบปัญหาสุขภาพกาย หรือสุขภาพจิต นักกฎหมายและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อร่วมกันตรวจสอบและมีความเห็นให้คนขอทานเข้ารับการช่วยเหลือในรูปแบบที่เหมาะสม พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาสำหรับเข้ารับการสงเคราะห์ที่ชัดเจน เพื่อให้มีการติดตามประเมินผลการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง จนสามารถทำให้คนเหล่านั้นสามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

กล่าวโดยสรุป คือ ปัญหาคนขอทานและคนไร้ที่พึ่ง เป็นปัญหาที่มีอยู่มาช้านาน ในสังคมไทย และมีแนวโน้มว่าคนขอทานและคนไร้ที่พึ่งจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น คนขอทาน คนไร้ที่พึ่ง และคนเร่ร่อนเป็นกลุ่มคนด้อยโอกาสกลุ่มหนึ่ง ที่ยังคงต้องการการช่วยเหลือเป็นอย่างมาก เนื่องจากบุคคลกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มบุคคลที่รัฐมีความเชื่อว่า ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ รัฐจึงได้กำหนด มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคนขอทาน คนไร้ที่พึ่ง คนเร่ร่อน ขึ้นตามแนวนโยบายของรัฐ ที่ต้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จัดการศึกษา การสาธารณสุข การจัดหางานและคุ้มครอง แรงงาน รวมทั้งการประกันสังคม การสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือผู้ทุพพลภาพ และ ผู้ด้อยโอกาสอื่นๆ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม ตลอดจนส่งเสริมความเป็นปึกแผ่น

มั่นคงของสถาบันครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนขอทานอันเป็นบุคคลผู้ประสบปัญหาความทุกข์ยาก ในการดำรงชีวิตสมควรได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน เพื่อให้เขาสามารถพ้นวิกฤตของชีวิตไปได้

2.5 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

3.1 วิธีการศึกษา

การศึกษครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาจากเอกสาร (Document Study) โดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ และผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงพื้นฐาน

2. การศึกษาข้อมูลจากภาคสนาม (Field Study) โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในตำบลผาสิ่งห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน เกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

3. ประมวลผลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาเชิงสำรวจครั้งนี้

4. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) และทดสอบความเที่ยงตรง (Validity)

5. ปรับปรุงแบบสอบถามและนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

6. ดำเนินการวิจัย

7. วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล

3.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชาชนทั่วไปที่อาศัยบริเวณที่ตั้งของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดน่าน ในตำบลผาสิ่งห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ตารางที่ 3.1

ข้อมูลประชากร ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน วันที่ 16 มิถุนายน 2558

หมู่บ้าน	หมู่ที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากรที่มีอายุมากกว่า 18 ปีขึ้นไป
ผาตูบ	1	335	544
ห้วยส้มป่อย	2	418	459
ผาสิงห์	4	319	734
ทุ่งเศรษฐี	5	604	838
มงคลนิมิต	6	511	789
ผาตูบ	7	178	461
รวม		2,365	3,825

3.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนทั่วไปที่อาศัยบริเวณที่ตั้งของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดน่าน ในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นบุคคลในครอบครัว 1 คนต่อ 1 ครัวเรือน
2. เป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป
3. ยินดีและให้ความร่วมมือในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamané) ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.1 (ระดับความเชื่อมั่น 90%) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

E คือ ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างซึ่งใน

งานวิจัยกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 10 หรือ 0.1

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} \quad n &= \frac{3,825}{1 + 3,825 (0.1)^2} \\ n &= \frac{3,825}{40.25} \\ n &= 95.03 \end{aligned}$$

ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การคำนวณ และตัวอย่างที่ได้ จากการคำนวณ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้ที่ 95.03 ผู้ศึกษาขอเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณที่ 95.03 เป็น 120 คน เพื่อที่จะได้ข้อมูลประชากรได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น) ทั้งหมด 6 หมู่บ้าน รวมเป็นทั้งสิ้น 120 คน โดยใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติ ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ในพื้นที่ ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed-ended Form) และแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended Form) แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปลักษณะเนื้อหา ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนตัวทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย ภูมิภาคเดิม และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ ลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Checklist) และเติมข้อความจำนวน 3 ข้อ ซึ่งเป็นลักษณะให้เขียนตอบ

ตอนที่ 2 เป็นการศึกษาความรู้ ความเข้าใจ ต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เนื้อหาเฉพาะ ประเด็น มีข้อความทั้งหมด 32 ข้อ โดยลักษณะแบบสอบถามให้ผู้ตอบคำถามเลือกตอบในลักษณะ ประเมินค่า เป็น 3 ระดับ คือ ใช่ ไม่ใช่ และไม่แน่ใจ มีเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ

ตอบใช่	= 1 คะแนน
ตอบไม่ใช่	= 0 คะแนน
ตอบไม่แน่ใจ	= 0 คะแนน

คำตอบแบบสอบถาม

- ความรู้ความเข้าใจต่อความหมายคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน
 - ข้อที่ 1, 2, 3, 4, 5, 8 ตอบใช่ ให้ 1 คะแนน
 - ตอบไม่ใช่, ไม่แน่ใจ ให้ 0 คะแนน
 - ข้อที่ 6, 7 ตอบใช่ ให้ 0 คะแนน
 - ตอบไม่ใช่, ไม่แน่ใจ ให้ 1 คะแนน
- ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน
 - ข้อที่ 1, 2, 3, 8 ตอบใช่ ให้ 1 คะแนน
 - ตอบไม่ใช่, ไม่แน่ใจ ให้ 0 คะแนน
 - ข้อที่ 4, 5, 6, 7 ตอบใช่ ให้ 0 คะแนน
 - ตอบไม่ใช่, ไม่แน่ใจ ให้ 1 คะแนน
- ความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง
 - ข้อที่ 1 ถึง 8 ตอบใช่ ให้ 1 คะแนน
 - ตอบไม่ใช่, ไม่แน่ใจ ให้ 0 คะแนน
- ความรู้ความเข้าใจต่อศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง
 - ข้อที่ 4, 5, 6, 7, 8 ตอบใช่ ให้ 1 คะแนน
 - ตอบไม่ใช่, ไม่แน่ใจ ให้ 0 คะแนน
 - ข้อที่ 1, 2, 3 ตอบใช่ ให้ 0 คะแนน
 - ตอบไม่ใช่, ไม่แน่ใจ ให้ 1 คะแนน

ซึ่งกำหนดไว้ 3 ระดับ ดังนี้

คะแนน 0-10	หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจระดับน้อย
คะแนน 11-21	หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 22-32	หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจระดับมาก

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง มีเนื้อหาเฉพาะประเด็น ได้แก่ ความเหมาะสม ความต้องการจำเป็นที่ต้องมีการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง รูปแบบการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง บริการที่จัดให้แก่คนไร้ที่พึ่ง และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบในลักษณะประเมินค่าเป็น 5 ระดับ ซึ่งปรับมาจากมาตรวัดแบบ Rating Scale โดยใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale 5 ระดับ จากมาตรวัดของ RenisLikert ซึ่งกำหนดไว้ 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	ให้ 4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	ให้ 2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

การแปลความหมายคะแนนได้กำหนดความหมายของค่าเฉลี่ยของคำตอบตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว (2534) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 แบบแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ

3.5 การตรวจสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม

การทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด ด้วยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบราท (Cronbach's alpha Coefficient) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS ซึ่งสามารถวิเคราะห์ความเชื่อถือได้ ของแบบสอบถาม ดังนี้ เท่ากับ 0.76 ได้ผลสรุปว่า แบบสอบถามเชื่อถือได้ (มากกว่า 0.80)

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง สามารถหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้เท่ากับ .925 ได้ผลสรุปว่าแบบสอบถามเชื่อถือได้ (มากกว่า 0.80)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง สามารถหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้เท่ากับ .899 ได้ผลสรุปว่าแบบสอบถามเชื่อถือได้ (มากกว่า 0.80)

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 ชุด ซึ่งในแบบสอบถามแต่ละชุด ได้ชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นในการศึกษา อธิบายรายละเอียดในการตอบ

แบบสอบถามเพื่อให้การตอบแบบสอบถามมีความครบถ้วนสมบูรณ์ โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 120 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ผู้ศึกษาได้รับแบบสอบถามคืนครบ จำนวน 120 ชุด ได้นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และความสอดคล้องของคำถามทุกข้อทุกประเด็น ทุกฉบับและนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าความสัมพันธ์และค่าความแตกต่าง (t-test, F-test) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการแสดงระดับของคะแนนเฉลี่ย

3.8 การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจและความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง: กรณีศึกษาประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ตำบลผาสิ่งห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน” ผู้ศึกษานำเสนอผลการศึกษาโดยมุ่งสาระสำคัญจากแบบสอบถามและสรุปผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนา อภิปราย และใช้ตารางประกอบการบรรยายวิเคราะห์ค่าทางสถิติ

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการวิจัย “การศึกษาความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง: กรณีศึกษาประชาชนในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน” โดยเก็บข้อมูลประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน จำนวน 120 คน ซึ่งได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลและได้มีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ ตามลำดับดังนี้

4.1 ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ตอน ตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

4.1.1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิภาคเพิ่มเติม ระยะเวลา

4.1.2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

4.1.3 วิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

4.1.4 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

4.1.5 ความคิดเห็นต่อแนวทางการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

4.2 อภิปรายผลการศึกษา

4.1 ผลการศึกษา

4.1.1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิภาคเพิ่มเติม ระยะเวลา

4.1.1.1 จำแนกตามเพศ อายุ สามารถอธิบายได้ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 69 คน และเพศชาย จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5 และ 42.5 ตามลำดับ ในเรื่องของอายุ พบว่า

ประชาชน มีอายุระหว่าง 31-45 ปี มีจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 อายุ 16-30 ปี มีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 อายุ 46-60 ปี มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 อายุ 61-75 ปี มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	69	57.5
ชาย	51	42.5
รวม	120	100.0
อายุ		
ต่ำกว่า 15 ปี	1	0.8
16-30 ปี	38	31.7
31-45 ปี	48	40.0
46-60 ปี	28	23.3
61-75 ปี	5	4.2
รวม	120	100.0

4.1.1.2 จำแนกตามสถานภาพ ระดับการศึกษา สามารถอธิบายได้ดังนี้

ผลการศึกษา ด้านสถานภาพ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 โสด มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 และหย่าร้าง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 และหม้าย/คู่แต่งงานเสียชีวิต จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 ตามลำดับ

สำหรับระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนมีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0 ประถมศึกษาตอนปลาย มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 และมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ ระดับการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
สถานภาพ		
โสด	44	36.7
สมรส	70	58.3
หย่าร้าง	3	2.5
หม้าย/คู่แต่งงานเสียชีวิต	3	2.5
รวม	120	100.0
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	1	.8
ประถมศึกษาตอนต้น	15	12.5
ประถมศึกษาตอนปลาย	19	15.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	8	6.7
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	18	15.0
อนุปริญญา/ปวส.	14	11.7
ปริญญาตรี	42	35.0
ปริญญาโท	3	2.5
รวม	120	100.0

4.1.1.3 จำแนกตามอาชีพและรายได้ สามารถอธิบายได้ดังนี้

ผลการศึกษา ด้านอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 เกษตรกรรม มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 และข้าราชการ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 ตามลำดับ ส่วนรายได้ พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001-10,000 บาท จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 รายได้ 1,000-5,000 บาท จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3 และรายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ รายได้

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
อาชีพ		
ข้าราชการ	22	18.3
รัฐวิสาหกิจ	6	5.0
เอกชน	6	5.0
รับจ้าง	30	25.0
เกษตรกรรม	28	23.3
ค้าขาย	11	9.2
ธุรกิจส่วนตัว	11	9.2
อื่นๆ	6	5.0
รวม	120	100.0
รายได้		
1,000-5,000 บาท	34	28.3
5,001-10,000 บาท	52	43.3
10,001-15,000 บาท	16	13.3
15,001-20,000 บาท	12	10.0
20,001-25,000 บาท	2	1.7
25,001-30,000 บาท	2	1.7
30,001 บาทขึ้นไป	2	1.7
รวม	120	100.0

4.1.1.4 จำแนกตามภูมิลำเนาเดิมและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ สามารถอธิบายได้ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดน่าน จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 95.0 ภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 31-40 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ระยะเวลา 21-30 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 และ ระยะเวลา 1-10 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิลำเนาเดิม ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
ภูมิลำเนาเดิม		
น่าน	114	95.0
กรุงเทพมหานคร	2	1.7
เชียงใหม่	1	0.8
แพร่	1	0.8
เชียงราย	1	0.8
หนองคาย	1	0.8
รวม	120	100.0
ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน		
1-10 ปี	21	17.5
11-20 ปี	14	11.7
21-30 ปี	29	24.2
31-40 ปี	30	25.0
41-50 ปี	15	12.5
51-60 ปี	7	5.8
61-70 ปี	4	3.3
รวม	120	100.0

4.1.2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

4.1.2.1 ความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งโดยรวม

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งโดยรวม มีระดับความรู้ ความเข้าใจในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เห็นได้ว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ ในด้าน การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ความหมายของคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 87.5, 75.0, 50.0 ยกเว้นด้านกฎหมายคนไร้ที่พึ่ง และคนขอทาน ซึ่งประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง อยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 100.0 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5

ความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง โดยรวม

ความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	ระดับความรู้ความเข้าใจ		
	มาก %	ปานกลาง %	น้อย %
ความหมายของคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน	75.0	12.5	12.5
กฎหมายคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน	-	-	100.0
การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	87.5	12.5	-
ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	50.0	33.3	16.7
รวม	53.1	14.5	32.3

4.1.2.2 ความรู้ความเข้าใจต่อความหมายของคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจต่อความหมายของคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน มีระดับความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเท่ากับ 6 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจถูกต้องในเรื่อง คนไร้ที่พึ่ง คือ คนเร่ร่อน ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักเป็นแหล่ง ไม่มีผู้ดูแล คนไร้ที่พึ่ง เป็นบุคคลที่รัฐต้องให้ความช่วยเหลือ และคนไร้ที่พึ่งเป็นคนยากจนและไม่มีที่อยู่อาศัยที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 85.8, 77.5, 47.5 ส่วนความรู้ความเข้าใจที่ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ ได้แก่ เรื่องคนไร้ที่พึ่ง เป็นคนเหลือขอ ขาดศักยภาพในการดำเนินชีวิต และไม่สามารถฟื้นฟูได้ และคนไร้ที่พึ่งส่วนใหญ่เป็นบุคคลวิกลจริต (คนบ้า) คิดเป็นร้อยละ 59.2, 40.0 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อตอบถูก พบว่า ประชาชนตอบถูก เกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่ง คือ คนเร่ร่อน ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักเป็นแหล่ง ไม่มีผู้ดูแล มากที่สุด รองลงมา คือ คนไร้ที่พึ่ง เป็นบุคคลที่รัฐต้องให้ความช่วยเหลือ และคนไร้ที่พึ่งเป็นคนเหลือขอ ขาดศักยภาพในการดำเนินชีวิตและไม่สามารถฟื้นฟูได้ คิดเป็นร้อยละ 85.8, 77.5, 59.2 (ตามลำดับ) (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6

จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างด้านความรู้ความเข้าใจต่อความหมายของคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน

ความรู้ ความเข้าใจต่อความหมายของ คนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน	ระดับความรู้ ความเข้าใจ			จำนวนทั้งหมด (คิดเป็นร้อยละ)	
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	ตอบถูก	ตอบผิด
1. คนไร้ที่พึ่ง คือ คนเร่ร่อน ไม่มีที่อยู่อาศัย เป็นหลักเป็นแหล่ง ไม่มีผู้ดูแล	103 (85.8)	8 (6.7)	9 (7.5)	103 (85.8)	17 (14.2)
2. คนไร้ที่พึ่ง เป็นบุคคลที่มีศักยภาพแต่ ขาดโอกาสทางสังคม	69 (57.5)	33 (27.5)	18 (15.0)	69 (57.5)	51 (42.5)
3. คนไร้ที่พึ่ง เป็นบุคคลที่รัฐต้องให้ ความช่วยเหลือ	93 (77.5)	-	27 (22.5)	93 (77.5)	27 (22.5)
4. คนไร้ที่พึ่ง เป็นคนเหลือขอ ขาดศักยภาพ ในการดำเนินชีวิตและไม่สามารถฟื้นฟูได้	44 (36.7)	71 (59.2)	5 (4.2)	71 (59.2)	49 (40.8)
5. คนไร้ที่พึ่งเป็นคนยากจนและไม่มี ที่อยู่อาศัย	57 (47.5)	53 (44.2)	10 (8.3)	57 (47.5)	63 (52.5)
6. คนไร้ที่พึ่งส่วนใหญ่เป็นบุคคลวิกลจริต (คนบ้า)	32 (26.7)	48 (40.0)	40 (33.3)	32 (26.7)	88 (73.3)
7. คนขอทาน เป็นคนที่เร่ร่อนตามที่ สาธารณะ ไม่มีครอบครัว	23 (19.2)	55 (45.8)	42 (35.0)	55 (45.8)	65 (54.2)
8. คนขอทานบางคนเป็นคนขี้เกียจ ไม่ยอม ทำงานทั้งที่สามารถทำงานได้	72 (60.0)	39 (32.5)	9 (7.5)	48 (40.0)	72 (60.0)

4.1.2.3 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน มีระดับความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าคะแนนเท่ากับ 0 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ในทุกข้อ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่แน่ใจเกี่ยวกับกฎหมายคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วประชาชนไม่แน่ใจในกฎหมายเกี่ยวกับ พ.ร.บ. คຸ້ມครองคนไร้ที่พึ่ง มีข้อกำหนดจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับคนไร้ที่พึ่ง คิดเป็นร้อยละ 67.5 คนขอทานและคนไร้ที่พึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน คือ พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 คิดเป็นร้อยละ 58.3

การเร่ร่อน ไม่มีที่พัก หลับนอนตามที่สาธารณะ ถือเป็นความผิดตามกฎหมายการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 คิดเป็นร้อยละ 57.5 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อต่อถูก พบว่า ประชาชนตอบถูก เกี่ยวกับการเล่นดนตรี ดิด สี ดี เป่า ในที่สาธารณะ ถือว่าเป็นความผิดตาม พ.ร.บ. ควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 มากที่สุด รองลงมา คือ ใน พ.ร.บ. คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง มีข้อกำหนดจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับคนไร้ที่พึ่งและการประกาศใช้กฎหมายกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เมื่อปี พ.ศ. 2557 คิดเป็นร้อยละ 84.2, 81.7, 42.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7

จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย คนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน	ระดับความคิดเห็น			จำนวนทั้งหมด (คิดเป็นร้อยละ)	
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	ตอบถูก	ตอบผิด
1. มีการประกาศใช้กฎหมายกับการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง เมื่อปี พ.ศ. 2557	51 (42.5)	6 (5.0)	63 (52.5)	51 (42.5)	69 (57.5)
2. ประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับคนขอทาน มานานแล้ว	43 (35.8)	14 (11.7)	63 (52.5)	43 (35.8)	77 (64.2)
3. มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุม การขอทาน พ.ศ. 2559 ในวันที่ 28 กรกฎาคม 2559	45 (37.5)	9 (7.5)	66 (55.0)	45 (37.5)	75 (62.5)
4. คนขอทานและคนไร้ที่พึ่งอยู่ภายใต้กฎหมาย เดียวกัน คือ พระราชบัญญัติการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557	34 (28.3)	16 (13.3)	70 (58.3)	34 (28.3)	86 (71.6)
5. การเร่ร่อน ไม่มีที่พัก หลับนอนตามที่ สาธารณะ ถือเป็นความผิดตามกฎหมาย การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557	31 (25.8)	20 (16.7)	69 (57.5)	31 (25.8)	89 (74.2)
6. การเล่นดนตรี ดิด สี ดี เป่า ในที่สาธารณะ ถือเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.ควบคุม การขอทาน พ.ศ. 2559	19 (15.8)	39 (32.5)	62 (51.7)	101 (84.2)	19 (15.8)

ตารางที่ 4.7

จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน (ต่อ)

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย คนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน	ระดับความคิดเห็น			จำนวนทั้งหมด (คิดเป็นร้อยละ)	
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	ตอบถูก	ตอบผิด
7. ใน พ.ร.บ. คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง มี ข้อกำหนดจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับคนไร้ที่พึ่ง	22 (18.3)	17 (14.2)	81 (67.5)	98 (81.7)	22 (18.3)
8. คนขอทาน ถือว่าเป็นคนที่ทำความผิด กฎหมายควบคุมการขอทาน	39 (32.5)	24 (20.0)	57 (47.5)	39 (32.5)	81 (67.5)

4.1.2.4 ความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง โดยมีระดับความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเท่ากับ 7 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในทุกข้อ ยกเว้น บุตรของคนไร้ที่พึ่งสามารถเข้ารับการศึกษานอกระบบตามสิทธิที่พึงจะได้รับ ที่ยังมีความรู้ความเข้าใจที่ยังไม่แน่ใจอยู่ ซึ่งประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง คนไร้ที่พึ่งสามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองได้ คิดเป็นร้อยละ 78.3 คนไร้ที่พึ่งมีสิทธิเรียกร้องความเป็นธรรม หากได้รับการกระทำที่ไม่เหมาะสม คนไร้ที่พึ่งมีสิทธิได้รับการฝากอาชีพตามความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 62.5 และคนไร้ที่พึ่งมีสิทธิขอเข้ารับบริการในศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง คิดเป็นร้อยละ 61.7 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อตอบถูก พบว่า ประชาชนตอบถูก เกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่งสามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองได้ มากที่สุด รองลงมา คือ คนไร้ที่พึ่งมีสิทธิเรียกร้องความเป็นธรรม หากได้รับการกระทำที่ไม่เหมาะสม และคนไร้ที่พึ่งมีสิทธิได้รับการฝากอาชีพตามความคิดเป็นร้อยละ 78.3, 62.5, 62.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8

จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	ระดับความคิดเห็น			จำนวนทั้งหมด (คิดเป็นร้อยละ)	
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	ตอบถูก	ตอบผิด
1. คนไร้ที่พึ่งมีสิทธิเข้ารับการรักษาสุขภาพตามหลักประกันสุขภาพ แต่ต้องมีเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก	64 (53.3)	-	56 (46.7)	64 (53.3)	56 (46.7)
2. บุตรของคนไร้ที่พึ่งสามารถเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนตามสิทธิที่พึงจะได้รับ	54 (45.0)	3 (2.5)	63 (52.5)	54 (45.0)	66 (55)
3. คนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน สามารถสมัครเข้าทำงานอย่างคนปกติทั่วไปได้	67 (55.8)	3 (2.5)	50 (41.7)	67 (55.8)	53 (44.2)
4. คนไร้ที่พึ่งมีสิทธิขอเข้ารับบริการในศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	74 (61.7)	8 (6.7)	38 (31.7)	74 (61.7)	46 (38.4)
5. คนไร้ที่พึ่งสามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเองได้	94 (78.3)	14 (11.7)	12 (10.0)	94 (78.3)	26 (21.7)
6. คนไร้ที่พึ่งมีสิทธิได้รับบริการด้านปัจจัยสี่จากหน่วยงานของรัฐที่จัดให้	68 (56.7)	3 (2.5)	49 (40.8)	68 (56.7)	52 (43.3)
7. คนไร้ที่พึ่งมีสิทธิเรียกร้องความเป็นธรรม หากได้รับการกระทำที่ไม่เหมาะสม	75 (62.5)	-	45 (37.5)	75 (62.5)	45 (37.5)
8. คนไร้ที่พึ่งมีสิทธิได้รับการฝากอาชีพตามความเหมาะสม	75 (62.5)	-	45 (37.5)	75 (62.5)	45 (37.5)

4.1.2.5 ความรู้ ความเข้าใจต่อศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจต่อศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง โดยมีระดับความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจต่อศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ซึ่งประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องมีการจัดตั้งศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในจังหวัดของท่าน

คิดเป็นร้อยละ 74.2 ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้บริการด้านปัจจัยสี่ คิดเป็นร้อยละ 54.2 และท่านรู้วิธีการในการติดต่อขอความช่วยเหลือจากศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง คิดเป็นร้อยละ 53.3 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อตอบถูก พบว่า ประชาชนตอบถูกเกี่ยวกับมีการจัดตั้ง ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในจังหวัดของท่าน มากที่สุด รองลงมา คือ นอกจากศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง แล้ว ยังมีหน่วยงานอื่นๆ ที่ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่งโดยตรงและศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เป็นหน่วยงานที่ให้บริการด้านปัจจัยสี่ คิดเป็นร้อยละ 74.2, 70.0, 58.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9

จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างความรู้ ความเข้าใจต่อศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ความรู้ ความเข้าใจต่อศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	ระดับความคิดเห็น			จำนวนทั้งหมด (คิดเป็นร้อยละ)	
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	ตอบถูก	ตอบผิด
1. ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้ ความช่วยเหลือเกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่ง โดยเฉพาะ	57 (47.5)	23 (19.2)	40 (33.3)	63 (52.5)	57 (47.5)
2. ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเป็นหน่วยงานที่ ให้บริการด้านปัจจัยสี่	50 (41.6)	5 (4.2)	65 (54.2)	70 (58.4)	50 (41.6)
3. ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเป็นที่ฝึกอาชีพแก่ คนไร้ที่พึ่ง	64 (53.3)	22 (18.3)	34 (28.4)	56 (46.7)	64 (53.3)
4. นอกจากให้ความช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่งแล้ว ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งยังให้ความ ช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมด้าน อื่นๆ ด้วย เช่น คนยากจน ผู้ติดเชื่อเฮดส์	48 (40.0)	14 (11.7)	58 (48.3)	48 (40.0)	72 (60.0)
5. มีการจัดตั้งศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งใน จังหวัดของท่าน	89 (74.2)	7 (5.8)	24 (20.0)	89 (74.2)	31 (25.8)
6. นอกจากศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งแล้ว ยังมี หน่วยงานอื่นๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ เกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่งโดยตรง	36 (30.0)	10 (8.3)	74 (61.7)	84 (70.0)	36 (30.0)

ตารางที่ 4.9

จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างความรู้ ความเข้าใจต่อศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง (ต่อ)

ความรู้ ความเข้าใจต่อศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	ระดับความคิดเห็น			จำนวนทั้งหมด (คิดเป็นร้อยละ)	
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	ตอบถูก	ตอบผิด
7. ทานรู้วิธีการในการติดต่อขอความช่วยเหลือจากศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	50 (41.7)	6 (5.0)	64 (53.3)	50 (41.7)	70 (58.3)
8. ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ให้ที่พักชั่วคราวแก่คนไร้ที่พึ่งระหว่าง 15-30 วัน ก่อนดำเนินการส่งต่อสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	60 (50.0)	-	60 (50.0)	60 (50.0)	60 (50.0)

4.1.3 วิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

4.1.3.1 ความคิดเห็นต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ในภาพรวม

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชน มีความคิดเห็นต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ด้านความเหมาะสม ความจำเป็นที่ต้องการมีการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 ด้านบริการที่จัดให้แก่คนไร้ที่พึ่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง โดยรวม

ความคิดเห็นโดยรวม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความเหมาะสม ความจำเป็นที่ต้องการมีการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	3.62	0.41	มาก
2. รูปแบบการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	3.45	0.42	ปานกลาง
3. บริการที่จัดให้แก่คนไร้ที่พึ่ง	3.46	0.56	ปานกลาง
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	3.66	0.61	มาก
รวม	3.55	0.42	มาก

4.1.3.2 ความเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งด้านต่างๆ

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ด้านความเหมาะสม ความจำเป็นที่ต้องการมีการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การให้ความช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่ง ควรสร้างอาชีพมากกว่าการให้เงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 สวัสดิการที่เหมาะสมแก่คนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน คือ การจัดให้มีการฝึกอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 คนไร้ที่พึ่ง คนขอทาน เป็นกลุ่มบุคคล ที่ควรได้รับการช่วยเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78

รูปแบบการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การจัดตั้งศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ในพื้นที่ที่ท่านอาศัยอยู่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 มีการจัดตั้งให้มีศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งครอบคลุม ทุกจังหวัดทั่วประเทศเพื่อให้ความช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่งโดยเฉพาะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะที่ให้ความช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69

บริการที่จัดให้แก่คนไร้ที่พึ่ง อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การฝึกอาชีพให้กับคนไร้ที่พึ่งทำให้เขาสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 การจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จะทำให้จำนวนคนไร้ที่พึ่งลดน้อยลงและการจัดให้มีการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จะทำให้คนไร้ที่พึ่ง มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 และรัฐควรจัดให้ที่อยู่อาศัยถาวรให้กับคนไร้ที่พึ่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง อยู่ใน ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่ากัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 หลังจากได้รับการพัฒนาศักยภาพแล้ว คนไร้ที่พึ่งสามารถกลับมาอยู่อาศัยในชุมชนได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 และหลังจาก คนไร้ที่พึ่งได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพแล้ว สามารถกลับมาดำรงชีวิตตามปกติได้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.75 (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ความคิดเห็นของประชาชน ต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)			
ความเหมาะสม ความจำเป็นที่ต้องการมีการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง								
1. การมีพระราชบัญญัติ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 เป็นกฎหมายที่ ให้การช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่ง ได้ดีที่สุด	13 (10.8)	53 (44.2)	50 (41.7)	4 (3.3)	-	3.62	0.72	มาก
2. คนไร้ที่พึ่ง คนขอทาน เป็นกลุ่มบุคคลที่ควรได้รับ การช่วยเหลือ	16 (13.3)	62 (51.7)	42 (35.0)	-	-	3.78	0.66	มาก
3. สวัสดิการที่เหมาะสมแก่ คนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน คือ จัดให้มีที่พักอาศัยถาวร	18 (15.0)	50 (41.7)	45 (37.5)	7 (5.8)	-	3.65	0.80	มาก
4. สวัสดิการที่เหมาะสมแก่ คนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน คือ การจัดให้มีการฝึกอาชีพ	24 (20.0)	72 (60.0)	19 (15.8)	5 (4.2)	-	3.95	0.72	มาก
5. การให้ความช่วยเหลือ คนไร้ที่พึ่งควรสร้างอาชีพ มากกว่าการให้เงิน	36 (30.0)	47 (39.2)	37 (30.8)	-	-	3.99	0.78	มาก
6. ภาครัฐให้ความสำคัญ เกี่ยวกับปัญหาคนไร้ที่พึ่ง	23 (19.2)	35 (29.2)	62 (51.7)	-	-	3.67	0.77	มาก
7. รัฐไม่จำเป็นต้องให้ ความช่วยเหลือหรือจัด สวัสดิการต่างๆ ให้กับ คนไร้ที่พึ่ง	2 (1.7)	20 (16.7)	51 (42.5)	28 (23.3)	28 (23.3)	2.65	0.99	ปาน กลาง
รวม						3.62	0.41	มาก

ตารางที่ 4.11

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง (ต่อ)

ความคิดเห็นของประชาชน ต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)			
รูปแบบการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง								
8. การจัดตั้งหน่วยงาน เฉพาะที่ให้ความช่วยเหลือ คนไร้ที่พึ่ง	24 (20.0)	43 (35.8)	49 (40.8)	-	4 (3.3)	3.69	0.90	มาก
9. มีการจัดตั้งให้มี ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ครอบคลุมทุกจังหวัด ทั่วประเทศเพื่อให้ ความช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่ง โดยเฉพาะ	31 (25.8)	39 (32.5)	45 (37.5)	5 (4.2)	-	3.80	0.87	มาก
10. มีการจัดตั้งศูนย์คุ้มครอง คนไร้ที่พึ่งในพื้นที่ที่ท่าน อาศัยอยู่	21 (17.5)	78 (65.0)	21 (17.5)	-	-	4.00	0.59	มาก
11. การจัดตั้งศูนย์คุ้มครอง คนไร้ที่พึ่งบริเวณชุมชน ของท่าน จะก่อให้เกิดปัญหา ต่อชุมชนที่อาศัยอยู่	-	12 (10.0)	60 (50.0)	45 (37.5)	3 (2.5)	2.67	0.68	ปาน กลาง
12. คนไร้ที่พึ่ง ควรอยู่ใน สถานสงเคราะห์มากกว่า ในชุมชน	5 (4.2)	22 (18.3)	72 (60.0)	21 (17.5)	-	3.09	0.72	ปาน กลาง
รวม						3.45	0.42	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.11

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง (ต่อ)

ความคิดเห็นของประชาชน ต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)			
บริการที่จัดให้แก่คนไร้ที่พึ่ง								
13. รัฐควรให้เบี้ยสงเคราะห์ แก่คนไร้ที่พึ่ง	3 (2.5)	21 (17.5)	80 (66.7)	16 (13.3)	-	3.09	0.63	ปาน กลาง
14. รัฐควรจัดให้ที่อยู่อาศัย ถาวรให้กับคนไร้ที่พึ่ง	10 (8.3)	38 (31.7)	65 (54.2)	5 (4.2)	2 (1.7)	3.40	0.77	ปาน กลาง
15. การฝึกอาชีพให้กับ คนไร้ที่พึ่งทำให้เขาสามารถ พัฒนาศักยภาพของตนเอง ได้	34 (28.3)	54 (45.0)	27 (22.5)	-	5 (4.2)	3.93	0.94	มาก
16. การจัดให้มีกฎหมาย เกี่ยวกับการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่งจะทำให้จำนวน คนไร้ที่พึ่งลดน้อยลง	24 (20.0)	23 (19.2)	55 (45.8)	18 (15.0)	-	3.44	0.97	ปาน กลาง
17. การจัดให้มีการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง จะทำให้ คนไร้ที่พึ่งมีสภาพ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	18 (15.0)	36 (30.0)	47 (39.2)	19 (15.8)	-	3.44	0.93	ปาน กลาง
รวม						3.46	0.56	ปาน กลาง
การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง								
18. หลังจากได้รับการพัฒนา ศักยภาพแล้ว คนไร้ที่พึ่ง สามารถกลับมาอยู่อาศัย ในชุมชนได้	18 (15.0)	72 (60.0)	20 (16.7)	5 (4.2)	5 (4.2)	3.77	0.90	มาก

ตารางที่ 4.11

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง (ต่อ)

ความคิดเห็นของประชาชน ต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)			
19. ชุมชนสามารถดูแลและ ให้ความช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่ง ได้	14 (11.7)	55 (45.8)	51 (42.5)	-	-	3.69	0.67	มาก
20. ชุมชนให้การคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่งร่วมกับหน่วยงาน ของรัฐได้	20 (16.7)	50 (41.7)	40 (33.3)	10 (8.3)	-	3.66	0.85	มาก
21. หลังจากคนไร้ที่พึ่งได้รับ การฟื้นฟูและพัฒนา ศักยภาพแล้ว สามารถ กลับมาดำรงชีวิตตามปกติได้	18 (15.0)	64 (53.3)	28 (23.3)	10 (8.3)	-	3.75	0.81	มาก
22. คนในชุมชนมีทัศนคติ เชิงบวกมากกว่าเชิงลบต่อ คนไร้ที่พึ่ง	5 (4.2)	52 (43.3)	53 (44.2)	10 (8.3)	-	3.43	0.70	ปาน กลาง
23. คนไร้ที่พึ่งมีสิทธิ ได้รับ การยอมรับจากครอบครัว และชุมชน	13 (10.8)	45 (37.5)	52 (43.3)	10 (8.3)	-	3.50	0.79	ปาน กลาง
24. มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์เท่ากัน	37 (30.8)	51 (42.5)	27 (22.5)	5 (4.2)	-	4.00	0.84	มาก
25. เน้นให้ชุมชนดูแล คนไร้ที่พึ่ง มากกว่าส่งตัว คนไร้ที่พึ่งเข้ารับการดูแล ในสถานสงเคราะห์	17 (14.2)	33 (27.5)	66 (55.0)	4 (3.3)	-	3.52	0.77	มาก
รวม						3.66	0.61	มาก

4.1.4 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

4.1.4.1 การเปรียบเทียบเพศที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

จากการทดสอบโดยใช้สถิติ t-test เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยตัวแปรอิสระ ที่มีค่าตอบ 2 กลุ่ม คือ เพศชาย และเพศหญิง พบว่า ได้ค่า (t) เท่ากับ 8.336 และค่า (sig.) เท่ากับ 0.005 ซึ่งน้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศที่แตกต่างกันมีระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เพศชายมีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งมากกว่าเพศหญิง (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12

ผลการเปรียบเทียบเพศที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

เพศ	ระดับความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	1.1114	.42943	8.336	0.005*
หญิง	1.0539	.54569		

4.1.4.2 การเปรียบเทียบอายุที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

จากการทดสอบโดยใช้สถิติ F-test เปรียบเทียบความแตกต่างของอายุ พบว่า ได้ค่า (f) เท่ากับ 0.380 และค่า (sig.) เท่ากับ 0.823 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า อายุที่แตกต่างกันมีระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13

ผลการเปรียบเทียบอายุที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

อายุ	ระดับความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
ต่ำกว่า 15 ปี	-	-	0.380	0.823
16-30 ปี	.49372	.08009		
31-45 ปี	.47356	.06835		
46-60 ปี	.48371	.09141		
61-75 ปี	.56794	.25399		

4.1.4.3 การเปรียบเทียบสถานภาพที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

จากการทดสอบโดยใช้สถิติ F-test เปรียบเทียบความแตกต่างของสถานภาพ พบว่า ได้ค่า (f) เท่ากับ 0.286 และค่า (sig.) เท่ากับ 0.836 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า สถานภาพที่แตกต่างกันมีระดับความรู้ความเข้าใจ ของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14

ผลการเปรียบเทียบสถานภาพที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

สถานภาพ	ระดับความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
โสด	1.1158	.52385	0.286	0.836
สมรส	1.0732	.45391		
หย่าร้าง	1.1875	.69104		
หม้าย/คู่แต่งงานเสียชีวิต	.8854	.41965		

4.1.4.4 การเปรียบเทียบระดับการศึกษาที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

จากการทดสอบโดยใช้สถิติ F-test เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการศึกษา พบว่า ได้ค่า (f) เท่ากับ 0.746 และค่า (sig.) เท่ากับ 0.634 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15

ผลการเปรียบเทียบระดับการศึกษาที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ระดับการศึกษา	ระดับความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
ไม่จบการศึกษา	.4063	-	0.746	0.634
ประถมศึกษาตอนต้น	.9521	.46138		
ประถมศึกษาตอนปลาย	1.0526	.46293		
มัธยมศึกษาตอนต้น	1.0156	.25661		
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	1.1563	.49002		
อนุปริญญา/ปวส.	1.1853	.51062		
ปริญญาตรี	1.0997	.52674		
ปริญญาโท	1.3438	.27776		

4.1.4.5 การเปรียบเทียบอาชีพที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

จากการทดสอบโดยใช้สถิติ F-test เปรียบเทียบความแตกต่างของอาชีพ พบว่า ได้ค่า (f) เท่ากับ 0.774 และค่า (sig.) เท่ากับ 0.610 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16

ผลการเปรียบเทียบอาชีพที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

อาชีพ	ระดับความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
ข้าราชการ	1.0696	.49108	0.774	0.610
รัฐวิสาหกิจ	1.2917	.49870		
เอกชน	.8333	.34554		
รับจ้าง	1.0479	.46487		
เกษตรกรรม	1.0558	.51034		
ค้าขาย	1.2358	.50124		
ธุรกิจส่วนตัว	1.2386	.49139		
อื่นๆ	.9896	.47420		

4.1.4.6 การเปรียบเทียบรายได้ที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

จากการทดสอบโดยใช้สถิติ F-test เปรียบเทียบความแตกต่างของรายได้ พบว่า ได้ค่า (f) เท่ากับ 0.703 และค่า (sig.) เท่ากับ 0.647 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า รายได้ที่แตกต่างกันมีระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17

ผลการเปรียบเทียบรายได้ที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

รายได้	ระดับความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
1,000-5,000 บาท	.9862	.51246	0.703	0.647
5,001-10,000 บาท	1.1388	.44347		
10,001-15,000 บาท	1.1055	.55889		
15,001-20,000 บาท	1.0365	.53514		
20,001-25,000 บาท	1.5625	.04419		
25,001-30,000 บาท	1.1719	.02210		
30,001 บาทขึ้นไป	1.0469	.02210		

4.1.4.7 การเปรียบเทียบภูมิลำเนาเดิมที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

จากการทดสอบโดยใช้สถิติ F-test เปรียบเทียบความแตกต่างของภูมิลำเนาเดิม พบว่า ได้ค่า (f) เท่ากับ 0.826 และค่า (sig.) เท่ากับ 0.534 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า ภูมิลำเนาเดิมที่แตกต่างกันมีระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18

ผลการเปรียบเทียบภูมิลำเนาเดิมที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ภูมิลำเนาเดิม	ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
น่าน	1.0839	.48384	0.826	0.534
เชียงใหม่	1.0625	-		
แพร่	.3750	-		
เชียงราย	1.0313	-		
กรุงเทพมหานคร	1.4219	.33146		
หนองคาย	1.5625	-		

4.1.4.8 การเปรียบเทียบระยะเวลาที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

จากการทดสอบใช้สถิติ F-test เปรียบเทียบความแตกต่างของระยะเวลา พบว่า ได้ค่า (f) เท่ากับ 0.707 และค่า (sig.) เท่ากับ 0.645 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า ระยะเวลาที่แตกต่างกันมีระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19

ผลการเปรียบเทียบระยะเวลาที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ระยะเวลา	ระดับความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
1-10 ปี	1.0531	.58815	0.707	0.645
11-20 ปี	.8973	.49082		
21-30 ปี	1.0873	.47078		
31-40 ปี	1.1656	.46352		
41-50 ปี	1.1958	.41297		
51-60 ปี	.9598	.41289		
61-70 ปี	1.0859	.55397		

4.1.4.9 การเปรียบเทียบเพศที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

จากการทดสอบโดยใช้สถิติ t-test เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยตัวแปรอิสระที่มีค่าตอบ 2 กลุ่ม คือ เพศชาย และเพศหญิง พบว่า ได้ค่า (t) เท่ากับ 0.042 และค่า (sig.) เท่ากับ 0.838 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า เพศที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.20

ผลการเปรียบเทียบเพศที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

เพศ	ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	3.5759	.43429	0.042	0.838
หญิง	3.5173	.42233		

4.1.4.10 การเปรียบเทียบอายุที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

จากการทดสอบโดยใช้สถิติ F-test เปรียบเทียบความแตกต่างของอายุ พบว่า ได้ค่า (f) เท่ากับ 0.480 และค่า (sig.) เท่ากับ 0.750 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า อายุที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.21

ผลการเปรียบเทียบอายุที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

อายุ	ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
ต่ำกว่า 15 ปี	3.6063	-	0.480	0.750
16-30 ปี	3.5314	.37671		
31-45 ปี	3.6104	.48556		
46-60 ปี	3.4727	.42084		
61-75 ปี	3.5575	.30474		

4.1.4.11 การเปรียบเทียบสถานภาพที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

จากการทดสอบโดยใช้สถิติ F-test เปรียบเทียบความแตกต่างของสถานภาพ พบว่า ได้ค่า (f) เท่ากับ 0.397 และค่า (sig.) เท่ากับ 0.756 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า สถานภาพที่แตกต่างกันระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.22

ผลการเปรียบเทียบสถานการณ์ภาพที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

สถานการณ์ภาพ	ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
โสด	3.5998	.42090	0.397	0.756
สมรส	3.5150	.44270		
หย่าร้าง	3.6375	.33026		
หม้าย/คู่แต่งงานเสียชีวิต	3.5887	.36322		

4.1.4.12 การเปรียบเทียบระดับการศึกษาที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

จากการทดสอบโดยใช้สถิติ F-test เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการศึกษา พบว่า ได้ค่า (f) เท่ากับ 0.480 และค่า (sig.) เท่ากับ 0.847 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.23)

ตารางที่ 4.23

ผลการเปรียบเทียบระดับการศึกษาที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ระดับการศึกษา	ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
ไม่จบการศึกษา	3.2920	-	0.480	0.847
ประถมศึกษาตอนต้น	3.4868	.32742		
ประถมศึกษาตอนปลาย	3.5943	.40367		
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.4559	.38138		
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	3.5447	.46831		
อนุปริญญา/ปวส.	3.4309	.38847		
ปริญญาตรี	3.6187	.46625		
ปริญญาโท	3.5878	.75934		

4.1.4.13 การเปรียบเทียบอาชีพที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

จากการทดสอบโดยใช้สถิติ F-Test เปรียบเทียบความแตกต่างของอาชีพ พบว่า ได้ค่า (f) เท่ากับ 1.052 และค่า (sig.) เท่ากับ 0.399 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.24)

ตารางที่ 4.24

ผลการเปรียบเทียบอาชีพที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

อาชีพ	ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
ข้าราชการ	3.4798	.45632	1.052	0.399
รัฐวิสาหกิจ	3.7234	.38350		
เอกชน	3.2609	.34018		
รับจ้าง	3.4995	.44060		
เกษตรกร	3.5852	.42028		
ค้าขาย	3.6919	.43380		
ธุรกิจส่วนตัว	3.5656	.40807		
อื่นๆ	3.7424	.41564		

4.1.4.14 การเปรียบเทียบรายได้ที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

จากการทดสอบโดยใช้สถิติ F-test เปรียบเทียบความแตกต่างของรายได้ พบว่า ได้ค่า (f) เท่ากับ 1.787 และค่า (sig.) เท่ากับ 0.108 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0. แสดงว่า รายได้ที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.25)

ตารางที่ 4.25

ผลการเปรียบเทียบรายได้ที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

รายได้	ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
1,000-5,000 บาท	3.5010	.34377	1.787	0.108
5,001-10,000 บาท	3.5853	.45114		
10,001-15,000 บาท	3.5204	.49997		
15,001-20,000 บาท	3.5562	.26290		
20,001-25,000 บาท	4.3460	.05240		
25,001-30,000 บาท	3.3821	.93060		
30,001 บาทขึ้นไป	3.0978	.54106		

4.1.4.15 การเปรียบเทียบภูมิลำเนาเดิมที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

จากการทดสอบโดยใช้สถิติ F-test เปรียบเทียบความแตกต่างของภูมิลำเนาเดิม พบว่า ได้ค่า (f) เท่ากับ 1.844 และค่า (sig.) เท่ากับ 0.110 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า ภูมิลำเนาเดิมที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.26)

ตารางที่ 4.26

ผลการเปรียบเทียบภูมิลำเนาเดิมที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ภูมิลำเนาเดิม	ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
น่าน	3.5658	.41887	1.844	0.110
เชียงใหม่	3.4804	-		
แพร่	3.0000	-		
เชียงราย	2.7152	-		
กรุงเทพมหานคร	3.1616	.61872		
หนองคาย	4.0982	-		

4.1.4.16 การเปรียบเทียบระยะเวลาที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

จากการทดสอบโดยใช้สถิติ F-test เปรียบเทียบความแตกต่างของระยะเวลา พบว่า ได้ค่า (f) เท่ากับ 1.043 และค่า (sig.) เท่ากับ 0.402 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า ระยะเวลาที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.27)

ตารางที่ 4.27

ผลการเปรียบเทียบระยะเวลาที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ระยะเวลา	ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
1-10 ปี	3.4529	.35645	1.043	0.402
11-20 ปี	3.4142	.35771		
21-30 ปี	3.5305	.40509		
31-40 ปี	3.6864	.49890		
41-50 ปี	3.5878	.46844		
51-60 ปี	3.4369	.46836		
61-70 ปี	3.6239	.30731		

ตารางที่ 4.28

สรุปผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ด้าน	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
ความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง		
1. เพศ	√	
2. อายุ		√
3. สถานภาพ		√
4. ระดับการศึกษา		√
5. อาชีพ		√
6. รายได้		√
7. ภูมิลำเนาเดิม		√
8. ระยะเวลา		√

ตารางที่ 4.28

สรุปผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง (ต่อ)

ด้าน	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง		
1. เพศ		√
2. อายุ		√
3. สถานภาพ		√
4. ระดับการศึกษา		√
5. อาชีพ		√
6. รายได้		√
7. ภูมิลำเนาเดิม		√
8. ระยะเวลา		√

4.1.5 ความคิดเห็นต่อแนวทางการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ว่าควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน แก่ประชาชนและชุมชน เพื่อให้ประชาชนและชุมชน จะได้ทราบถึงแนวทางการคุ้มครองช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่ง มีความรู้และเข้าใจ ในกฎหมายพระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 และพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 จะได้นำความรู้ที่ได้สามารถไปปรับใช้ในกรณีที่เกิดปัญหาคนไร้ที่พึ่ง ไม่มีผู้ดูแล และจะได้ เป็นการให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในช่วยเหลือแก้ไขปัญหา

ด้านการให้ความช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่ง ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ว่า ควรช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่ง ด้านการฝึกอาชีพ เพราะจะทำให้เขาสามารถประกอบอาชีพอย่างสุจริตถูกต้อง มีงานทำถาวรเป็นหลักแหล่ง และสามารถช่วยพัฒนาศักยภาพของเขาเหล่านั้นด้วย รองลงมา คือ ควรช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่ง ให้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเอง จะได้ไม่ต้องเร่ร่อน และเป็นการให้ความเป็นอยู่ อย่างเป็นหลักแหล่งที่มั่นคง ส่วนด้านอาหารและเครื่องนุ่งห่ม และด้านการรักษาพยาบาล เป็นการให้ ความช่วยเหลือเบื้องต้น

ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ว่า คนไร้ที่พึ่งควรได้รับการดูแลจากหน่วยงาน ของรัฐ และอยู่ในสถานสงเคราะห์มากกว่าที่จะเป็นการเน้นให้ชุมชนดูแลคนไร้ที่พึ่ง

4.2 อภิปรายผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง: กรณีศึกษาประชาชนในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน” ผลการศึกษาสามารถนำมาอภิปรายเปรียบเทียบกับแนวคิดและทฤษฎี ได้ดังนี้

4.2.1 ด้านความรู้ ความเข้าใจของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ความรู้ความเข้าใจของของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งกับปัจจัยส่วนบุคคล เห็นได้อย่างชัดเจนว่า อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิฐานะเดิม ระยะเวลา ไม่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เนื่องจากระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อการแสดงออก เพราะจะทำให้บุคคลมีความรู้และมีความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุและมีผล สถานภาพสมรสจะมีความรู้ความเข้าใจและมีเหตุผลเข้าใจกับสถานการณ์ต่างๆ ได้ ในส่วนของปัจจัยเกี่ยวกับระยะเวลาอาศัย ยิ่งอาศัยในพื้นที่นานก็จะมี ความเข้าใจกับเรื่องต่างๆ ในชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สรรพวุฒิ พิพัฒพันธ์ (2538, น. 13, อ้างถึงใน ศยามล สืบเนื่อง, 2557, น. 23) กล่าวว่า ความรู้ ความเข้าใจ แต่ละบุคคลจะมากหรือน้อยอยู่ที่ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งบุคคลแต่ละคนต่างมีความรู้ ความเข้าใจ ในสิ่งต่างๆ ไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของแต่ละสถานการณ์และแต่ละบุคคล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชวาล มณฑาทิพย์กุล (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “โครงการศูนย์ช่วยเหลือคนไร้บ้าน” มีวัตถุประสงค์หลักในการแก้ไขปัญหาของบุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สาธารณะ หรือคนไร้บ้านเป็นที่สำคัญ จะเห็นได้ว่า อัตราของคนไร้ที่บ้านเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสามารถพบคนไร้บ้านได้ทั่วไปตามท้องถนน ทำให้พื้นที่สาธารณะนั้นถูกยึดครองโดยคนไร้บ้าน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความปลอดภัยในพื้นที่สาธารณะนั้น เป็นโครงการที่ทำหน้าที่ระหว่งการทำงานของรัฐบาลและคนไร้ที่บ้าน ในการให้ความช่วยเหลือคนไร้บ้าน โดยส่งเสริมทางด้านสวัสดิการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ ด้านอาหาร สุขภาพอนามัย รวมไปถึงที่พักอาศัย และสนับสนุนการสร้างอาชีพของคนไร้ที่บ้าน โดยวัตถุประสงค์ของโครงการ คือ สนับสนุน ให้กลุ่มคนไร้ที่บ้านที่เข้ารับบริการในโครงการ สามารถกลับไปใช้ชีวิตปกติในสังคมได้โดยโครงการเป็นเสมือนพื้นที่ในการสร้างโอกาสให้คำแนะนำ บำบัดจิตใจและพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราลี ธัมวิสุทธีวรากร (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศูนย์พัฒนาอาชีพสำหรับคนไร้บ้าน” มีเป้าหมายการศึกษา คือ การแก้ปัญหาให้คนเร่ร่อน ทั้งด้านความเป็นอยู่ โดยการสร้างโครงการลักษณะส่งเสริมการฝึกอาชีพตามหลักสูตรที่รองรับของรัฐบาล เพื่อให้เกิดการหารายได้พอที่จะเลี้ยงตนเองได้และด้านการออกแบบเพื่อให้เข้ากับลักษณะการอยู่อาศัยที่มีลักษณะความเป็นชั่วคราว ไม่ให้ผู้ใช้โครงการยึดติดกับพื้นที่ เพื่อตอบสนองความเป็นอยู่ชั่วคราว

4.2.2 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง กับปัจจัยส่วนบุคคล เห็นได้อย่างชัดเจนว่า เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิลำเนาเดิม ระยะเวลา ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เนื่องจาก ในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคล เห็นได้อย่างชัดเจนว่า สถานภาพ ระยะเวลา ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชน จึงทำปัจจัยดังกล่าวไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อุทัยวรรณ สถานานนท์ (2539) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่เอื้อต่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของบุคคลไร้ที่พึ่งในหน่วยงานด้านสวัสดิการคนไร้ที่พึ่ง กรมประชาสงเคราะห์” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประมวลลักษณะการให้บริการงานด้านสังคมสงเคราะห์และด้านอื่นๆ แก่บุคคลไร้ที่พึ่งในบทบาทของ กรมประชาสงเคราะห์ โดยศึกษาปัจจัยในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของบุคคลไร้ที่พึ่ง ศึกษา เปรียบเทียบกิจกรรมการในกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพที่ดำเนินการในปัจจุบันและที่ควร ดำเนินการในอนาคต เพื่อนำข้อมูลที่ได้เสนอต่อหน่วยงาน ประกอบกับ การพิจารณากำหนดแนวทาง ในการบริหารจัดการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนไร้ที่พึ่ง และผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ ควรจะประกอบด้วย บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพและมีสภาพแวดล้อมใน การดำเนินงานที่ดี ส่วนในเรื่องทัศนคติประชากรมีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพ ทางอาชีพและหน่วยงานด้านสวัสดิการคนไร้ที่พึ่งแต่มีทัศนคติไม่ดีต่อคนไร้ที่พึ่ง และยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของ นาวิก ตะนะคี (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติ ควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2484” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาการใช้บังคับมาตรการ สงเคราะห์คนขอทานตามพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2484 เนื่องจากมีคนขอทานซึ่งเป็น คนไทยจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้ที่ถูกบังคับขู่เข็ญ หรือถูกทำร้ายเพื่อให้มาเป็นขอทาน ไม่ได้รับ ความช่วยเหลืออย่างจริงจัง ผลการศึกษาพบว่า การจัดการแก้ไขปัญหาคขอทานในประเทศไทย ควร มุ่งเน้นมาตรการสงเคราะห์คนขอทาน ตั้งแต่กระบวนการพิจารณารับคนขอทานเข้ารับการสงเคราะห์ ควรได้รับการตรวจสอบวินิจฉัยโดยคณะกรรมการที่ประกอบด้วยบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องและชำนาญ ในด้านต่างๆ ได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่จากสถานสงเคราะห์ สถานฝึกอาชีพ หรือ สถานบำบัด แพทย์กรณีทีคนขอทานประสบปัญหาสุขภาพกายหรือสุขภาพจิต นักกฎหมายและบุคคล อื่นที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อร่วมกันตรวจสอบและมีความเห็นให้คนขอทานเข้ารับการช่วยเหลือใน รูปแบบที่เหมาะสม พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาสำหรับเข้ารับการสงเคราะห์ที่ชัดเจน เพื่อให้มี การติดตามประเมินผลการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง จนสามารถทำให้คนเหล่านั้นสามารถพึ่งพาตนเอง ได้ในที่สุด

จากความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เห็นได้ว่า ความเหมาะสม ความจำเป็นที่ต้องการมีการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ให้ความสำคัญ อยู่ในระดับมาก อันเนื่องมาจาก การให้ความช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่งควรสร้างอาชีพมากกว่าการให้เงิน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ เหมพรพรช บุญย้อยหยัด และ เพิ่มศักดิ์ มกรภริมย์ (2553) ศึกษาเรื่อง “สิทธิมนุษยชนกับ กระบวนการต่อสู้ของคนไร้บ้านในเขตพระนคร” จากการศึกษากระบวนการต่อสู้ของคนไร้บ้าน สามารถสะท้อนถึงความหลากหลายของมนุษย์ทั้งด้านครอบครัว ชุมชน สิ่งแวดล้อมและการดำเนินชีวิต ของคนไร้บ้าน โดยมอบสิทธิขั้นพื้นฐานและสิทธิทางการเมือง โดยต้องมีการแก้ปัญหา ส่งเสริมและ พัฒนาสิทธิด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมในขั้นต้น ต้องมีการส่งเสริมสิทธิพลเมืองและสิทธิทาง การเมืองแก่คนไร้บ้านให้พวกเขาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชีวิตอย่างตรงความต้องการมากกว่า การช่วยเหลือจากรัฐ ควรให้ความสำคัญกับศักดิ์ความเป็นมนุษย์และการมีศักยภาพเท่าเทียมกันของ ทุกคน และปรับเปลี่ยนค่านิยมที่ลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ เพื่อเพิ่มโอกาสและพื้นที่ทางสังคมแก่ กลุ่มคนไร้บ้าน ส่วนรูปแบบการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งให้ความสำคัญกับ การจัดตั้งศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในพื้นที่ที่ท่านอาศัยอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนอร จันทรอนุ (2552) ศึกษาเรื่อง “ความรู้ ความคิดเห็นและการบริหารจัดการบริการแก่คนไร้ที่พึ่ง สถานสงเคราะห์ คนไร้ที่พึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ” ผลการศึกษา พบว่า เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจมีความรู้ความเข้าใจในความหมายของคนไร้ที่พึ่งและมีเป้าหมาย การทำงานที่ต้องการจะช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่ง เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้และมีความเชื่อว่าการ ให้บริการสวัสดิการคนไร้ที่พึ่งสามารถวัดความสำเร็จได้จริงและเป็นงานที่ทำให้สังคมน่าอยู่มากขึ้น และเจ้าหน้าที่มีความคิดเห็นด้วยกับการให้บริการทางด้านปัจจัยสี่ต่อผู้รับบริการในสถานสงเคราะห์ มากที่สุด อีกทั้งยังเห็นว่า เมื่อผู้รับบริการบางรายที่ไม่มีหลักฐานประจำตัวควรมีการจัดทำทะเบียน ประวัติไว้เป็นหลักฐาน และผู้ศึกษายังมีข้อเสนอแนะเพื่อการให้บริการแก่คนไร้ที่พึ่ง ว่ากรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการควรมีการจัดเพิ่มบุคลากรเฉพาะด้านเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการให้บริการ แก่คนไร้ที่พึ่ง และสถานสงเคราะห์ควรเปิดโครงการนำร่องให้สมาชิกในชุมชนใกล้เคียงให้เข้ามา มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น และด้านบริการที่จัดให้แก่คนไร้ที่พึ่ง ให้ความสำคัญ อยู่ใน ระดับปานกลาง ซึ่งให้ความสำคัญกับการฝึกอาชีพให้กับคนไร้ที่พึ่งทำให้เขาสามารถพัฒนาศักยภาพ ของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกร ยุทธพลนาวิ (2553) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาระบบ บริการสำหรับคนไร้บ้าน: ศึกษากรณีกาให้บริการของมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย” ผลการศึกษา พบว่า การดำเนินงานในการให้บริการแก่คนไร้บ้านที่อาศัยอยู่ภายในศูนย์และภายนอกศูนย์ โดยพบว่า การให้บริการคนไร้บ้านที่เข้ามาพักอาศัยอยู่ในศูนย์ จะเป็นการเน้นเรื่องการพัฒนาศักยภาพตนเอง เพื่อให้เขาเหล่านั้น สามารถกลับไปใช้ชีวิตได้เหมือนคนปกติทั่วไป และได้ฝึกให้คนไร้บ้านได้ฝึกใน การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งการบริการภายในศูนย์ ประกอบด้วย การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไร้บ้าน

การบริการปัจจัย 4 บริการฝึกอาชีพ จัดหางาน การให้คำปรึกษา การเสริมพลัง ซึ่งการจัดบริการเหล่านี้เพื่อเป็นการฟื้นฟูศักยภาพคนไร้บ้านให้สามารถพึ่งพาตนเอง และสามารถกลับคืนสู่ครอบครัวและชุมชน ได้ และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยมนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่ากัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ วิเศษปรีชา (2546) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “เปิดพรมแดน โลกของคนไร้บ้าน” ซึ่งผลงานวิจัยเป็นการสะท้อนชีวิตของคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่มีบ้าน เร่ร่อนตามข้างถนน พวกเขาเหล่านี้มีวิถีชีวิตและความเป็นอยู่อย่างไร และเป็นการเปิดโลกแห่งใหม่ให้ผู้อ่านได้รู้จักและเข้าใจชีวิตของคนไร้บ้านที่เราไม่รู้จักและเพราะความไม่รู้จักไม่เข้าใจจึงรังเกียจและหวาดกลัว เรียกพวกเขาว่า คนเร่ร่อน คนจรจัด ไม่มีหัวหน้าปลายเท้าและหวาดระแวงไม่ยอมเข้าใกล้ เพราะเกรงว่าคนเหล่านี้จะทำอันตราย และสังคมไทยต้องยอมรับเนื่องจากคนไร้บ้านไม่มีโอกาสเข้าถึงสวัสดิการสังคมจากรัฐ

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง: กรณีศึกษาประชาชนในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน” การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง โดยมีการศึกษาจากเอกสาร (Document Study) โดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ และผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบแนวคิดในการศึกษาและใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงพื้นฐาน และงานวิจัยนำมาประมวลเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา และการศึกษาข้อมูลจากภาคสนาม (Field Study) โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเก็บรวบรวมกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน จำนวน ทั้งหมด 6 หมู่บ้าน รวมเป็นทั้งสิ้น 120 คน จากประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 3,825 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคำนวณ ตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.10 (ระดับความเชื่อมั่น 90%)

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง: กรณีศึกษา ประชาชนในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน” สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 69 คน และเพศชาย จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5 และ 42.5 มีอายุระหว่าง 31-45 ปี มีจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 มีสถานภาพสมรส จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0 และมีอาชีพรับจ้าง มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 มีรายได้ 5,001-10,000 บาท จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ จังหวัดน่าน จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 95.0 ตามลำดับ

5.1.2 ความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งโดยรวม ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เห็นได้ว่าประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ ในด้านการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ความหมายของคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 87.5, 75.0, 50.0 ยกเว้นด้านกฎหมายคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน ซึ่งประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง อยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 100.0 ตามลำดับ

ความรู้ ความเข้าใจต่อความหมายของคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน มีระดับ ความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเท่ากับ 6 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจถูกต้องในเรื่อง คนไร้ที่พึ่ง คือ คนเร่ร่อน ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลัก เป็นแหล่ง ไม่มีผู้ดูแล คนไร้ที่พึ่ง เป็นบุคคลที่รัฐต้องให้ความช่วยเหลือ และคนไร้ที่พึ่งเป็นคนยากจน และไม่มีที่อยู่อาศัย ที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 85.8, 77.5, 47.5 ส่วนความรู้ความเข้าใจที่ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ ได้แก่เรื่องคนไร้ที่พึ่ง เป็นคนเหลือขอ ขาดศักยภาพในการดำเนินชีวิตและไม่สามารถฟื้นฟูได้ และคนไร้ที่พึ่งส่วนใหญ่เป็นบุคคลวิกลจริต (คนบ้า) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 59.2, 40.0 ตามลำดับ

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน มีระดับ ความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าคะแนนเท่ากับ 0 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ในทุกข้อ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่แน่ใจเกี่ยวกับกฎหมายคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน ซึ่งเมื่อ พิจารณาแล้วประชาชนไม่แน่ใจในกฎหมายเกี่ยวกับ พ.ร.บ. คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง มีข้อกำหนดจ่าย เบี้ยยังชีพให้กับคนไร้ที่พึ่ง คิดเป็นร้อยละ 67.5 คนขอทานและคนไร้ที่พึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน คือ พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 คิดเป็นร้อยละ 58.3 การเร่ร่อน ไม่มีที่พัก หลับนอนตามที่สาธารณะ ถือเป็นความผิดตามกฎหมายการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 คิดเป็น ร้อยละ 57.5 ตามลำดับ

ความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง โดยมีระดับความคิดเห็นภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเท่ากับ 7 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในทุกข้อ ยกเว้นบุตรของคนไร้ที่พึ่งสามารถเข้ารับการศึกษาน ในโรงเรียนตามสิทธิที่พึงจะได้รับ ที่ยังมีรู้ความเข้าใจที่ยังไม่แน่ใจอยู่ ซึ่งประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง คนไร้ที่พึ่ง สามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเองได้ คิดเป็นร้อยละ 78.3 คนไร้ที่พึ่ง มีสิทธิเรียกร้องความเป็นธรรม หากได้รับการกระทำที่ไม่เหมาะสม คนไร้ที่พึ่ง มีสิทธิได้รับการฝาก อาชีพตามความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 62.5 และคนไร้ที่พึ่ง มีสิทธิขอเข้ารับบริการในศูนย์คุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง คิดเป็นร้อยละ 61.7 ตามลำดับ

ความรู้ ความเข้าใจต่อศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง โดยมีระดับความคิดเห็นภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชน

มีความรู้ ความเข้าใจต่อศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ซึ่งประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง มีการจัดตั้ง ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในจังหวัดของท่าน คิดเป็นร้อยละ 74.2 ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเป็นหน่วยงาน ที่ให้บริการด้านปัจจัยสี่ คิดเป็นร้อยละ 54.2 และท่านรู้วิธีการในการติดต่อขอความช่วยเหลือจาก ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง คิดเป็นร้อยละ 53.3 ตามลำดับ

5.1.3 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งโดยรวม พบว่า ประชาชนใน ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน มีความคิดเห็นต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.45-3.66 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และรูปแบบการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 ซึ่งสามารถสรุปแบ่งเป็นด้าน ดังนี้

ความเหมาะสม ความจำเป็นที่ต้องการมีการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พบว่า ประชาชน ในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน มีคิดเห็นต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.65-3.99 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็น การให้ความช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่งควรสร้าง อาชีพมากกว่าการให้เงินอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 และรัฐไม่จำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือ หรือจัดสวัสดิการต่างๆ ให้กับคนไร้ที่พึ่ง ค่าเฉลี่ยที่ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65

รูปแบบการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พบว่า ประชาชนในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน มีคิดเห็นต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.67-4.00 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็น มีการจัดตั้งศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในพื้นที่ที่ท่านอาศัยอยู่ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และการจัดตั้งศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งบริเวณชุมชนของท่าน จะก่อให้เกิดปัญหาต่อชุมชนที่อาศัยอยู่ ค่าเฉลี่ยที่ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67

บริการที่จัดให้แก่คนไร้ที่พึ่ง พบว่า ประชาชนในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน มีคิดเห็นต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.09-3.93 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็น การฝึกอาชีพให้กับคนไร้ที่พึ่งทำให้เขาสามารถพัฒนาศักยภาพ ของตนเองได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 และรัฐควรให้เบี้ยสงเคราะห์ แก่คนไร้ที่พึ่ง ค่าเฉลี่ยที่ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พบว่า ประชาชน ในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน มีคิดเห็นต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.43-4.00 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็น มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่ากัน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และคนในชุมชนมีทัศนคติเชิงบวกมากกว่าเชิงลบต่อคนไร้ที่พึ่ง ค่าเฉลี่ยที่ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43

5.1.4 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

1) ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อระดับความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิฐานะเดิม ระยะเวลา ที่แตกต่างกันส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ไม่แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ยกเว้น ปัจจัยส่วนบุคคลเรื่อง เพศ มีค่า (sig.) เท่ากับ 0.005 ซึ่งน้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศที่แตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เพศชายมีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งมากกว่าเพศหญิง

2) ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิฐานะเดิม ระยะเวลา ที่แตกต่างกันส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ไม่แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ไม่แตกต่างกัน

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคนไร้ที่พึ่งและคนขอทานแก่ประชาชนและชุมชน เพราะจะได้ทราบการคุ้มครอง ได้เข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ได้มีความรู้ ได้ให้การช่วยเหลือตนเอง เป็นการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในช่วยเหลือแก้ไขปัญหา และสามารถนำไปปรับใช้กรณีที่เกิดปัญหา

1) ควรให้ความช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่งในด้าน

- ด้านที่อยู่อาศัย เพราะจะได้มีที่อยู่อาศัย ไม่ต้องเร่ร่อน และจะเป็นการให้ความเป็นอยู่ได้อย่างเป็นหลักแหล่งมั่นคง
- ด้านอาหารและเครื่องนุ่งห่ม เพราะจะได้มีอาหารและเป็นการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น
- ด้านการฝึกอาชีพ เพราะสามารถประกอบอาชีพอย่างสุจริต ถูกต้อง มีงานทำ ถาวร และเป็นการพัฒนาศักยภาพ

- ด้านการรักษาพยาบาล เพราะสามารถรักษาพยาบาลได้ และเป็นการช่วยฟื้นฟูสุขภาพกายใจ

2) ควรเน้นให้ชุมชนดูแลคนไร้ที่พึ่ง มากกว่าการส่งคนไร้ที่พึ่งเข้ารับการดูแลในสถานสงเคราะห์ เพราะจะได้ไม่ถูกทอดทิ้ง ลดภาระของภาครัฐ ชุมชนจะได้ช่วยเหลือกัน และศูนย์คนไร้ที่พึ่งต้องช่วยเหลือเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งในการแก้ไขปัญหาบางคนมีญาติพี่น้องอยู่

5.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

คนในชุมชนควรปรับทัศนคติต่อคนไร้ที่พึ่ง ช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการช่วยเหลือให้กับภาครัฐด้วย

5.2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาการเตรียมความพร้อมของชุมชน ในกรณีที่ผู้รับบริการมีความพร้อมที่จะ กลับคืนสู่ชุมชนได้ โดยไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคม

2) ควรศึกษาเปรียบเทียบ ความรู้ ความคิดเห็นของประชาชนต่อคนไร้ที่พึ่ง ในระดับต่างจังหวัดหรือระดับภูมิภาค เป็นต้น

รายการอ้างอิง

หนังสือ

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สำนักงานปลัดกระทรวง, สำนักมาตรฐาน
การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). *ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการ
สังคมของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เทพเพ็ญวานิสัย.
- บุญชม ศรีสะอาด, และ บุญส่ง นิลแก้ว. (2534). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1*.
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- บุญเลิศ วิเศษปรีชา. (2552). *โลกของคนไร้บ้าน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- ประยูร กาญจนดุล. (2538). *คำบรรยายกฎหมายปกครอง* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. (2546). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- ระพีพรรณ คำหอม. (2549). *สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- วันเพ็ญ วาสิกะสิน, สุรางรัตน์ วศินารมณ, และ กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. (2547). *ความรู้ทั่วไป
เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2539). *ทฤษฎีบุคคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ และคณะ. (2550). *การศึกษาแนวทางพัฒนากฎหมายสำหรับคนไร้ที่พึ่ง*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

วิทยานิพนธ์

- ชัชวาล มณฑาทิพย์กุล. (2556). *โครงการศูนย์ช่วยเหลือคนไร้บ้าน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์.
- ชูรินทร์ ขวัญทอง. (2545). *กระบวนการสังคมสงเคราะห์กับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับเด็ก
ด้อยโอกาสในจังหวัดปัตตานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาสังคมวิทยา.
- ฐาปณีย์ ศิริสมบุรณ์. (2552). *การปรับปรุงโครงสร้างผู้มาตรฐานการจัดบริการสำหรับคนไร้ที่พึ่ง*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์,
ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, หมวดวิชาการบริหารงานสวัสดิการสังคม.

- ธนอร จันท์ธนุ. (2552). *ความรู้ ความคิดเห็นและการบริหารจัดการบริการแก่คนไร้ที่พึ่งสถานสงเคราะห์ คนไร้ที่พึ่งในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.
- ธนากร ยุทธพลนาวิ. (2553). *การพัฒนาระบบบริการสำหรับคนไร้บ้าน: ศึกษากรณีการให้บริการของ มูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.
- นาวิก ตะนะคี. (2557). *ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ.2484*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, คณะนิติศาสตร์, สาขาวิชานิติศาสตร์.
- บุญเลิศ วิเศษปรีชา. (2546). *เปิดพรมแดน โลกของคนไร้บ้าน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, ภาควิชามานุษยวิทยา.
- พระมหาสิทธิพร เกษจ้อย. (2550). *การประเมินผลโครงการฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพคนเร่ร่อนเพื่อ ป้องกันการถูกล่อลวง: กรณีศึกษา อ.ท่าตูม และ อ.จอมพระ จ.สุรินทร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.
- วรรณภา อรัญกุล. (2543). *มาตรการการจัดการปัญหาคนขอทานไทยในทศวรรษหน้า*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.
- วราลี ธัมวิสุทธีวรการ. (2551). *ศูนย์พัฒนาอาชีพสำหรับคนไร้บ้าน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์.
- ศรีวรรณ จึงสวัสดิ์. (2548). *ความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบภายในและผู้รับการตรวจสอบ กรณีศึกษา ธนาคารไทยพาณิชย์จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, โครงการบัณฑิตศึกษา, สาขาบริหารธุรกิจ.
- ศิพล รื่นใจชน. (2549). *ความรู้ความเข้าใจในสิทธิของประชาชนเกี่ยวกับธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และ รถจักรยานยนต์ศึกษากรณีประชาชนหมู่ 1 ตำบลทามะขาม อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยบูรพา, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป.
- เหมพรรษ บุญย้อยหยัด, และ เพิ่มศักดิ์ มกรภิรมย์. (2553). *สิทธิมนุษยชนกับกระบวนการต่อสู้ของ คนไร้บ้านในเขตพระนคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยมหิดล, สาขาสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา.

อุทัยวรรณ สถานานนท์. (2539). *ปัจจัยที่เอื้อต่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของบุคคลไร้ที่พึ่งในหน่วยงานด้านสวัสดิการคนไร้ที่พึ่ง กรมประชาสงเคราะห์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, หมวดวิชาการบริหารงานสวัสดิการสังคม.

เอกสารอื่นๆ

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2547). *ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่งในสถานสงเคราะห์ พ.ศ. 2557*. (อัตรสำเนา).

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2559). *แนวทางการดำเนินงานการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งและจัดระเบียบขอทาน*. (อัตรสำเนา).

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, กองคุ้มครองสวัสดิภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต. (2559). *รายงานสถิติผู้รับบริการของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง 11 แห่ง ประจำปี 2558*. (อัตรสำเนา).

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). *สาระสำคัญและคำอธิบายรายมาตราพระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557*. (อัตรสำเนา).

จอมขวัญ ขวัญยืน, และ จุฑามาศ ชาญเจริญลาภ. 2546). *ความลำบากในโลกมือ: วิถีชีวิตของผู้พิการทางสายตาที่ประกอบอาชีพฉาบปูนและขอทาน*. รายงานการวิจัยย่อยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ศยามล สืบเนื่อง. (2557). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุของพนักงาน: กรณีศึกษาบริษัท นันยางการ์เมนต์ จำกัด กรุงเทพมหานคร*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม.

ศศิธร ไชยประสิทธิ์. (2546). *ขอทานข้าว: วัฒนธรรมการสงเคราะห์แก่คนยากไร้ในชนบทภาคเหนือ*. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

แสงจันทร์ โสภากาล. (2550). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรับรู้ความเข้าใจของบุคลากรเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล*. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, คณะสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

มูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย. (2558). *คนไร้บ้าน*. สืบค้นจาก <http://voicelabour.org/คนไร้บ้าน>
แรงงานที่ถูกกลืน.

Books

Friedlander, Walter A. (1963). *Introduction to Social Welfare*. New Delhi: Prentice-Hall.

Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: Mc Graw Hill Book, Co, Inc.

The Lexicon Webster. (1997). *The Lexicon Webster dictionary*. New York: The English
Language Institute of America.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

การศึกษาเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน
ต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง กรณีศึกษา ประชาชนในชุมชน
ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

คำชี้แจง ขอให้ท่านกรุณาตอบแบบสอบถามตามข้อเท็จจริงของท่านให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จะนำไปเสนอผลในภาพรวม เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการทำงานเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง โดยจะไม่มีผลกระทบต่อท่านที่ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการทำแบบสำรวจในครั้งนี้/ ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

หญิง ชาย

2. อายุ

ต่ำกว่า 15 ปี 16-30 ปี
 31-45 ปี 46-60 ปี
 61-75 ปี มากกว่า 75 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพ

โสด สมรส
 หย่าร้าง หม้าย/คู่แต่งงานเสียชีวิต
 อื่นๆ (ระบุ).....

4. ระดับการศึกษา

ไม่ได้เรียนหนังสือ ไม่จบการศึกษา
 ประถมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษาตอนปลาย
 มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
 อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี
 ปริญญาโท อื่นๆ (ระบุ).....

5. อาชีพ

- ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ
 เอกชน รับจ้าง
 เกษตรกรรม ค้าขาย
 ธุรกิจส่วนตัว อื่นๆ (ระบุ).....

6. รายได้เฉลี่ยของท่าน.....บาท ต่อเดือน

7. ภูมิลำเนาเดิม.....

8. ท่านอยู่ในชุมชน / อำเภอ ปัจจุบันระยะเวลา.....ปี

ตอนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง**คำชี้แจง:** โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อความถาม	คำตอบ		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ แน่ใจ
1. ความรู้ ความเข้าใจต่อความหมายของคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน			
1.1 คนไร้ที่พึ่ง คือ คนเร่ร่อน ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักเป็นแหล่ง ไม่มีผู้ดูแล			
1.2 คนไร้ที่พึ่ง เป็นบุคคลที่มีศักยภาพแต่ขาดโอกาสทางสังคม			
1.3 คนไร้ที่พึ่ง เป็นบุคคลที่รัฐต้องให้ความช่วยเหลือ			
1.4 คนไร้ที่พึ่ง เป็นคนเหลือขอ ขาดศักยภาพในการดำเนินชีวิตและไม่สามารถฟื้นฟูได้และยากต่อการพัฒนา			
1.5 คนไร้ที่พึ่งเป็นคนยากจนและไม่มีที่อยู่อาศัย			
1.6 คนไร้ที่พึ่งส่วนใหญ่เป็นบุคคลวิกลจริต (คนบ้า)			
1.7 คนขอทาน เป็นคนที่เร่ร่อนตามที่สาธารณะ ไม่มีครอบครัว			
1.8 คนขอทานบางคนเป็นคนขี้เกียจ ไม่ยอมทำงานทั้งที่สามารถทำงานได้			
2. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน			
2.1 มีการประกาศใช้กฎหมายกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เมื่อปี พ.ศ. 2557			
2.2 ประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับคนขอทานมานานแล้ว			

ข้อคำถาม	คำตอบ		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ แน่ใจ
2.3 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 ในวันที่ 28 กรกฎาคม 2559			
2.4 คนขอทานและคนไร้ที่พึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน คือ พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557			
2.5 การเร่ร่อน ไม่มีที่พัก หลับนอนตามที่สาธารณะ ถือเป็นความผิดตาม กฎหมายการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557			
2.6 การเล่นดนตรี ดิด สี ดี เป่า ในที่สาธารณะ ถือว่าเป็นความผิดตาม พ.ร.บ. ควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559			
2.7 ใน พ.ร.บ. คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง มีข้อกำหนดจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับ คนไร้ที่พึ่ง			
2.8 คนขอทาน ถือว่าเป็นคนที่ทำความผิดกฎหมายควบคุมการขอทาน			
3. ความรู้ ความเข้าใจต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
3.1 คนไร้ที่พึ่ง มีสิทธิเข้ารับการรักษาสุภาพตามหลักประกันสุขภาพ แต่ต้องมีเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก			
3.2 บุตรของคนไร้ที่พึ่งสามารถเข้ารับการศึกษานในโรงเรียนตามสิทธิ ที่พึงจะได้รับ			
3.3 คนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน สามารถสมัครเข้าทำงานอย่างคนปกติ ทั่วไปได้			
3.4 คนไร้ที่พึ่ง มีสิทธิขอเข้ารับบริการในศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
3.5 คนไร้ที่พึ่ง สามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเองได้			
3.6 คนไร้ที่พึ่ง มีสิทธิได้รับบริการด้านปัจจัยสี่ จากหน่วยงานของรัฐ ที่จัดให้			
3.7 คนไร้ที่พึ่ง มีสิทธิเรียกร้องความเป็นธรรม หากได้รับการกระทำ ที่ไม่เหมาะสม			
3.8 คนไร้ที่พึ่ง มีสิทธิได้รับการฝึกอาชีพตามความเหมาะสม			
4. ความรู้ ความเข้าใจต่อศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
4.1 ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับ คนไร้ที่พึ่งโดยเฉพาะ			

ข้อความ	คำตอบ		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ แน่ใจ
4.2 ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้บริการด้านปัจจัยสี่			
4.3 ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเป็นที่ฝึกอาชีพแก่คนไร้ที่พึ่ง			
4.4 นอกจากให้ความช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่งแล้ว ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งยังให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมด้านอื่นๆ ด้วย เช่น คนยากจน ผู้ติดเชื้อเอชไอวี			
4.5 มีการจัดตั้งศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในจังหวัดของท่าน			
4.6 นอกจากศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งแล้ว ยังมีหน่วยงานอื่นๆ ที่ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่งโดยตรง			
4.7 ท่านรู้วิธีการในการติดต่อ ขอความช่วยเหลือจากศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
4.8 ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ให้ที่พักชั่วคราวแก่คนไร้ที่พึ่ง ระหว่าง 15-30 วัน ก่อนดำเนินการส่งต่อสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งมากที่สุด

ระดับ 5	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านความเหมาะสม ความจำเป็นที่ต้องการมีการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง					
1. การมีพระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 เป็นกฎหมายที่ให้การช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่งได้ดีที่สุด					
2. คนไร้ที่พึ่ง คนขอทาน เป็นกลุ่มบุคคลที่ควรได้รับการช่วยเหลือ					
3. สวัสดิการที่เหมาะสมแก่คนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน คือ จัดให้มีที่พักอาศัยถาวร					
4. สวัสดิการที่เหมาะสมแก่คนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน คือ การจัดให้มีการฝึกอาชีพ					
5. การให้ความช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่งควรสร้างอาชีพมากกว่าการให้เงิน					
6. ภาครัฐให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาคนไร้ที่พึ่ง					
7. รัฐไม่จำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือหรือจัดสวัสดิการต่างๆ ให้กับคนไร้ที่พึ่ง					

ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
รูปแบบการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง					
8. การจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะที่ให้ความช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่ง					
9. มีการจัดตั้งให้มีศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศเพื่อให้ความช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่งโดยเฉพาะ					
10. มีการจัดตั้งศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในพื้นที่ที่ท่านอาศัยอยู่					
11. การจัดตั้งศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งบริเวณชุมชนของท่าน จะก่อให้เกิดปัญหาต่อชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่					
12. คนไร้ที่พึ่ง ควรอยู่ในสถานสงเคราะห์มากกว่าในชุมชน					
ด้านบริการที่จัดให้แก่คนไร้ที่พึ่ง					
13. รัฐควรให้เบี้ยสงเคราะห์ แก่คนไร้ที่พึ่ง					
14. รัฐควรจัดให้ที่อยู่อาศัยถาวรให้กับคนไร้ที่พึ่ง					
15. การฝึกอาชีพให้กับคนไร้ที่พึ่งทำให้เขาสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้					
16. การจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจะทำให้จำนวนคนไร้ที่พึ่งลดน้อยลง					
17. การจัดให้มีการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จะทำให้คนไร้ที่พึ่งมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น					
ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง					
18. หลังจากได้รับการพัฒนาศักยภาพแล้ว คนไร้ที่พึ่งสามารถกลับมาอยู่อาศัยในชุมชนได้					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
19. ชุมชนสามารถดูแลและให้ความช่วยเหลือ คนไร้ที่พึ่งได้					
20. ชุมชนให้การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งร่วมกับหน่วยงาน ของรัฐได้					
21. หลังจากคนไร้ที่พึ่งได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพ แล้ว สามารถกลับมาดำรงชีวิตตามปกติได้					
22. คนในชุมชนมีทัศนคติเชิงบวกมากกว่าเชิงลบต่อ คนไร้ที่พึ่ง					
23. คนไร้ที่พึ่งมีสิทธิ ได้รับการยอมรับจากครอบครัวและ ชุมชน					
24. มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่ากัน					
25. เน้นให้ชุมชนดูแลคนไร้ที่พึ่ง มากกว่าส่งตัวคนไร้ที่พึ่ง เข้ารับการดูแลในสถานสงเคราะห์					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

4.1 ควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน แก่ประชาชนและ
ชุมชน

ควร เพราะ.....

ไม่ควร เพราะ

4.2 การให้ความช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่งท่านคิดว่าควรช่วยเหลือในด้านใดบ้าง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

(โปรดระบุ)

ด้านที่อยู่อาศัย เพราะ.....

ด้านอาหารและเครื่องนุ่งห่ม เพราะ.....

ด้านการฝึกอาชีพ เพราะ.....

ด้านการรักษาพยาบาล เพราะ.....

4.3 ท่านเห็นด้วยกับการเน้นให้ชุมชนดูแลคนไร้ที่พึ่ง มากกว่าการส่งคนไร้ที่พึ่งเข้ารับการดูแลในสถานสงเคราะห์

เห็นด้วย เพราะ.....

ไม่เห็นด้วย เพราะ.....

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวอัจฉราพร ปะที
วันเดือนปีเกิด	14 มกราคม 2529
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2551: สังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ตำแหน่ง	นักสังคมสงเคราะห์ ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดน่าน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ประสบการณ์ทำงาน	2552-2554: นักสังคมสงเคราะห์ สำนักคุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2554-2556: นักสังคมสงเคราะห์ กองหนึ่งใจ...เดียวกัน ในทูลกระหม่อมหญิง อุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2556-2559: นักสังคมสงเคราะห์ ศูนย์พัฒนาชาวเขาจังหวัดน่าน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

